Spolufinancováno Evropskou unií

Ministerstvo pro místní rozvoj

Vstupní analýza

Domažlice

Alžběta Petrův

Říjen, 2026

Dokument vznikl v rámci realizace projektu „Systematická koordinace sociálního začleňování“, reg. číslo CZ.03.02.02/00/22_004/0005318. Projekt je spolufinancovaný z ESF ČR prostřednictvím OPZ+.

Terénní šetření realizovali: Alžběta Petrův, Petr Charvát

Na formulaci doporučení se podíleli:

Kontakt:

Alžběta Petrův, Oddělení výzkumů a evaluace (Alzbeta.Petruv@mmr.gov.cz)

Odbor rozvoje bydlení a soudržnosti, MMR

www.socialni-zaclenovani.cz

Text neprošel jazykovou korekturou.

Obsah:

Manažerské shrnutí ... 9
Účel vstupní analýzy ... 12
Metodologie ... 12
Standardy výzkumné práce Odboru rozvoje bydlení a soudržnosti ... 13
Práce s etnicky senzitivními daty ... 15
Charakteristika územního celku ... 16
Volby ... 19
Popis sociálního vyloučení v území ... 21
Lokalizace sociálního vyloučení ... 22
Masarykova I. ... 23
Masarykova II. ... 24
Teplotechna ... 24
Družba ... 25
Skladba bytového fondu na území obce ... 26
Rozvoj bytové politiky obce a jejího bytového fondu ... 27
Městský bytový fond ... 27
Plánování rozvoje bytového fondu ... 28
Mechanismus přidělování obecních bytů ... 28
Ukotvení sociálně-bytové politiky obce ... 29
Prevence ztráty bydlení v městských bytech ... 29
Doplatek na bydlení jako indikátor ohrožení ... 30
Kontaktní místo pro bydlení ... 30
Sociální služby a jiná (harm reduction) opatření pro osoby v bytové nouzi ... 31
Pobytové sociální služby a krizové bydlení ... 31
Rozsah bytové nouze v území ... 31
Mimořádná okamžitá pomoc na jistotu ... 32
Cenová hladina nájemního bydlení ... 32
Ubytování místo bydlení ... 32
Bariéry vstupu na trh s nájemním bydlením ... 33
Bezpečnost a prevence kriminality ... 33
Regulace veřejného prostoru ... 35
Trestná činnost dětí a mládeže ... 35
Bezpečnost v kontextu SVL ... 36
Kyberkriminalita a digitální podvody ... 37

Problematika návykových látek ... 37
Ohrožené rodiny a děti ... 38
Ukotvení v administrativních datech ... 38
Sociální služby pro rodiny a děti ... 38
Ostatní volnočasová nabídka a její dostupnost pro CS ... 39
Bariéry přístupu k volnočasovým aktivitám ... 40
Fungování OSPOD v Domažlicích ... 40
Spolupráce a nástroje mezioborové spolupráce ... 41
Středisko výchovné péče ... 42
Vzdělávání ... 42
Předškolní vzdělávání ... 44
Základní vzdělávání ... 45
Středisko výchovné péče ... 46
Zadlužení a exekuce ... 47
Exekuce jako bariéra ... 49
Vymáhání jako komunikační praxe ... 49
Psychosociální dopady: chronicita, nikoli epizoda ... 50
Oddlužení ... 51
Bariéry vstupu do oddlužení ... 52
Zaměstnanost ... 53
Struktura nabídky práce dostupné cílové skupině ... 57
Vzdělanostní trajektorie a nástup na trh práce ... 57
Čerpání dávek státní sociální podpory a hmotné nouze ... 58
Příspěvek na bydlení ... 58
Příspěvek na živobytí ... 60
Doplatek na bydlení ... 62
Mimořádná okamžitá pomoc ... 63
Příspěvek na péči ... 64
Zdraví ... 65
Dostupnost primární zdravotní péče ... 66
Kombinace znevýhodnění osob bez domova v kontextu zdraví ... 66
Zdravotní pojištění ... 66
Nejčastější zdravotní potřeby v klientských rodinách a domácnostech ... 66
Rovina duševního zdraví ... 67
Soužití a participace ... 67
Shrnutí hlavních zjištění ... 68
Sociálně vyloučené lokality ... 68
Bydlení ... 68

Bezpečnost a prevence kriminality 69
Ohrožené rodiny a děti (volný čas) 69
Vzdělávání 69
Zadlužení a exekuce 69
Zaměstnanost 70
Zdraví 70
Soužití a participace 70
Seznam literatury 71

Seznam tabulek

Tabulka 1 Přehled respondentů a realizovaných rozhovorů v rámci výzkumu 12
Tabulka 2 Počet obyvatelstva dle registrovaného pobytu v roce 2021 17
Tabulka 3 Hospodařící domácnosti dle počtu osob domácností k roku 2021 19
Tabulka 4 Výsledky komunálních voleb 2022 20
Tabulka 5 Jednotlivé dimenze indexu sociálního vyloučení 22
Tabulka 6 Detail sociálně vyloučeného bytového domu "Bronx" 24
Tabulka 7 Detail sociálně vyloučeného bytové domu Masarykova II. 24
Tabulka 8 Detail sociálně vyloučeného bytového domu (ubytovny pro dospělé) Teplotechna 25
Tabulka 9 Detail sociálně vyloučeného bytového domu (ubytovny pro dospělé) Družba 25
Tabulka 10 Byty podle obydlenosti a druhu domu, 2021 26
Tabulka 11 Struktura vlastnictví domů podle typu vlastníka, 2021 26
Tabulka 12 Počet osob podle způsobu bydlení, 2021 26
Tabulka 13 Obydlené byty podle typu domácnosti a právního důvodu užívání, 2021 27
Tabulka 14 Struktura spravovaného majetku Domažlické správy nemovitostí 27
Tabulka 15 Dostupné informace o specifických režimech obecního bytového fondu 28
Tabulka 16 Nájemní smlouvy v městském bytovém fondu podle délky 28
Tabulka 17 Dostupnost dat o dluhové situaci, stížnostech v městském bytovém fondu 29
Tabulka 18 Vývoj počtu vyplacených DnB podle typu bydlení 30
Tabulka 19 Osoby v bytové nouzi podle typologie ETHOS, prosinec 2025 31
Tabulka 20 Cenová mapa nájemného, Domažlice (Kč/m²/měsíc) 32
Tabulka 21 Ubytovací prostory využívané pro osoby v bytové nouzi 33
Tabulka 22 Počet klientek a klientů řešených kuratelou pro děti a mládež 35
Tabulka 23 Celkové počty evidovaných přestupků za rok 2025 36
Tabulka 24 Počet výjezdů pro narušování občanského soužití v rámci SVL (2025) 36
Tabulka 25 Počty výjezdů k oznámení občanů v rámci SVL za rok 2025 37
Tabulka 26 Vývoj počtu vyplacených PnD za průměrný měsíc daného roku 38
Tabulka 27 Vývoj počtu vyplacených MOP na činnosti nezaopatřeného dítě 38
Tabulka 28 Přehled registrovaných sociálních služeb pro rodiny a děti 38
Tabulka 29 Počet klientů NZDM Diakonie Západ na Domažlicku 39
Tabulka 30 Přehled řešených případů v jednotlivých agendách OSPOD v roce 2025 41
Tabulka 31 Podíl žactva, které ukončilo předčasně povinnou školní docházku v BT a ST dle ZŠ ve školním roce 2024/25 44
Tabulka 32 Ukončení povinné školní docházky ve školním roce 2024/2025 44
Tabulka 33 Přehled počtu dětí dle věku navštěvující MŠ v Domažlicích 45
Tabulka 34 Počty žáků se SVP na základních školách v Domažlicích ve školním roce 2024/2025 45
Tabulka 35 Vývoj podílu, počtu exekucí a průměrná vymáhaná částka na osobu 48
Tabulka 36 Počet osob v exekuci podle počtu exekucí 48
Tabulka 37 Detaily osob v exekuci ve dle věku 48
Tabulka 38 Struktura příčin zadlužení 49
Tabulka 39 Podíl osob v oddlužení (starších 15 let) 51
Tabulka 40 Bariéry pro vstup do oddlužení 52
Tabulka 41 Počet uchazeček a uchazečů o zaměstnání na ÚP dle věku a genderu 54
Tabulka 42 Počet a poměr genderové zastoupení na pracovním trhu dle genderu 54
Tabulka 43 Vývoj počtu vyplacených PnB v průměrném měsíci 59
Tabulka 44 Počet PnŽ vyplacených za průměrný měsíc v letech (dle trvalé adresy žadatele) 59
Tabulka 45 Celkový počet a vyplacená suma dávek PnB kvartálně v roce 2025 60
Tabulka 46 Počet PnŽ vyplacených za průměrný měsíc v letech (dle trvalé adresy žadatele) 61
Tabulka 47 Počet SPO u vyplacených PnŽ v měsíci dle typu bydlení 61
Tabulka 48 Koncentrace počtu příjemkyň a příjemců PnŽ a SPO v průměrném měsíci 61
Tabulka 49 Vývoj počtu vyplacených DnB v průměrném měsíci 62

Tabulka 50 Vývoj průměrného měsíčního počtu SPO u vyplacených DnB podle typu bydlení 62
Tabulka 51 Vývoj počtu vyplacených DnB podle typu bydlení 63
Tabulka 52 Průměrný měsíční počet příjemců DnB a SPO 63
Tabulka 53 Počet vyplacených MOP podle jejich typu 64
Tabulka 54 Počet PnP vyplacených v průměrném měsíci 64
Tabulka 55 Přehled dostupnosti zdravotních specializací v Domažlicích pro osoby se SZ dle NNO a OSVZ v Domažlicích 65

Seznam grafů

Graf 1 Vývoj hodnot indexu sociálního vyloučení 9
Graf 2 Vývoj počtu obyvatel obce dle věkových skupin 16
Graf 3 Pohyb obyvatelstva města Domažlice 17
Graf 4 Vývoj počtu obyvatel a struktura podle věku 18
Graf 5 Struktura obyvatel ve věku 15+ let podle vzdělání 19
Graf 6 - Výsledky voleb do poslanecké sněmovny v letech 2021 a 2025 20
Graf 7 Vývoj počtu bodů v dimenzích Indexu sociálního vyloučení 21
Graf 8 Skladba trestné činnosti v Domažlicích v roce 2025 34
Graf 9 Skladba přestupkové činnosti v Domažlicích v roce 2025 35
Graf 10 Vývoj počtu předčasných odchodů ze ZŠ v běžných třídách 43
Graf 11 Podíl obyvatel (starších 15 let) v exekuci 47
Graf 12 Podíl osob v oddlužení 51
Graf 13 Vývoj počtu osob v osobním bankrotu obce dle věkových skupin 52
Graf 14 Podíl uchazeček a uchazečů o zaměstnání 53
Graf 15 Vývoj celkové dlouhodobé nezaměstnanosti 54
Graf 16 Uchazečky a uchazeči o zaměstnání podle délky evidence 55
Graf 17 Počet UoZ v dle dosaženého vzdělání 56
Graf 18 Počet uchazeček a uchazečů na 1 volné pracovní místo 57
Graf 19 Podíl příjemců PnB v průměrném měsíci 59
Graf 20 Podíl příjemkyň a příjemců PnŽ 60
Graf 21 Podíl příjemkyň a příjemců DnB v průměrném měsíci 62

Seznam map

Mapa 1 Přehled SVL v Domažlicích 23

Seznam obrázků

Obrázek 1 Vyobrazení spádových oblastí Domažlic 43

Seznam zkratek

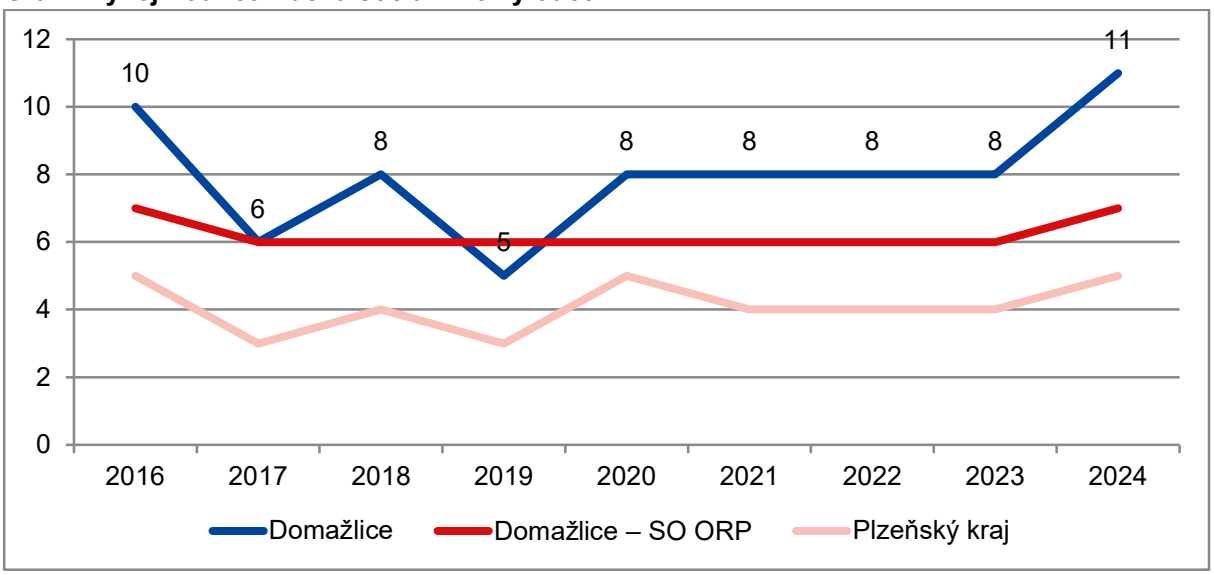
AD – azylový dům
APK – asistent prevence kriminality
BN – bytová nouze
BT – běžná třída
CAN – syndrom týraného, zneužívaného a zanedbávaného dítěte
CS – cílová skupina
ČR – Česká republika
ČSSZ – Česká správa sociálního zabezpečení
ČSÚ – Český statistický úřad
DDM – dům dětí a mládeže
DnB – doplatek na bydlení (dávka pomoci v hmotné nouzi)
DPS – dům s pečovatelskou službou [ověřit, viz připomínka N30]
DSN – Domažlická správa nemovitostí s. r. o.
EK ČR – Exekutorská komora České republiky
ESIF – Evropské strukturální a investiční fondy
ETHOS – Evropská typologie bezdomovství a vyloučení z bydlení
FG – skupinový rozhovor (focus group)
HN – hmotná nouze
ISV – index sociálního vyloučení
KMB – kontaktní místo pro bydlení
KoP ÚP ČR – kontaktní pracoviště Úřadu práce ČR
MěÚ – městský úřad
MF ČR – Ministerstvo financí ČR
MMR – Ministerstvo pro místní rozvoj ČR
MOP – mimořádná okamžitá pomoc (dávka pomoci v hmotné nouzi)
MP – městská policie
MPSV – Ministerstvo práce a sociálních věcí ČR
MŠ – mateřská škola
MŠMT – Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy ČR
MV ČR – Ministerstvo vnitra ČR
NNO – nevládní nezisková organizace
NOM – rejstřík nezletilých osob mladistvých
NRP – náhradní rodinná péče
NS – nájemní smlouva
NZDM – nízkoprahové zařízení pro děti a mládež
OM – rejstřík ochrany mládeže
OPL – omamné a psychotropní látky
ORBaS – Odbor rozvoje bydlení a soudržnosti MMR ČR
ORP – obec s rozšířenou působností
OSPOD – orgán sociálně-právní ochrany dětí
OSVZ – odbor sociálních věcí a zdravotnictví Městského úřadu Domažlice
OZV – obecně závazná vyhláška
p. b. – procentní bod
p. o. – příspěvková organizace
PČR – Policie ČR
PnB – příspěvek na bydlení (dávka státní sociální podpory)
PnD – přídavek na dítě (dávka státní sociální podpory)
PnP – příspěvek na péči
PnŽ – příspěvek na živobytí (dávka pomoci v hmotné nouzi)
PPP – pedagogicko-psychologická poradna
PŠD – povinná školní docházka
SAS – sociálně aktivizační služby pro rodiny s dětmi
SLDB – Sčítání lidu, domů a bytů
SO ORP – správní obvod obce s rozšířenou působností
SPO – společně posuzované osoby
SSP – státní sociální podpora
ST – speciální třída
SVJ – společenství vlastníků jednotek
SVL – sociálně vyloučená lokalita
SVP – speciální vzdělávací potřeby
SZ – sociální znevýhodnění
TČ – trestná činnost
ÚP ČR – Úřad práce ČR
UoZ – uchazečky a uchazeči o zaměstnání
VDB – Veřejná databáze ČSÚ
ZDVOP – zařízení pro děti vyžadující okamžitou pomoc
ZŠ – základní škola
ZUŠ – základní umělecká škola

Manažerské shrnutí

Tato vstupní analýza mapuje sociální vyloučení ve městě Domažlice. Jako základní nástroj pro jeho měření je využíván index sociálního vyloučení, který agreguje klíčové ukazatele definující míru zatížení lokality a zasazuje je do širšího kontextu (více viz kapitola Popis sociálního vyloučení v území).

V roce 2024 dosáhl v Domažlicích index sociálního vyloučení hodnoty 11, což je nejvyšší hodnota za sledované období. Ve zbytku období se držel zejména na hodnotě 8 a v roce 2019 klesl na 5 (s výjimkami v roce 2016 a 2017). Město se dlouhodobě řadí mezi obce ohrožené sociálním vyloučením. Nejvíce do indexu vstupují dimenze dlouhodobé nezaměstnanosti a předčasných odchodů ze vzdělávání, shodně po třech bodech; obě zároveň v roce 2024 vzrostly.

Graf 1 Vývoj hodnot indexu sociálního vyloučení

Zdroj: ORBaS

Sociální vyloučení v Domažlicích nemá podobu rozsáhlé lokality, ale jednotlivých objektů. Váže se ke dvěma městským bytovým domům v ulici Masarykova a ke dvěma ubytovnám pro dospělé v ulicích Masarykova a Mánesova. V prvním z městských domů, který je místně označován jako „Bronx", bylo v roce 2025 hlášeno 18 osob. Ve druhém klesl počet obyvatel z jedenácti v roce 2025 na jednu osobu v roce 2026. Ubytovny mají kapacitu do 50 osob a 44 lůžek. Jednotlivé případy se vyskytují i jinde ve městě, zejména v podobě nebytových prostor v centru města.

Bydlení je klíčovou oblastí spolupráce města s ORBaS. Podle terénního šetření z prosince 2025 žije ve městě 35 osob bez střechy a 110 osob bez bytu, z toho 55 dětí. Město přitom nemá vyčleněn žádný byt pro zabydlování domácností v bytové nouzi, sociální bydlení není ukotveno ve strategických dokumentech a koncepce bydlení není zpracována. Chybí rovněž noclehárna a nízkoprahové denní centrum, jejichž potřeba je v regionu doložena od roku 2008, i návazné bydlení pro osoby opouštějící azylový dům.

Obecní bytový fond je přitom rozsáhlý. 783 bytových jednotek tvoří 14,1 % všech bytů ve městě a 57,4 % veškerého nájemního bydlení. Město je tedy dominantním aktérem na trhu s nájemním bydlením. Byty se sníženou kvalitou se nacházejí v jediném bytovém domě. Téměř polovina nájemních smluv (49,5 %) je uzavírána na tři až šest měsíců, u 124 osob je evidován dluh na bydlení a evidováno je přibližně 40 žádostí o městský byt od osob z cílové skupiny. Pravidla přidělování posuzují zadluženost

obecně, včetně situace, kdy je dluh aktivně řešen, a na sankční ukončení nájmu váží desetiletou blokaci nové žádosti.

Rozdíl mezi obecním a tržním nájemným je čtyř až pětinásobný. Tržní nájemné u malometrážního bytu činí podle cenové mapy 267 Kč/m², obecní nájemné 95,23 Kč/m² v základní kvalitě a 59,53 Kč/m² v bytě se sníženou kvalitou. Pro domácnost bez přístupu k obecnímu bydlení zůstávají komerční ubytovny, kde jednolůžkový pokoj se sdíleným sociálním zařízením stojí 11 200 Kč měsíčně. Ani jedna ze dvou hlavních ubytoven není registrovaným ubytovacím zařízením a Úřad práce ČR do nich nevyplácí doplatek na bydlení.

Doplatek na bydlení se v důsledku toho přesunul z bytů do pobytových služeb. Zatímco v roce 2016 směřovalo do bytů 52,3 % vyplacených doplatků a do pobytových sociálních služeb 39,1 %, v roce 2025 je poměr obrácený — 20,4 % a 66,5 %. Mezi příjemci zároveň přibývá seniorů: počet osob starších 65 let mezi společně posuzovanými se mezi lety 2020 a 2024 více než zdvojnásobil.

Kontaktní místo pro bydlení vzniklo v lednu 2026 a pokrývá 52 obcí. Klientela zpravidla nepřichází s přímou poptávkou po bydlení — bytová situace vyjde najevo až při jednání o potravinové pomoci nebo při předání z jiné agendy. Převažují jednotlivci s nízkými nebo žádnými příjmy, senioři se obracejí minimálně. Mapování obecního bytového fondu naráží na nízkou návratnost: z 52 oslovených obcí odpověděly do termínu dvě.

Kriminalita není v sociálně vyloučených objektech vyšší než jinde ve městě. V roce 2025 bylo v obvodu registrováno 241 trestných činů. Na adresách identifikovaných jako sociálně vyloučené bylo evidováno 13 přestupků a 22 výjezdů k oznámení občanů, tedy zlomek celkových počtů. Nejčastějším důvodem zásahu je narušování občanského soužití spojené s alkoholem. Hlavním trendem, na který upozorňují obě policejní složky, je kyberkriminalita. Ve městě nepůsobí asistent prevence kriminality.

Děti ze sociálně vyloučeného prostředí se dostávají k volnočasové nabídce prakticky jen prostřednictvím nízkoprahové služby. Ta v roce 2025 evidovala 202 klientů a k nejohroženější části cílové skupiny se dostává přes základní školu praktickou, jejíchž 80 % žactva do klubu dochází. Ostatní nabídka je prahově i finančně nedostupná: školné v základní umělecké škole činí 2 200 až 3 100 Kč ročně, příměstský tábor 2 200 Kč, a částky se násobí počtem dětí v rodině. Mimořádná okamžitá pomoc na činnosti nezaopatřeného dítěte se prakticky nevyužívá — za deset let byly vyplaceny nejvýše dvě dávky ročně.

Rozdělení žactva mezi školami vykazuje znaky segregace. Na základní škole praktické má polovina žáků a žákyň speciální vzdělávací potřeby z důvodu odlišných kulturních či životních podmínek, proti 1,9 % a 4 % na běžných školách. Ve školním roce 2024/2025 ukončili ve speciálních třídách povinnou školní docházku v nižším ročníku dva žáci ze tří. Podle OSPOD jsou hlavní agendou případy záškoláctví hlášené pozdě, ve stovkách neomluvených hodin. Z třinácti dětí umístěných v roce 2025 mimo rodinu připadly na pěstounskou péči dvě.

Míra zadlužení dosahuje 6,7 % a mírně klesá. Největší skupinou jsou osoby se třemi až devíti exekucemi, jejichž podíl roste i při klesajícím absolutním počtu (46,7 % ve druhém čtvrtletí 2026). Nejčastější zdroje dluhu nevznikly půjčkou — jde o závazky vůči zdravotním pojišťovnám a České kanceláři pojistitelů. Dluhovou poradnu využívá cílová skupina nejméně ze všech: v azylovém domě měla s ní zkušenost jedna respondentka z osmi. Oddlužení funguje jako institut se vstupním prahem, který vyžaduje doložitelný příjem, tedy právě to, co nejzranitelnějším skupinám chybí.

Nezaměstnanost je nízká, dlouhodobá nezaměstnanost však roste. Podíl uchazečů se drží pod celorepublikovým průměrem a na jedno volné místo připadá zhruba půl uchazeče, počet osob evidovaných déle než šest měsíců však v roce 2024 vzrostl na 101. Nabídka práce pro osoby s nízkou kvalifikací se zužuje a část jí je poskytována mimo pracovněprávní vztah, bez nároku na dávky i dobu pojištění. Plošně chybí zkrácené úvazky pro matky s dětmi.

Nejtenčí je nabídka v oblasti duševního zdraví. Dětská psychiatrie a psychologie jsou označovány za nejvýrazněji chybějící odbornosti, terapie je dostupná zpravidla za přímou úhradu a adiktologická poradna v území zcela chybí. Nemocnice přitom plní roli vstupní brány do sítě sociálních služeb — část cílové skupiny se do kontaktu se systémem pomoci dostane až při hospitalizaci.

Účel vstupní analýzy

Cílem vstupní analýzy Domažlic je poskytnout podklad a data pro plánování sociální politiky v obci. Analýza popisuje současnou sociální situaci v obci s důrazem na sociálně znevýhodněné a vyloučené skupiny obyvatel, domácnosti i jednotlivce.

Vstupní analýza se zabývá širšími okolnostmi existence sociálního vyloučení v Domažlicích. Zásadní pozornost je upřena na identifikaci a popis sociálně vyloučených objektů nebo objektů ohrožených sociálním vyloučením a jejich obyvatel, na typ sociálního vyloučení, původ a mechanismy jeho vzniku ve městě.

Dále se analýza věnuje přesnějšímu definování cílových skupin intervence ORBaS, identifikaci problémů a potřeb cílových skupin primárně v oblastech bezpečnost, ohrožená rodina, bydlení, zadlužení, vzdělání, participace, zaměstnanost a zdraví.

Vstupní analýza má posloužit jako základní informační materiál pro efektivní spolupráci ORBaS s městem a dalšími aktéry sdruženými v lokálním partnerství. Je analytickým podkladem pro tvorbu strategických dokumentů a bude k dispozici členům lokálního partnerství při činnosti pracovních skupin. Zároveň analýza poslouží jako výchozí materiál pro další analytickou práci ORBaS a evaluaci výsledků její činnosti v území.

Metodologie

Výzkum využil ve své metodologii kombinaci kvalitativních a kvantitativních metod, kdy jsou analyzována sebraná kvantitativní (povětšinou číselné řady) a kvalitativní data (např. polostrukturované rozhovory) společně. Další z metod uplatněných v předkládané analýze byl i tzv. desk research, tedy sekundární analýza dostupných zdrojů. Tato metoda spočívá ve získávání a analyzování dat získaných od institucionálních aktérů, případně agregací z již zpracovaných analýz. Polostrukturované hloubkové rozhovory byly anonymizovaně přepsány a zpracovány pomocí metody otevřeného kódování v programu MaxQDA. Jednotliví respondenti byli rekrutováni na základě vztahu k vydefinovaným tématům vstupní analýzy. Sběr dat probíhal od května do září 2026.

Do terénního výzkumu byly zapojeny následující respondenti, za jejichž participaci a sdílení informací jim patří dík.

Tabulka 1 Přehled respondentů a realizovaných rozhovorů v rámci výzkumu

instituce	počet rozhovorů (polo/strukturovaný, hloubkový, skupinový...)	počet respondentů
Azylový dům sv. Alberta, Diecézní charita Plzeň	polostrukturovaný rozhovor	1
Azylový dům sv. Alberta, Diecézní charita Plzeň	2 Fokusní skupiny	8
Diecézní charita Plzeň	polostrukturovaný rozhovor	1
Spolek Network East-West, z.s	polostrukturovaný rozhovor	1
Policie ČR	polostrukturovaný rozhovor	1
Městská policie	polostrukturovaný rozhovor	1

Probační a mediační služba	polostrukturovaný rozhovor	1
OSVZ Domažlice	polostrukturovaný rozhovor	4
OSPOD Domažlice	Skupinový rozhovor	3
Diakonie Západ	Skupinový rozhovor	2
Člověk v tísni	Skupinový rozhovor, polostrukturovaný rozhovor	3
Domažlická správa nemovitostí	skupinový rozhovor	2
Romodrom o.p.s.	skupinový rozhovor	2
CELKEM		**30**
		z toho 7 Romů*ek[1]

Standardy výzkumné práce Odboru rozvoje bydlení a soudržnosti

Výzkumníci Odboru pro sociální začleňování (dále jen ORBaS) ctí obecně uznávané standardy kvality a etiky výzkumné práce. Při své práci se výzkumníci ORBaS řídí i Etickým kodexem výzkumníků Odboru pro sociální začleňování, který ukotvuje mimo jiné práci s citlivými daty či nestrannost vůči subjektům v terénu. Ve zprávách o výsledcích výzkumníci v ORBaS jasně rozlišují mezi poznatky zjištěnými od respondentů, svou interpretací těchto poznatků a jakýmikoliv doporučeními na nich založenými. Použití tohoto kodexu mj. znamená, že v šetření není narušeno soukromí a důstojnost respondentů, respondenti byli vždy informováni o smyslu výzkumu a v případě nahrávání požádáni o jeho svolení. Samozřejmostí je i zaručená **anonymita dotazovaných respondentů**.

Mezi standardy kvality výzkumné práce dále patří především dodržování zásady **validity a reliability dat**. Validity (platnosti) dat je v ORBaS dosahováno longitudinálním šetřením na místě, pečlivým výběrem (rekrutací) respondentů, užitím vhodných nástrojů výzkumu (scénáře rozhovoru, indikátorů sociálního vyloučení, příp. výzkumnického deníku) i za pomoci přímých citací. Pro zajištění **validity** dat výzkumníci v ORBaS při své práci využívají tzv. metodu **triangulace zdrojů**, kdy závěry z terénního šetření vycházejí z kombinace min. 3 zdrojů zjištění informací. Práce výzkumníků ORBaS je dále založena i na triangulaci výzkumných metod. Mezi standardní použité metody v ORBaS tak patří zúčastněné/nezúčastněné pozorování, polostrukturované rozhovory, sekundární analýza získaných dat včetně statistických dat (desk-research), skupinové rozhovory (FG), příp. dotazníková šetření. Výzkumníci využívají i tzv. triangulaci zjištění v časové ose, tj. ověřují získaná data v rozličných etapách výzkumu. Reliability (spolehlivosti) dat dosahují výzkumníci v ORBaS standardizovaným postupem analýzy dat od jasně stanovených oblastí dotazování (scénáře rozhovorů), vyhotovením přepisů rozhovorů až po **kódování sebraných dat (tzv. clustering)**. Při kódování výzkumníci ORBaS redukují velké množství získaných dat do menších počtů analytických jednotek (clusterů) na základě souvislostí (podobnosti či odlišnosti). Se sběrem a s analýzou dat končí výzkumníci v ORBaS v momentě tzv. **nasycení (saturace) dat**. Nasycením se chápe jev, kdy již nepřicházejí nové informace či poznatky z terénu, naopak se objevují stále stejné vzorce a kategorie.

[1] Kategorie etnické příslušnosti respondentů je odhadována kombinací přístupů viz oddíl Práce s etnicky senzitivními daty (níže).

Základní terminologie

Odbor rozvoje bydlení a soudržnosti začleňování je jedním z odborů Ministerstva pro místní rozvoj ČR. Funguje od roku 2008 a je vládním nástrojem na podporu obcím, které řeší problematiku sociálního vyloučení. Odbor rozvoje bydlení a soudržnosti:

- pomáhá obcím a městům při mapování a detailním poznávání problémů sociálně vyloučených lokalit a jejich obyvatel, při přípravě a nastavování komplexních procesů pro jejich řešení a při získávání financí na tyto postupy.
- propojuje přitom místní subjekty (města a obce a jejich úřady, ale také neziskové organizace, školy a školská zařízení, Úřad práce, zaměstnavatele, policii a veřejnost), aby na procesech podporujících sociální začleňování vzájemně spolupracovaly.
- spolupracuje s ministerstvy, přenáší informace z komunální úrovně směrem ke státní správě, podílí se na formování státní politiky sociálního začleňování a její koordinaci. Koordinovaný přístup k sociálně vyloučeným lokalitám (KPSVL+) je nástrojem pomoci obcím a svazkům obcí při sociálním začleňování sociálně vyloučených obyvatel z prostředků Evropských strukturálních a investičních fondů (ESIF) za místní podpory Odboru pro sociální začleňování. V rámci tohoto přístupu mohou obce koordinovaně čerpat prostředky ze tří operačních programů. Podmínkou čerpání je vypracování strategického plánu sociálního začleňování, který obcím a městům Odbor rozvoje bydlení a soudržnosti pomáhá zpracovat.

Sociální vyloučení

Pod pojmem sociální vyloučení chápeme proces vylučování lidí nebo skupin lidí na okraj společnosti, do chudoby a izolace. Tento způsob vyloučení se projevuje na různých úrovních, např. sociální, prostorové, ekonomické či symbolické. Sociálně vyloučení se nacházejí v situaci, kdy mají sníženou míru přístupu ke zdrojům běžně dostupným většině obyvatel, zároveň s tím se snižuje jejich schopnost udržovat sociální kontakty s obyvateli mimo situaci sociálního vyloučení a možnosti participace na organizaci sociálního života a účasti v rozhodování. Sociální vyloučení se vyznačuje různými charakteristikami, které se v různých lokalitách vyskytují s různou intenzitou.

Společná všem lokalitám a jejich obyvatelům je však skutečnost, že se potýkají s několika zásadními existenčními problémy zároveň, a tudíž jejich řešení, které by směřovalo k vymanění se ze stavu sociální exkluze, je natolik obtížné, že je pro sociálně vyloučeného takřka nedosažitelné bez vnější pomoci. Základními indikátory sociálního vyloučení je materiální chudoba, dlouhodobá nezaměstnanost, závislost na dávkách v hmotné nouzi, nízká kvalita a nejistota v bydlení, ztížený přístup ke kvalitnímu společnému vzdělávání, vysoká míra zadlužení, výskyt rizikového chování a kriminality a vysoká míra migrace. Jednotlivé ukazatele sami o sobě sociální vyloučení nezakládají. Je to teprve jejich kombinace, která zasaženým jedincům či rodinám brání v integraci či plnohodnotném životě a na různých úrovních je vylučuje ze společnosti.

Každý z uvedených aspektů sociálního vyloučení může být v různých lokalitách a u různých jejich obyvatel zastoupen v jiné míře. Kombinace intenzity přítomnosti těchto jevů pak vytváří charakter jednotlivých lokalit, které se stejně jako lokální kontext mnohdy výrazně liší. Pokud dochází k vyšší koncentraci osob s kombinací několika nebo všech výše zmíněných ukazatelů, hovoříme o sociálně vyloučené lokalitě. Sociálně vyloučené lokality obvykle vznikají působením systémových aktérů či tržních mechanismů. Při jejich vzniku lze sledovat vnější příčiny tohoto procesu, jako jsou schvalované zákony, postoje institucí, tržní mechanismy a stanoviska zbytku společnosti i faktory vnitřní, mezi které se řadí životní styl samotných sociálně vyloučených, které se často mezigeneračně reprodukují. Specifickou roli v sociálním vyloučení hraje etnicita. V českém kontextu se pak jedná o etnicitu romskou.

Práce s etnicky senzitivními daty

Terénní šetření a sběr kvalitativních i kvantitativních dat nejčastěji pomocí polostrukturovaných rozhovorů s obyvateli sociálně vyloučených lokalit se nevyhne tématu etnicity respondentů. Tato data se uplatňují v širší diskusi o příčinách, důsledcích a možných nástrojích využitelných k řešeních sociálního vyloučení. Důvodem je, vedle obecně úzké provázanosti tématu sociálního vyloučení především s romskou menšinou a potřeby reflexe setrvalé poptávky po sběru etnicky senzitivních dat, i nutnost dokladovat postup plnění výkonu rozsudku Evropského soudu pro lidská práva ve věci D.H. a ostatní proti České republice[2] a monitoring naplňování některých národních strategií, např. Strategie romské integrace do roku 2021–2030. Tento postup koreluje se souvisejícími aktivitami MŠMT v oblasti vzdělávání (Němec, 2024) a reflektuje závěry strategického projektu Výzkumného ústavu práce a sociálních věcí[3].

ORBAS při své činnosti využívá kombinaci přístupů k identifikaci etnické příslušnosti. Srovnáním těchto přístupů lze dosáhnout odhadu nejvíce odpovídajícího realitě.

- **Sebeidentifikace** respondentů na základě vlastního vnímání sebe sama, nebo na základě používání romštiny jako svého mateřského jazyka.
- **Kvalifikovaný odhad expertních respondentů** s bezprostřední detailní znalostí cílových skupin výzkumů. Nejčastěji jde o terénní sociální pracovníky neziskových organizací a poskytovatelů sociálních služeb, ale i dalších osob se znalostí zkoumaných lokalit, jako i samotných členů komunity (cílové skupiny sociálně vyloučených osob).
- **Kvalifikovaný odhad** samotných **výzkumnic a výzkumníků (tzv. připsaná etnicita)** realizujících terénní šetření, kteří jsou na základě vlastní odbornosti, zkušenosti a znalosti lokálního prostředí schopni takového odhadu.

Cílem systematického sběru dat vypovídajících o etnické příslušnosti respondentů není v žádném případě kontrola vedoucí k odlišnému zacházení (diskriminaci), nebo „sčítání Romů“ na způsob censu (který je dlouhodobě výrazně podhodnocený), jako spíše doplnění dosud chybějící informace podstatné pro nastavení obecních politik odpovídajících realitě v území. Podstatnou součástí je transparentně komunikovaná a zřetelná účelnost sběru těchto informací. Data o etnické příslušnosti respondentů jsou zcela anonymní a nemohou vést k identifikaci konkrétních osob.

[2] DH vs. ČR

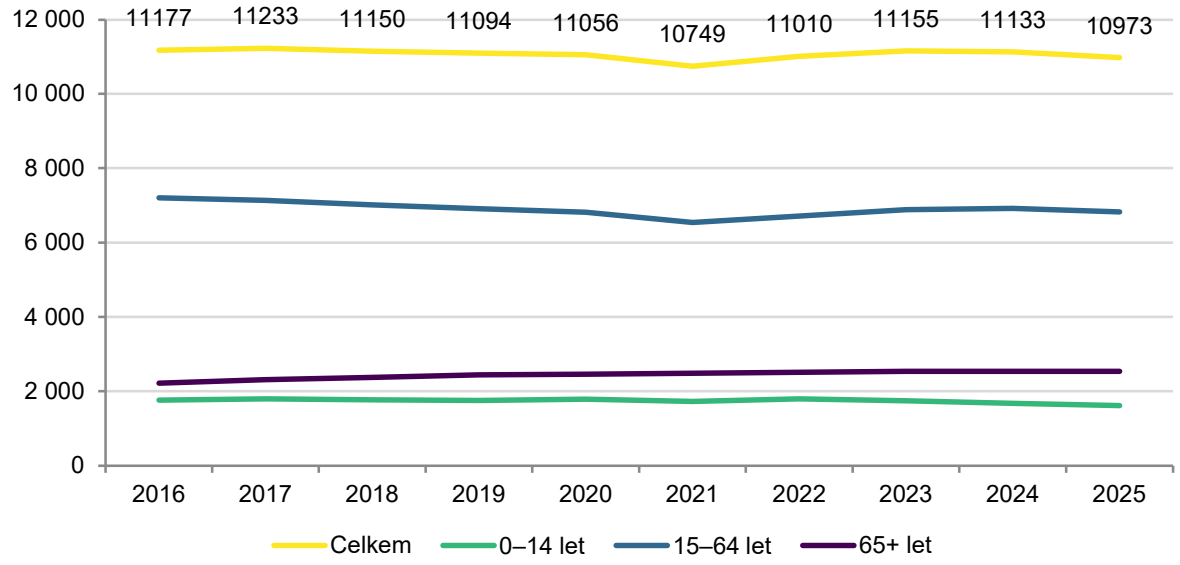
[3] Vytvoření systému sběru kvantitativních dat pro vyhodnocování situace Romů v české společnosti.

Charakteristika územního celku

Město Domažlice je centrem správního obvodu, který leží v jihozápadní části Plzeňského kraje a patří mezi pohraniční správní obvody, kdy sousedí se Spolkovou republikou Německo a dále se správními obvody – Horšovský Týn, Klatovy, Přeštice a Tachov. Správní obvod zahrnuje 58 obcí, kdy 5 z nich (Bělá nad Radbuzou, Domažlice, Hostouň, Kdyně a Poběžovice) má statut města. ORP Domažlice je s rozlohou 76 321 ha čtvrtým největším správním obvodem v Plzeňském kraji.

Obec Domažlice se nachází ve stejnojmenném ORP v Plzeňském kraji. Počet obyvatel Domažlic se v letech 2016-2025 vyznačuje klesajícím trendem. V roce 2016 zde žilo 11 177 obyvatel, zatímco v roce 2025 10 973, což představuje pokles o 1,8 %. Nejnižší počet obyvatel byl zaznamenán v roce 2021 (10 749 osob). První údaj, tj. pokles počtu obyvatel mezi lety 2020 a 2021 je dán metodikou ČSÚ, respektive technickou korekcí, která následuje po provedení oficiálního sčítání/cenzu. Naproti tomu nárůst počtu obyvatel mezi lety 2021 a 2022 byl pravděpodobně způsoben vynucenou migrací ukrajinských občanů po začátku války[4].

Graf 2 Vývoj počtu obyvatel obce dle věkových skupin

Zdroj: ČSÚ, vlastní zpracování

Graf č. 2 zachycuje demografický vývoj města Domažlice v letech 2016 až 2024 a potvrzuje, že hlavním faktorem změny počtu obyvatel je migrace, nikoli přirozený přírůstek. Počet živě narozených se v celém období pohybuje na poměrně stabilní úrovni zhruba mezi 100 a 130 osobami ročně, zatímco počet zemřelých postupně roste a ve sledovaných letech často převyšuje počet narozených. To vede k nízkému, případně zápornému přirozenému přírůstku, což je patrné zejména od roku 2018, kdy se rozdíl mezi narozenými a zemřelými dále zhoršuje. Tento trend ukazuje na stárnutí populace a může souviset i s mimořádnými vlivy, například zdravotní krizí v posledních letech.

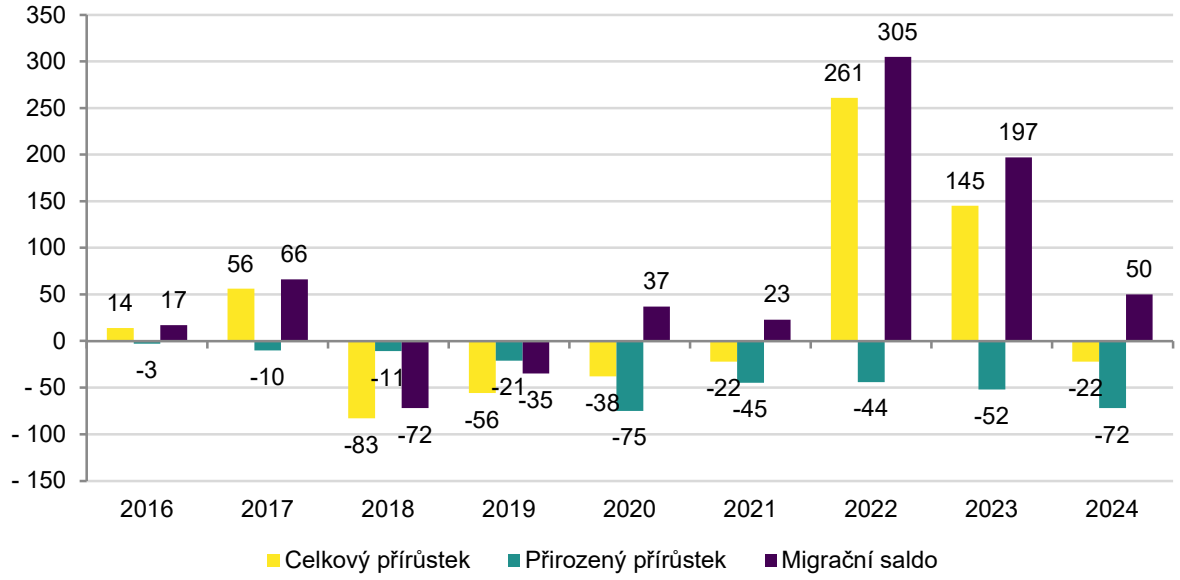
Naopak migrační saldo je ve všech letech výrazně kladné. Počet přistěhovalých výrazně převyšuje počet vystěhovalých, přičemž nejvyšší hodnoty migrace jsou patrné zejména v letech 2017, 2018 a 2021. Díky tomu dochází ve většině období k celkovému růstu populace.

Přesto graf ukazuje, že v letech 2020 a 2021 se celkový přírůstek dostává do záporných hodnot. To znamená, že ani relativně vysoký počet přistěhovalých nedokázal vyrovnat zvýšenou úmrtnost a nízkou porodnost. Celkově tedy platí, že bez migračního přírůstku by počet obyvatel města dlouhodobě klesal,

[4] Zatímco na konci roku 2021 bylo v okrese Domažlice evidováno 3 321 cizinců, v následujícím roce to bylo již téměř 6 860(ČSÚ, Cizinci, DataStat: Tabulka Cizinci podle typu pobytu, pohlaví a okresu - roční časová řada)

což poukazuje na strukturální problém demografického vývoje, zejména nízkou porodnost a rostoucí podíl starší populace.

Graf 3 Pohyb obyvatelstva města Domažlice

Zdroj: ČSÚ, vlastní zpracování

Podle sčítání lidu, domů a bytů (2021) se u naprosté většiny obyvatelstva Domažlic místo obvyklého a registrovaného pobytu shoduje: 10 314 osob (96,0 %) má registrovaný pobyt přímo v obci, kde obvykle žije. Zbývající část má registrovaný pobyt jinde — 203 osob (1,9 %) v jiné obci téhož okresu, 64 osob (0,6 %) v jiném okrese kraje, 93 osob (0,9 %) v jiném kraji a 47 osob (0,4 %) mimo ČR. U jedné osoby nebyl zjištěn. Celkově tak mimo obec svého registrovaného pobytu žijí přibližně 4 % obyvatelstva.

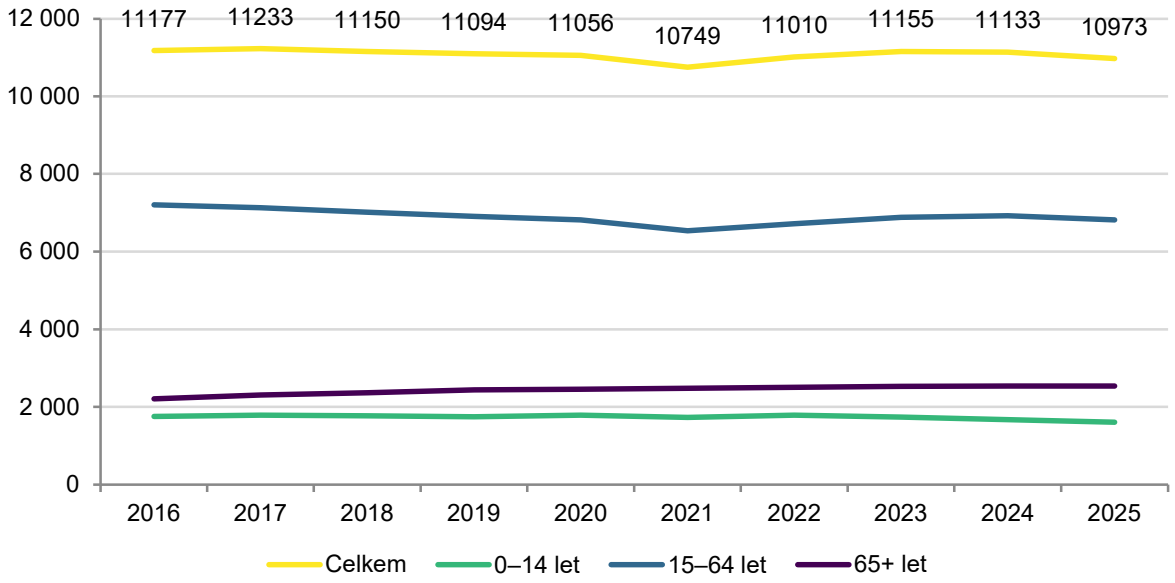
Tabulka 2 Počet obyvatelstva dle registrovaného pobytu v roce 2021

Celkem obyvatel ke SLDB	10 872
V obci obvyklého pobytu	10 314
V jiné obci okresu	203
V jiném okrese kraje	64
V jiném kraji	93
Mimo ČR	47

Zdroj: SLDB, ČSÚ, vlastní zpracování
Pozn.: v ČR nezjištěno n=1

V roce 2025 žilo v Domažlicích celkově 10 973 osob, z toho 1 671 dětí (osoby ve věku 0–14 let) a 2 541 seniorek a seniorů (osoby ve věku 65+). Počet osob žijících v Domažlicích je napříč sledovaným obdobím stabilní, s lehkým výkyvem v roce 2021, který se dá přisuzovat Pandemii covid-19. Stejný trend je možné pozorovat také v případě počtu dětí. Je nutné dodat, že nárůsty i poklesy jsou v řádech desítek, nejedná se tedy o zásadní proměny od roku 2016, ač je patrné, že počet osob v seniorském věku se stabilně zvyšuje, což je stejné s trendem jak kraje, tak celé ČR.

Graf 4 Vývoj počtu obyvatel a struktura podle věku

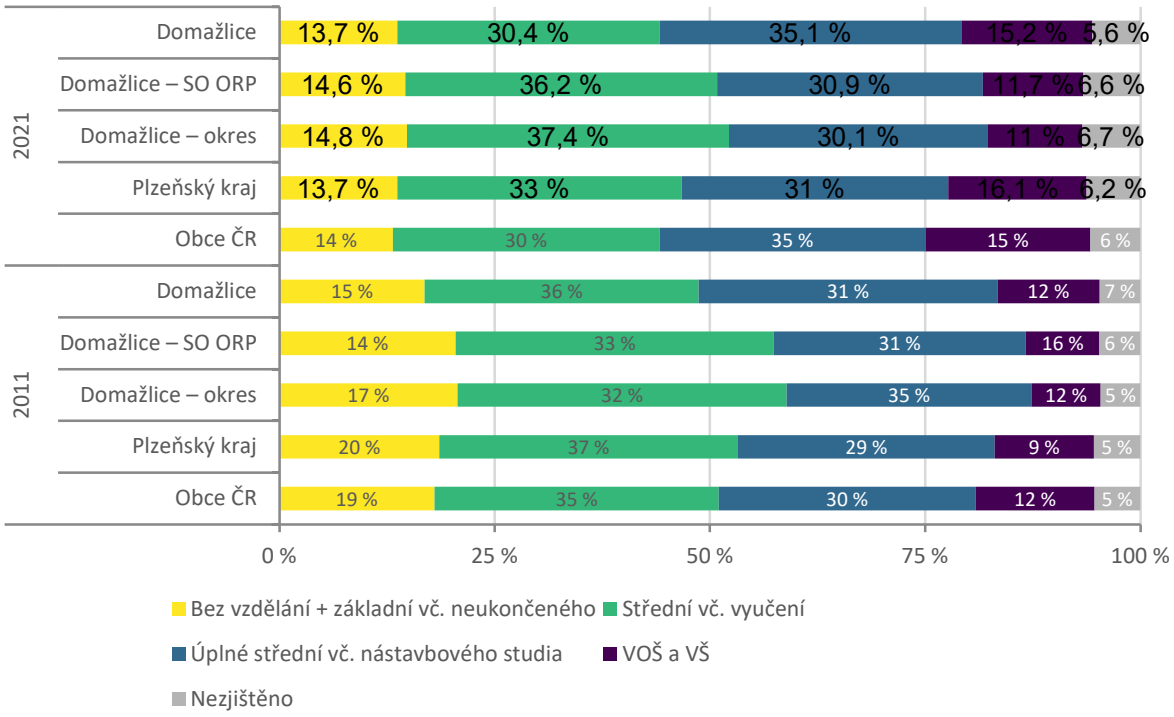
Zdroj: ČSÚ, vlastní zpracování

Ve srovnání se SO ORP Domažlice vykazuje město Domažlice příznivější vzdělanostní strukturu. V roce 2021 zde byl nižší podíl osob bez vzdělání nebo pouze se základním vzděláním (14 % oproti 15 % v SO ORP) a zároveň vyšší zastoupení osob s úplným středním vzděláním (35 % oproti 31 %) a s vyšším odborným či vysokoškolským vzděláním (15 % oproti 12 %).

Ve srovnání s Plzeňským krajem je podíl osob s nejnižším vzděláním v Domažlicích shodný (14 %), město však vykazuje vyšší zastoupení osob s úplným středním vzděláním (35 % oproti 31 %). Naopak podíl osob s VOŠ a vysokoškolským vzděláním je v Domažlicích mírně nižší než v kraji (15 % oproti 16 %).

Celkově data naznačují postupný posun ke vzdělanější struktuře obyvatelstva, přičemž Domažlice si ve srovnání se svým širším správním územím vedou příznivě zejména v zastoupení osob s úplným středním a vyšším vzděláním.

Graf 5 Struktura obyvatel ve věku 15+ let podle vzdělání

Zdroj: ČSÚ, vlastní zpracování

Podle údajů ze sčítání lidu z roku 2021 bylo ve městě Domažlice evidováno 5 070 domácností. Z tohoto počtu tvořilo 39,9 % domácnosti jednočlenné, 31,2 % domácností dvoučlenných, 25,4 % domácnosti tří- až čtyřčlenné, u nichž lze předpokládat přítomnost rodičů s jedním či dvěma dětmi. Domácnosti s více než šesti osobami představovaly 0.9 % z celku. Ve městě bylo rovněž identifikováno 598 neúplných rodin, z nichž 86,3 % tvořila matka s dítětem. Celkový počet rodinných domácností byl v roce 2021 2 934.

Tabulka 3 Hospodařící domácnosti dle počtu osob domácností k roku 2021

Celkem domácností		5 070
z toho	1 osoba	2 022
	2 osoby	1 582
	3 osoby	696
	4 osoby	592
	5 osob	132
	6 osob	34
	7 a více osob	12
Celkem osob v hospodařících domácnostech		10 595

Zdroj: ČSU, vlastní zpracování

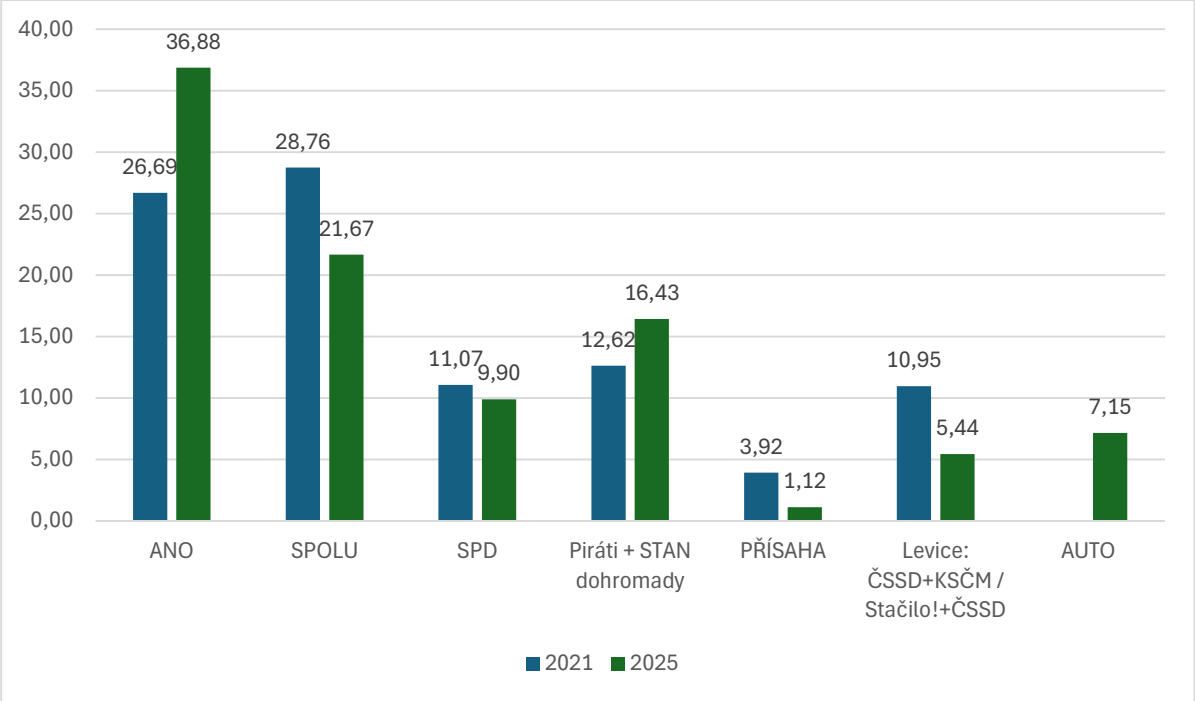
Volby

Mezi parlamentními volbami 2021 a 2025 došlo v Domažlicích k výrazné proměně struktury volební podpory. Nejvíce posílilo hnutí ANO, a to o 10,19 p.b. Naopak koalice SPOLU oslabila o 7,09 p.b., což ukazuje na pokles podpory pravostředového a liberálně-konzervativního elektorátu.

Pirátsko-starostenský prostor jako celek mírně posílil, i když se v roce 2025 rozdělil mezi samostatně kandidující Piráty a STAN. Tradiční levicový prostor naopak oslabil, což může souviset s přesunem části sociálně citlivějších voličů k ANO.

Volební účast zůstala téměř stabilní, takže změny lze interpretovat spíše jako přesun preferencí uvnitř aktivního elektorátu než jako důsledek výrazné změny mobilizace voličů. Závěry je však nutné chápat jako interpretaci agregovaných dat za obec, nikoli jako přímý důkaz chování konkrétních sociálních skupin.

Graf 6 - Výsledky voleb do poslanecké sněmovny v letech 2021 a 2025

Zdroj: Volby.cz, vlastní zpracování

K větší proměně napříč volebními obdobími došlo na úrovni komunálních voleb. Celková účast byla 45,98 % v roce 2022. Sdružení pro město Domažlice si udrželo svých 5 mandátů. Česká pirátská strana klesla ze 4 na 2, Komunistická strana Čech a Moravy se do zastupitelstva nedostala, stejně jako ČSSD. Naopak ANO posílilo ze 3 na 5 mandátů. KDU-ČSL ze dvou mandátů na 3. Dva mandáty získalo SPD a jeden Domažlice pro všechny. Celková proměna naznačuje posílení preferencí hnutí ANO jak v komunálních, tak v parlamentních volbách.

Tabulka 4 Výsledky komunálních voleb 2022

Strana	počet zas.
Ano	5
Sdružení pro město Domažlice	5
ODS	3
Vždy Domažlice – KDU-ČSL, NK	3
Piráti	2
SPD	2
Domažlice pro všechny	1

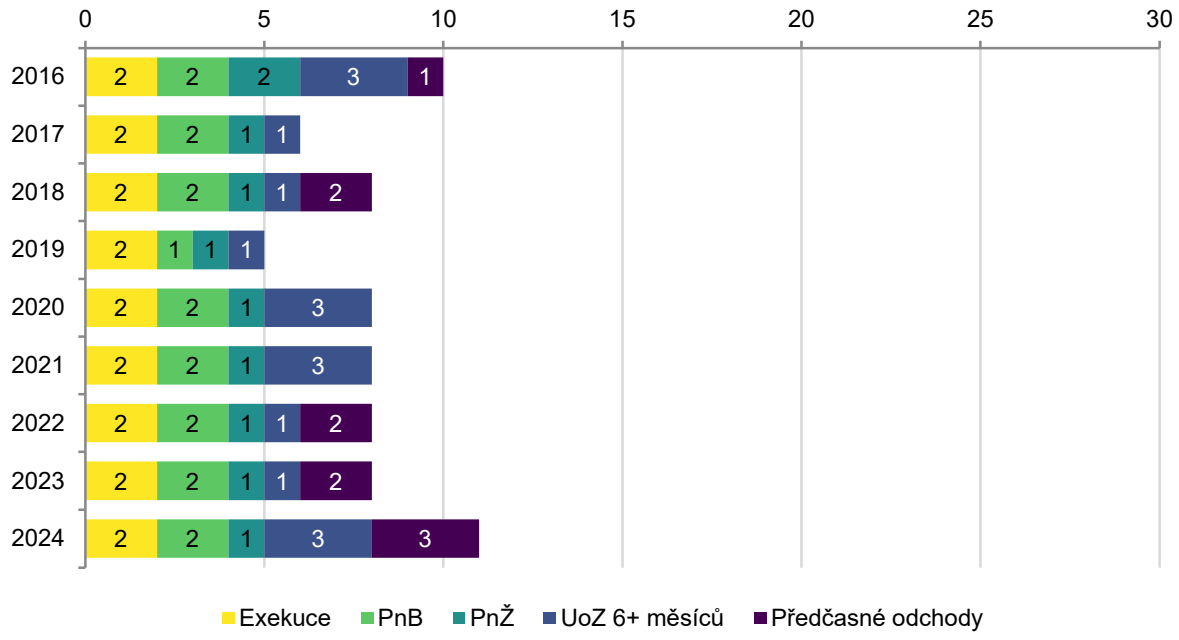
Zdroj: Volby.cz, vlastní zpracování

Popis sociálního vyloučení v území

Jedním z nástrojů, který umožňuje posoudit míru zatížení sociálním vyloučením jednotlivých obcí, je Index sociálního vyloučení, který každoročně vydává ORBaS. Index sleduje stav, resp. rozsah sociálního vyloučení prostřednictvím indikátorů pokrývajících dimenze chudoby, vyloučení z bydlení, vyloučení z oficiálního trhu práce, vyloučení ze vzdělávání a dimenzi zadluženosti (Lang & Matoušek, 2020).

V grafu č. 6 je zachycen vývoj hodnoty indexu mezi lety 2016 až 2024. V tomto období byla hodnota indexu povětšinou 8, avšak v roce 2024 zásadně vzrostla na hodnotu 11.Obec se tak stále řadí do **kategorie obcí ohrožených sociálním vyloučení**, která je nastavena v rozmezí 8–30 bodů. V roce 2024 byla hodnota indexu pro Domažlice nejvyšší (11), naopak nejnižší byla v roce 2019, kdy dosahovala hodnoty 5. Mezi roky 2016–2024 je hodnota Indexu sociálního vyloučení města Domažlice v průměru 8 (mimo roky 2016, 2017 a 2024), čímž se pohybuje nad průměrem Plzeňského kraje. **Aktuálně do indexu vstupuje v největší míře dimenze dlouhodobě nezaměstnaných osob (3 body), předčasné odchody ze systému vzdělávání (3 body). O bod méně saturuje ISV dimenze příspěvku na bydlení (2 body) a dimenze osob v exekuci (2 body). Nejméně pak dimenze příspěvku na živobytí (1 bod)** (viz graf 7). Nejvyšší míra zatížení ISV je tedy v oblastech vyloučení z trhu práce a vyloučení ze vzdělávání.

Graf 7 Vývoj počtu bodů v dimenzích Indexu sociálního vyloučení

Zdroj: Zdroj: ORBaS, vlastní zpracování

Dimenze zadluženosti je v ISV dlouhodobě zastoupena stabilně. Podíl osob v exekuci se skokově snížil v roce 2020, v následujících letech je snižování minimální. Od roku 2022 narůstá počet osob s 2 až 9 exekucemi. Podrobněji se této problematice věnuje kapitola *Zadlužení a exekuce*.

Předčasné odchody ze vzdělávání razantně narostly po roce 2020 a v roce 2024 dosahují největších hodnot za sledované období.

Podíl osob pobírajících příspěvek na bydlení v Domažlicích po dlouhodobě klesajícím vývoji od roku 2021 opět narůstá. Mezi lety 2022 a 2023 se zvýšil o 0,6 p. b. a stejný nárůst pokračoval i v následujícím roce. Domažlice se dlouhodobě pohybují mírně pod krajským a výrazně pod celorepublikovým průměrem, naopak dosahují vyšších hodnot než ORP Domažlice.

Počet osob evidovaných na ÚP déle než šest měsíců v Domažlicích v roce 2020 výrazně vzrostl, a to ze 42 na 108 osob. V následujících letech docházelo k postupnému poklesu, až na 75 osob v roce 2023. V roce 2024 však počet dlouhodobě evidovaných uchazečů opět vzrostl na 101 osob a dostal se tak výrazně nad průměr sledovaného období.

Tabulka 5 Jednotlivé dimenze indexu sociálního vyloučení

	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023	2024
Hodnota indexu	10	6	8	5	8	8	8	8	11
počet bodů v dimenzi exekucí	2	2	2	2	2	2	2	2	2
počet bodů v dimenzi PnB	2	2	2	1	2	2	2	2	2
počet bodů v dimenzi Pnž	2	1	1	1	1	1	1	1	1
počet bodů v dimenzi UoZ 6+ měsíců	3	1	1	1	3	3	1	1	3
počet bodů v dimenzi předčasné odchody	1	0	2	0	0	0	2	2	3

Zdroj: ORBaS, vlastní zpracování

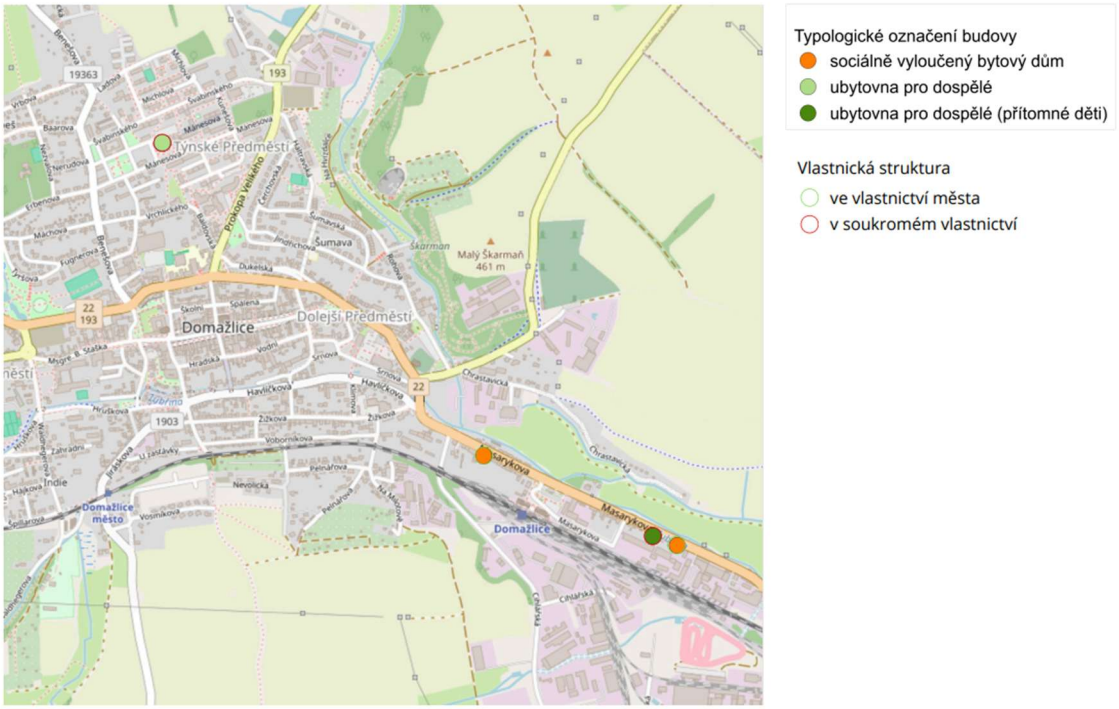
Lokalizace sociálního vyloučení

V rámci identifikace sociálního vyloučení v prostoru musí členění lokalit zohledňovat velikost území i podíl sociálně vyloučených obyvatel. Kategorizace má zahrnovat úroveň jednotlivých domů i širších celků a současně sledovat proměnlivou míru sociální homogenity. Tento přístup pracuje se dvěma dimenzemi: rezidenční jednotkou a prostorovou spojitostí sociálního vyloučení, které se v praxi často vzájemně prolínají a vytvářejí různé typy lokalit (viz obrázek 1). Lokality však vykazují i další odlišující charakteristiky, které ovlivňují přístup k jejich řešení, jako je kontext, dostupnost služeb, dopravní napojení, způsob oddělení, vývoj, vlastnictví, technický stav či etnické složení. Tuto identifikaci nám umožňuje Typologie sociálního vyloučení v území (Vališová, 2018). Dle této typologie jsou v Domažlicích identifikovány dva typy SVL – (1) ubytovna pro dospělé a (2) sociálně vyloučené bytové domy.

Koncentrace osob vykazující znaky sociálního vyloučení se ve městě Domažlice váže především k ulici Masarykova, kde se nacházejí sociálně vyloučené bytové domy a jedna ubytovna pro dospělé. Dále pak k ubytovně Družba a bytovému domu v ulici Mánesova. Tyto oblasti se od sebe liší jak velikostí, tak sociální skladbou obyvatelstva. **Na území města se nenacházejí rozsáhlé lokality, které by bylo možné jednoznačně označit za sociálně vyloučené.** Z tohoto důvodu se tato kapitola zaměřuje na popis konkrétních oblastí identifikovaných na základě zkušeností místních aktérů a výsledků terénního výzkumu ORBaS. Zaměření analýzy na uvedené lokality neznamená, že by se osoby v krizových životních situacích nevyskytovaly i v jiných částech města. Na území Domažlic žijí rovněž domácnosti ohrožené sociálním vyloučením, zadlužením a exekucemi, materiální chudobou, nejistým či substandardním bydlením nebo kombinací těchto faktorů (viz kapitola Bydlení). Osoby z cílové skupiny se vyskytují také v ulici Petrovická. Na základě dosavadních zjištění se však nejedná o lokalitu s koncentrací sociálního vyloučení, jde spíše o jednotlivé případy.

S ohledem na to, že v Domažlicích je absence sociálního bydlení, často je i OSVZ pro ubytování osob využívána právě soukromě vlastněná ubytovna Teplotechna. Nejedná se však o registrované ubytovací zařízení. Přestože se jedná o zařízení pro dospělé, pracovnice a pracovníci sociálních služeb zde evidují i rodiny s dětmi.

Mapa 1 Přehled SVL v Domažlicích

Zdroj: ORBaS

Masarykova I.

Specifickým příkladem sociálně vyloučeného bytového domu ve městě je objekt místními aktéry označovaný jako „Bronx“. Masarykova I. je dům, který je ve vlastnictví města, a je dlouhodobě vnímán jako prostor koncentrace sociálního vyloučení, který vznikl postupným soustřeďováním ekonomicky slabší a romské části obyvatelstva na jednu městskou adresu. Přestože městský bytový fond není formálně rozdělován na sociální a nesociální bydlení, s touto adresou je v praxi nakládáno jako s bydlením určeným pro osoby v bytové nebo jiné životní nouzi. Podle výpovědí respondentů zde dochází ke kumulaci sociálně znevýhodněných obyvatel, především osob romského původu.

V perspektivě obyvatel standardního nájemního bydlení je tato adresa považována za tzv. „špatnou adresu“, což výrazně ovlivňuje jak vnímání samotné lokality, tak sociální obraz jejích obyvatel. Bezprostřední okolí domu je částí respondentů označováno za problematické z hlediska každodenního užívání prostoru. Dům se nachází v blízkosti vlakového nádraží. Jedná se tedy o částečně periferní oblast a současně o prostor sociálně a symbolicky vyloučený. Negativní obraz místa je spojován nejen se současným technickým stavem objektu, ale také s představou transgenerační reprodukce problémových vzorců chování, což dále posiluje proces stigmatizace.

Technický stav objektu je dlouhodobě nevyhovující. Budova je vytápěna pevnými palivy, konkrétně dřevem, přičemž vstupní dveře nejsou funkční. Byty spravované městem na této adrese se řadí do kategorie *byty se sníženou kvalitou.* To se mimo absence ústředního vytápění projevuje také na absenci sociálního zařízení v bytě. Fluktuace obyvatel je nízká a převažují osoby s dlouhodobým pobytem, s výjimkou jednotlivých případů. Tento bytový dům lze celkově charakterizovat jako prostor, v němž se propojuje materiální zanedbanost, koncentrace sociálně znevýhodněného obyvatelstva a výrazná symbolická stigmatizace.

Tabulka 6 Detail sociálně vyloučeného bytového domu "Bronx"

Adresa	Masarykova
Vlastnictví	město, správce: DSN
Typ lokality	sociálně vyloučený bytový dům
Kapacita	v roce 2025 nahlášeno 18 osob
Charakteristika ubytovacích osob	osoby ohrožené sociálním znevýhodněním, dlouhodobě ubytovávány městem, zejména Romské populace
nájemní podmínky a technický stav	nerekonstruovaný prostor, společné sociální zařízení, bez ústředního vytápění
sociální služby působící na adrese	OSVZ

Zdroj: OSVZ Domažlice, terénní šetření ORBaS
*data o kapacitách jsou k roku 2025

Masarykova II.

Druhým objektem obdobného charakteru je bytový dům také v ulici Masarykova. Rovněž tento dům je ve správě města, a i zde se způsob, jakým je s adresou fakticky nakládáno, rozchází s její formální kategorizací. Zatímco Domažlická správa nemovitostí vede byty na této adrese jako standardní bydlení, terénní šetření pracovnic odboru sociálních věcí a zdravotnictví tomuto zařazení neodpovídá: byty jsou nerekonstruované, bez ústředního vytápění a bez vlastního sociálního zařízení, které je sdílené. Rozpor mezi evidenční kategorií a zjištěným stavem je přitom podstatný, protože se promítá do výše nájemného i do toho, zda je s adresou zacházeno jako s bydlením určeným domácnostem v bytové nouzi. Dům zahrnuje čtyři byty. Zatímco v roce 2025 zde bylo evidováno jedenáct osob, v roce 2026 zde dle dostupných informací přebývá již jen jedna osoba.

Tabulka 7 Detail sociálně vyloučeného bytové domu Masarykova II.

Adresa	Masarykova
Vlastnictví	město
Typ lokality	sociálně vyloučený bytový prostor
Kapacita	4 byty; 1 osoba
Charakteristika ubytovacích osob	nerekonstruovaný prostor, společné sociální zařízení, bez ústředního vytápění
nájemní podmínky a technický stav	DSN označeno jako standardní bydlení, stav v rámci terénního výzkumu nezjištěn
sociální služby působící na adrese	OSVZ

Zdroj: OSVZ Domažlice, terénní šetření ORBaS
*data o kapacitách jsou k roku 2025

Další dva objekty, o kterých se mluvilo v souvislosti se sociálním vyloučením je ubytovna Teplotechna v ulici Masarykova a ubytovna Družba v ulici Mánesova. V obou případech se ovšem nejedná o objekty, kde by se ve větší míře koncentrovaly domácnosti vykazující znaky sociálního vyloučení, jde spíše o jednotky případů. Ani v jednom případě se nejedná o registrované ubytovací zařízení a Úřad práce ČR do nich nevyplácí doplatek na bydlení.

Teplotechna

Jde o objekt, kde jsou koncertovány nízkopříjmové domácnosti — podle sociálních pracovnic a pracovníků jde prakticky o jedinou adresu v Domažlicích, kde lze ubytování zajistit i klientele s nízkými příjmy a dluhy, a dosud se nestalo, že by provozovatel žadatele odmítl. Vedle nich zde bydlí i osoby

v zaměstnání. OSPOD uvádí Teplotechnu jako jedinou vytipovanou adresu v Domažlicích, kde se opakovaně objevují případy jejich agendy. Romské domácnosti se zde podle výpovědí udrží zpravidla jen krátce. Limitem pro CS je, že cena nájemného je vysoká a při neplacení následuje vystěhování. Podmínkou ubytování je úhrada předem. Objekt je vybaven kamerovým systémem a provozovatel důsledně vymáhá zákaz přespávání dalších osob na pokoji, což je podle aktérů z praxe častý důvod ukončení ubytování. Teplotechna nemá schválený ubytovací řád, a tedy nelze na ubytování čerpat doplatek na bydlení.

Tabulka 8 Detail sociálně vyloučeného bytového domu (ubytovny pro dospělé) Teplotechna

Adresa	Masarykova
Vlastnictví	soukromé
Typ lokality	sociálně vyloučený bytový dům - ubytovna pro dospělé
Kapacita	50
Charakteristika ubytovacích osob	jsou zde ubytovaní jednotlivci i rodiny s dětmi. Je zde silná fluktuace obyvatelstva.
nájemní podmínky a technický stav	sdílená sociální zařízení, stejně tak kuchyňka
sociální služby působící na adrese	OSVZ, Člověk v Tísni, Diakonie Západ, OSPOD

Zdroj: OSVZ Domažlice, terénní šetření ORBaS
*data o kapacitách jsou k roku 2025

Družba

Dle aktérů z praxe, nabízí vyšší standard než Teplotechna — sociální zařízení je součástí pokoje — a je trvale obsazený stálými, dlouhodobě ubytovanými osobami. Při poptávce ze strany sociálního odboru bývá kapacita pravidelně vyčerpána, pro cílovou skupinu je proto fakticky nedostupná.

Tabulka 9 Detail sociálně vyloučeného bytového domu (ubytovny pro dospělé) Družba

Adresa	Mánesova
Vlastnictví	soukromé
Typ lokality	sociálně vyloučený bytový dům - ubytovna pro dospělé
Kapacita	44 lůžek
Charakteristika ubytovacích osob	pracovníci a pracovnice agentur, bez českého občanství
nájemní podmínky a technický stav	jednotlivé pokoje, s vlastním sociálním zařízením
sociální služby působící na adrese	OSVZ

Zdroj: OSVZ Domažlice, terénní šetření ORBaS
*data o kapacitách jsou k roku 2025

Stav a vývoj tzv. problematických objektů a sociálně vyloučených lokalit v Domažlicích i v rámci ORP pravidelně monitoruje OSVZ. Každoročně na základě terénního šetření zpracovává přehled o kapacitách, aktuálním stavu a proměnách těchto lokalit a objektů. Zjištěné informace pak mohou sloužit jako podklad pro řešení nevyhovujících podmínek a pro komunikaci s dalšími institucemi či provozovateli ubytoven. Z dostupné informace však nelze přímo dovodit, že OSVZ systematicky prosazuje konkrétní nápravná opatření u provozovatelů ubytoven.

Bydlení

Bydlení považujeme za klíčovou oblast v kontextu řešení sociálního znevýhodnění a vyloučení v Domažlicích, neboť bytová nouze nebo hrozící ztráta bydlení má často determinující dopad i na další oblasti života — na zdraví, zaměstnanost, vzdělávání i na možnost řešit dluhy.

Skladba bytového fondu na území obce

Podle sčítání lidu z roku 2021 bylo ve městě 5 565 bytů, z toho 800 neobydlených, a 1 815 domů, z toho 215 neobydlených. Ve struktuře fondu převažují byty v bytových domech (3 402) nad byty v rodinných domech (2 013), 150 bytů se nachází v ostatních budovách. Největšími správcovskými firmami je Domažlická správa nemovitostí a Stavební bytové družstvo Domažlice.

Tabulka 10 Byty podle obydlenosti a druhu domu, 2021

	Byty celkem	Ve vlastním domě	V bytových domech	V ostatních budovách
celkem	5 565	2 013	3 402	150
z toho obydlené	4 765	1 496	3 136	133
míra obydlenosti	85,6 %	74,3 %	92,2 %	88,7 %

Zdroj: SLDB 2021, ČSÚ, vlastní zpracování

Tabulka 11 se vztahuje k vlastnictví domů, nikoli bytových jednotek. Dominantní je vlastnictví fyzických osob. Podíl kategorie obec/stát ve výši 5,5 % odpovídá z 1 815 domů přibližně stovce objektů, což je v souladu se Strategií rozvoje města. Protože obecní majetek tvoří převážně bytové domy, je podíl města na počtu bytů podstatně vyšší než na počtu domů: 783 bytových jednotek představuje 14,1 % všech bytů ve městě a 57,4 % veškerého nájemního bydlení. Obě hodnoty tedy platí současně a pro účely bytové politiky je rozhodující ta druhá — město není z hlediska nabídky nájemního bydlení okrajovým, nýbrž dominantním aktérem

Tabulka 11 Struktura vlastnictví domů podle typu vlastníka, 2021

Vlastník	Podíl
Fyzická osoba	77,8 %
Spoluvlastnictví vlastníků bytů	13,4 %
Obec, stát	5,5 %
Jiná právnická osoba	2,7 %
Kombinace vlastníků	0,3 %
Nezjištěno	0,3 %
Bytové družstvo	0,1 %
CELKEM	100 %

Zdroj: SLDB 2021, ČSÚ, vlastní zpracování

Dominantní je vlastnictví fyzických osob. Podíl kategorie obec/stát ve výši 5,5 % odpovídá z 1 815 domů přibližně stovce domů, což je v souladu se Strategií rozvoje města, která uvádí obdobný počet. Tento poměr řadí Domažlice nad průměr ČR.

Tabulka 12 Počet osob podle způsobu bydlení, 2021

Způsob bydlení	Počet osob	Podíl
V bytech	10 311	94,9 %
V zařízení	333	3,1 %
Mimo byty a zařízení	225	2,1 %

Zdroj: SLDB 2021, ČSÚ, vlastní zpracování

Údaj o 225 osobách žijících mimo byty a zařízení, představuje 2,1 % obyvatel a je více než šestinásobkem počtu osob bez střechy zjištěného terénním šetřením v prosinci 2025 (viz oddíl 2.5).

Rozdíl naznačuje, že sčítání zachycuje širší okruh nestandardních forem bydlení než terénní depistáž a že údaj o osobách bez střechy je pravděpodobně spodní hranicí skutečného rozsahu.

Z dat SLDB dále vyplývá, že z 4 765 obydlených bytů bylo 1 365 užíváno nájemně. Nájemní bydlení tedy tvořilo 28,6 % obydleného bytového fondu, respektive 24,5 % všech evidovaných bytů. Město je v tomto segmentu významným aktérem: 783 bytových jednotek spravovaných Domažlickou správou nemovitostí odpovídá 57,4 % veškerého nájemního bydlení ve městě.

Tabulka 13 Obydlené byty podle typu domácnosti a právního důvodu užívání, 2021

Právní důvod užívání	Byty celkem	Domácnosti jednotlivců	Úplné rodiny se záv. dětmi	Osamělá matka	Osamělý otec
Ve vlastním domě	1 167	250	318	92	15
Osobní vlastnictví	1 469	512	265	138	21
Nájemní / pronajatý	1 365	580	260	173	20
Družstevní	29	5	9	9	0
Bezplatné užívání	294	149	46	17	4
Jiný důvod užívání	157	71	28	16	2
Nezjištěno	284	210	14	33	9
CELKEM	4 765	1 777	940	478	71

Zdroj: SLDB 2021, ČSÚ, vlastní zpracování

Domácnosti jednotlivců tvoří 37,3 % obydlených bytů a jsou nejsilněji zastoupeny v nájemním bydlení (580 z 1 365, tedy 42,5 %). Neúplné rodiny s osamělou matkou tvoří 478 domácností, tedy desetinu všech, a rovněž se koncentrují do nájemního bydlení (173 domácností). A konečně kategorie „nezjištěno" zahrnuje 284 bytů, z nichž 210 obývají jednotlivci. Vysoký podíl nezjištěných údajů právě u této může souviset opět s chybějícím právním důvodem užívání bytu (tj. chybí formální ochrana uživatele bytu).

Rozvoj bytové politiky obce a jejího bytového fondu

Rozvoj bytové politiky obce a jejího bytového fondu představuje strategickou činnost obce, která umožňuje reagovat na aktuální i budoucí potřeby obyvatel. Nejde pouze o výstavbu nových bytů, ale také o obnovu a úpravu stávajících, tak aby byl fond udržovaný a ekonomicky udržitelný Bytová politika obce ideálně usiluje o využití bytového fondu jako dostupného bydlení pro různé skupiny obyvatel a zohledňuje i potřeby sociálního začleňování.

Městský bytový fond

Bytový fond města tvoří 783 bytových jednotek, tedy 14,1 % celkového počtu bytů ve městě a více než polovinu veškerého nájemního bydlení. Celý fond spravuje Domažlická správa nemovitostí s.r.o. (dále DSN). Podíl 14,1 % se vztahuje k bytovým jednotkám (podíl 5,5 % uvedený v Tabulce 11 se vztahuje k domům).

Tabulka 14 Struktura spravovaného majetku Domažlické správy nemovitostí

Ukazatel	Počet
Celkový počet domů	70
z toho domy Městského centra sociálně rehabilitačních služeb	3
z toho městské byty v SVJ	11
Celkový počet bytových jednotek	783

Zdroj: Domažlická správa nemovitostí s.r.o., vlastní zpracování

Fond je členěn na byty v základní kvalitě s nájemným 95,23 Kč/m² a byty se sníženou kvalitou s nájemným 59,53 Kč/m². Byty se sníženou kvalitou se nacházejí v jediném bytovém domě na adrese Masarykova 141, které jsou historicky nabízené k pronajímaní osobám spadajícím do cílové skupiny.

Vedle toho je v bytovém fondu alokován bytový dům na adrese Petrovická 276, určený pro osoby se sníženými příjmy.

Tabulka 15 Dostupné informace o specifických režimech obecního bytového fondu

Režim	Zjištěný stav
Byty pro příjmově vymezené osoby	Petrovická 276, od roku 2019
Profesní / služební byty	byty pro zaměstnance nemocnice; 9 rodinných domů Na Bábě
DPS	samostatný režim dle zásad schválených 4. 2. 2025
Sociální / podporované bydlení	Břetislavova 209 — projektový záměr na 24 bytů, kde má být část se sociálním charakterem; stav nepotvrzen
Městské centrum soc. rehab. služeb	Baldovská 638, Břetislavova 84, Břetislavova 209
Byty se sníženou kvalitou	Masarykova 141

Zdroj: Strategie rozvoje města Domažlice; zásady nájmu; usnesení RM; rozhovory, 2026

Téměř polovina všech nájemních smluv v městském bytovém fondu je uzavírána na období tří až šesti měsíců. Smlouvu na dobu neurčitou má naopak jen třetina nájemců.

Tabulka 16 Nájemní smlouvy v městském bytovém fondu podle délky

Délka nájemní smlouvy	Počet	Podíl
Na dobu neurčitou	258	34,8 %
Na dobu určitou delší než 6 měsíců	117	15,8 %
Na dobu 3–6 měsíců	367	49,5 %
Kratší než 3 měsíce	-	-
CELKEM	742	100 %

Zdroj: Domažlická správa nemovitostí s.r.o., vlastní zpracování

Plánování rozvoje bytového fondu

Od roku 2016 bylo v Domažlicích vystavěno či zrekonstruováno 77 bytů, což odpovídá přibližně 1,4 % bytového fondu podle SLDB 2021. Údaj nelze interpretovat jako čistý přírůstek, protože zahrnuje i rekonstrukce stávajících bytů.

Mezi strategickým potenciálem a realizovanými projekty je patrný rozdíl v cílové skupině. Jediným dokončeným projektem městské bytové výstavby jsou byty pro zaměstnance nemocnice, tedy profesní bydlení vázané na pracovní pozici. Projekty s deklarovaným sociálním charakterem zůstávají ve fázi plánu.

Tuto asymetrii reflektují i zástupkyně NNO a OSVZ. Uvádějí, že město aktivně řeší bydlení pro lékaře, kteří odcházejí do Německa, a poskytuje jim řadové domy jako služební bydlení, oproti prostorům pro osoby bez přístřeší. Rovněž upozorňují, že prostor po ubytovacím zařízení pro uprchlíky z Ukrajiny je dlouhodobě zvažován k přestavbě na sociální byty, avšak podle jejich zkušenosti se plán opakuje v komunitním plánování bez postupu k realizaci.

Mechanismus přidělování obecních bytů

Běžné obecní byty jsou přidělovány podle Zásad pro uzavírání smluv o nájmu bytů v majetku města Domažlice. Žádosti posuzuje bytová komise ve spolupráci s odborem správy majetku, o pronájmu konkrétního bytu rozhoduje rada města. Mechanismus je veřejně dostupný na webových stránkách města.

Rozdíl mezi psaným pravidlem a praxí je zde podstatný. Zásady vymezují jako jednu z podmínek pro schválení žádosti o byt bezdlužnost žadatele vůči městu (nesmí mít nesplacený dluh vzniklý z titulu užívání obecního bytu). Podle výpovědí zástupkyň neziskových organizací však žádost obsahuje dotaz na exekuce a posuzována je zadluženost obecně, včetně insolvence — což vede k domněnce, že může být jako handicap žadatele posuzována i situace, kdy je dluh aktivně řešen. Zástupkyně uvádějí, že žadatelé bez dluhů, například absolventi škol, v evidenci fakticky předbíhají žadatele z cílové skupiny.

Blokace na deset let po předchozím ukončení nájmu z důvodu porušení povinností představuje nejdelší vylučovací podmínku. V kombinaci s převahou krátkodobých smluv, u nichž postačí neprodloužení, vzniká riziko, že se domácnost dostane mimo obecní bydlení na dobu přesahující jakoukoli sociální intervenci.

Podle zjištění šetření je aktuálně evidováno přibližně 40 žádostí o městské bydlení od osob z cílové skupiny. Zástupkyně služeb rovněž uvádějí, že městské byty jsou dlouhodobě obsazeny týmiž nájemci a k jejich uvolňování dochází zřídka. Od DSN se však nepodařilo ověřit počty sankčních ukončení nájemních smluv.

Ukotvení sociálně-bytové politiky obce

Z dostupných zdrojů vyplývá, že rozvoj sociální a bytové politiky není systematicky rozpracován. V oblasti bydlení je pozornost zaměřena především na obyvatelstvo seniorského věku, zatímco jiné sociální skupiny nejsou ve Strategickém plánu ani ukotveny a Koncepce bydlení není zpracovaná. výrazněji zohledňovány. Komunitní plán tuto mezeru pojmenovává přímo, že neexistence bytů s individuální podporou v podobě sociální práce vylučuje z bydlení osoby s nižšími kompetencemi k bydlení, které jsou tak odkázány na pobytové služby azylového typu a na ubytovny. Komunitní plán sociálních služeb na Domažlicku dále vyhodnocuje chybějící dostupné a sociální bydlení jako jeden z největších problémů v sociální oblasti v regionu, a to napříč všemi cílovými skupinami.

V rámci ORP disponují sociálními byty určenými osobám s nízkými příjmy obce Postřekov a Brnířov. Město Domažlice podle zjištění šetření dosud nevyčlenilo žádný byt pro účely zabydlování domácností v bytové nouzi či s potřebou podpory pro udržení bydlení.

Prevence ztráty bydlení v městských bytech

Dostupnost dat z průběžného monitoringu ne/plnění povinností nájemců v obecním bytovém fondu je zásadní podmínkou včasné intervence.

Tabulka 17 Dostupnost dat o dluhové situaci, stížnostech v městském bytovém fondu

Počet osob s aktuálně evidovaným dluhem na bydlení	124
Počet domácností s nedoplatkem na službách nad 10 000 Kč (2025)	2
Počet domácností s nedoplatky na energiích	Nedostupné informace
Celková výše nedoplatků na energiích	Nedostupné informace
Počet dlužných domácností podle výše dluhu	Nedostupné informace
Výše dluhů na nájemném podle fáze vymáhání	Nedostupné informace
Domácnosti, které se dostaly do dluhu nad dva nájmy (2023–2025)	Nedostupné informace
Sankční ukončení NS výpovědí	Nedostupné informace
Sankční ukončení NS neprodloužením	Nedostupné informace
Stížnosti řešené v oblasti sousedského soužití	Nedostupné informace

Zdroj: Domažlická správa nemovitostí s.r.o., datový podklad 2026, vlastní zpracování

Dva údaje, které k dispozici jsou, přitom ukazují na rozsah problému. U 124 osob je evidován dluh na bydlení: při 742 platných nájemních smlouvách jde přibližně o šestinu nájemních vztahů ve fondu města. Není však jisté, jestli do tohoto čísla nespadají i tzv. historické dluhy. Naproti tomu nedoplatek na službách přesahující 10 000 Kč vykázaly v roce 2025 pouze dvě domácnosti. Rozdíl mezi oběma čísly naznačuje, že dluh vzniká převážně na nájemném, nikoli na službách.

Skutečnost, že správce neeviduje žádné sankční ukončení nájemní smlouvy, je nutné číst v kontextu struktury smluv. Při podílu krátkodobých smluv ve výši 49,5 % není výpověď potřebná — postačí smlouvu neprodloužit. Neprodloužení však není evidováno jako sankce, přestože jeho dopad na domácnost je totožný. Zásady města přitom s neprodloužením z důvodu porušení povinností výslovně počítají a váží na ně desetiletou blokaci nové žádosti.

Doplatek na bydlení jako indikátor ohrožení

V roce 2016 směřovalo do bytů 52,3 % vyplacených doplatků a do pobytových sociálních služeb 39,1 %; v roce 2025 je poměr obrácený — do bytů 20,4 %, do pobytových služeb 66,5 %. Počet doplatků vyplácených do bytů klesl o 53,8 %, zatímco počet doplatků do pobytových služeb vzrostl o 101,5 %. Pozornost si zaslouží rok 2025, kdy počet doplatků do ubytovacích zařízení vzrostl ze 3 na 27, tedy devítinásobně, při současném poklesu doplatků do bytů ze 72 na 42.

Tabulka 18 Vývoj počtu vyplacených DnB podle typu bydlení

Typ bydlení	2016	2019	2021	2022	2023	2024	2025
Byt	91	68	58	61	76	72	42
Ubytovací zařízení	15	7	10	5	6	3	27
Jiný než obytný prostor	0	0	0	4	10	0	0
Pobytové sociální služby	68	69	64	92	130	144	137
Bez právního titulu / nezjištěno	0	0	10	3	0	0	0
CELKEM	174	144	142	165	222	219	206

Zdroj: MPSV, vlastní zpracování

Kontaktní místo pro bydlení

Kontaktní místo pro bydlení (dále KMB) vzniklo v Domažlicích v lednu 2026 na základě zákona o podpoře v bydlení. Jeho působnost pokrývá celý bývalý okres Domažlice, tedy 52 obcí správního obvodu a dále Horšovský Týn. Dosavadní činnost KMB k 2Q 2026 byla:

- Osobní seznámení obcí II. typu s novým zákonem a s možnostmi podpůrných opatření
- Článek v městském zpravodaji a jeho poskytnutí obcím
- Leták o kontaktním místě rozeslaný obcím I. typu s žádostí o vyvěšení na jejich webech
- Distribuce letáků uvnitř úřadu — podatelna, pobočka radnice na náměstí, místa pohybu klientů
- Předání letáků neziskovým organizacím a společná schůzka s poskytovateli
- Mapování bytového fondu obcí v území
- poskytování poradenství klientům a vedení evidence (z *čehož níže děláš nějaký výčet, kdo, jak se na ně obrací)*

Pracovnice KMB provádějí mapování vlastními silami: procházejí webové stránky jednotlivých obcí, stahují formuláře žádostí o pronájem a dohledávají údaje ve vyhláškách a v územně plánovací dokumentaci, kde bývají informace o počtu obecních bytů uvedeny nepřímo, obvolávají obce pro doplnění informací.

Údaje o bytovém fondu nejsou na obecních webech zpravidla dostupné. Formulář žádosti o pronájem bytu na stránkách často je, počet bytů ani pravidla pro jejich přidělování nikoli. Přímé oslovení obcí zatím nepřineslo výsledky: z 52 oslovených obcí odpověděly do stanoveného termínu dvě, zbytek byl kontaktován telefonicky. Zástupkyně KMB uvádějí i vysvětlení nízké motivace obcí ke spolupráci: menší obce disponují několika byty, které si obsazují samy, a mají přehled o tom, kdo v jejich území bydlení potřebuje.

Podle zjištění šetření nepřicházejí klienti zpravidla s přímou poptávkou po bydlení.: Nejčastěji navede zájemce o poradenství na KMB jiná služba, instituce:

- Potravinová pomoc: bytová situace vyjde najevo až při šetření k žádosti o ni
- Azylový dům, který předává osoby pobývající déle než rok, u nichž se blíží ukončení smlouvy
- Předání v rámci úřadu, například z pokladny nebo od kolegyň z jiných agend
- Sociální služby seznámené se zákonem v rámci komunitního plánování
- Přímý kontakt osob bez přístřeší (ojediněle)

Převažující klientelou jsou osoby s nízkými příjmy nebo bez příjmů, a to jednotlivci spíše než rodiny. Věkově jde o osoby do třiceti let a o osoby středního věku s dlouhodobě přerušenou nebo žádnou pracovní historií. Senioři se na KMB obracejí minimálně, což zástupkyně spojují se stabilním příjmem; matky samoživitelky se do kontaktu s úřadem dostávají spíše prostřednictvím potravinové pomoci.

Sociální služby a jiná (harm reduction) opatření pro osoby v bytové nouzi

Zásadní překážkou začleňování osob v BN zpět do bydlení je absence návazného bydlení pro osoby opouštějící azylový dům. Zástupkyně NNO a OSVZ uvádějí, že v zařízení pobývají osoby několik let, protože v území neexistuje dostupné bydlení, do něhož by mohly přejít. Komunitní plán taktéž konstatuje, že návaznost v bydlení pro klienty azylového bydlení není zajištěna, vyjma jediné ubytovny s výplatou doplatku na bydlení.

U rodin se projevuje další systémový limit. Azylové bydlení pro matky s dětmi je zajišťováno mimo Domažlice, v Havlovicích, a otec do něj nemůže vstoupit. V praxi tak dochází k rozdělení rodiny, kdy matka s dětmi nastupuje do azylového domu a otec zůstává bez ubytování. Zástupkyně služeb navíc upozorňují, že o kapacitu tohoto zařízení soutěží žadatelé z celého kraje, včetně Klatov, Tachova a Plzně.

Potřeba noclehárny a nízkoprahového denního centra je z praxe a dle komunitního plánu v regionu řešena prokazatelně od roku 2008. Jako potřebná se jeví kapacita 5 lůžek v noclehárně a 5 klientů v denním centru. Bez těchto služeb nemá pobytová služba kam odkázat osobu, se kterou ukončuje spolupráci, a současně nemá možnost poznat, s kým do služby vstupuje.

Pobytové sociální služby a krizové bydlení

V Domažlicích se nachází jeden azylový dům s kapacitou 29 lůžek a jeden krizový byt s kapacitou nejvýše dvou rodin, provozovaný od září 2019 a ve vlastnictví města. Podle zjištění šetření nemá azylový dům zpravidla volnou kapacitu a osoby v něm setrvávají dlouhodobě. Komunitní plán rovněž uvádí, že kapacity azylového bydlení v regionu evidují neuspokojené žadatele. Vstup do krizového bytu je podle zjištění šetření podmíněn spoluprací rodiny s orgánem sociálně-právní ochrany dětí. Zástupkyně služeb popisují případ, kdy tato podmínka vedla k tomu, že rodina byt nevyužila, přestože se v bytové nouzi ocitla — důvod pro zapojení OSPOD v jejím případě nebyl dán a spolupráci odmítla. Nad rámec registrovaných služeb funguje v azylovém domě neformální krizové řešení, které aktéři označují jako „teplou židli": možnost přenocovat ve společenské místnosti, najíst se, provést hygienu a vyprat oblečení. Komunitní plán tuto praxi zmiňuje rovněž a výslovně uvádí, že nepředstavuje náhradu dlouhodobě chybějících služeb.

Rozsah bytové nouze v území

Tabulka 19 Osoby v bytové nouzi podle typologie ETHOS, prosinec 2025

Kategorie	Počet osob	z toho děti
Bez střechy	35	0
Bez bytu	110	55
V nevyhovujícím a nejistém bydlení	-	-

Zdroj: OSVZ Domažlice, vlastní zpracování

Z dat vyplývá, že 55 dětí na území města žije mimo standardní bydlení, přičemž pro rodiny s dětmi je v území k dispozici jeden krizový byt s kapacitou dvou rodin a azylový dům mimo město.

Ve městě nepůsobí specializovaná terénní služba, která by systematicky mapovala osoby v bytové nouzi. Mapování zajišťuje sociální odbor vlastními depistážemi, zpravidla ve spolupráci s městskou

policií, v odůvodněných případech s Policií ČR. Podněty přicházejí nahodile. Zástupkyně KMB popisují metodické limity tohoto postupu: osoby bez přístřeší místa přenocování zpravidla nesdělují a obydlené prostory jsou nalézány spíše náhodou. Uváděnými místy jsou opuštěné objekty v okolí nádraží, odstavené železniční vagony, provizorní stavby a stany. Komunitní plán jmenuje jako problémové lokality Masarykovu ulici a ubytovnu Teplotechna v Domažlicích a dále Spálený mlýn a nádražní domek v Chrastavicích. Po demolici drážních objektů u nádraží není podle zjištění šetření známo, kam se osoby, které je využívaly, přesunuly. Zástupkyně neziskových organizací tuto skutečnost hodnotí jako zásah bez navazujícího řešení a upozorňují na riziko vzniku nových provizorních obydlí jinde ve městě.

Mimořádná okamžitá pomoc na jistotu

Nástroj je formálně dostupný a prakticky obtížně použitelný. Podle zjištění šetření vyžaduje Úřad práce ČR pro přiznání dávky doložení kolaudace bytu a podepsanou smlouvu o smlouvě budoucí. Požadavek na smlouvu o smlouvě budoucí však přenáší administrativní zátěž na pronajímatele dříve, než má kdokoli jistotu, že dávka bude přiznána. Vzniká tak časový nesoulad: řízení trvá déle, než je obvyklá doba, po kterou je byt na trhu dostupný. Pronajímatel, který má na výběr z více zájemců, nemá důvod čekat.

Situace na trhu s bydlením

Kultivace trhu s bydlením nebo také měkká regulace znamená, že obec aktivně ovlivňuje podmínky, za kterých je bydlení (případně ubytování) na území obce jinými subjekty poskytováno. Zahrnuje to například nastavení spolupráce s místními pronajímateli, jejich motivaci k dlouhodobým a férovým nájmům či podporu až vymáhání standardů kvality bydlení a ubytování. Obec může působit jako zprostředkovatel a stabilizační prvek mezi majiteli bytů a nájemníky, Tento přístup podporuje rovnováhu mezi nabídkou a poptávkou a pomáhá zajistit, aby bydlení bylo dostupné pro různé sociální skupiny.

Cenová hladina nájemního bydlení

Cenová mapa Ministerstva financí, z níž vychází kalkulačka nejvyššího přípustného nájemného podle zákona o podpoře v bydlení, uvádí pro katastrální území Domažlice následující orientační hodnoty. Jde o modelové tržní nájemné za m² bez energií a služeb. Konkrétní nejvyšší přípustné nájemné se určuje pro konkrétní byt podle jeho podlahové plochy.

Tabulka 20 Cenová mapa nájemného, Domažlice (Kč/m²/měsíc)

Dispozice	Referenční byt starší 5 let	Novostavba do 5 let
1+1 / 1+kk	267	308
2+1 / 2+kk	204	236
3+1 / 3+kk	182	211
4+1 / 4+kk	162	194

Zdroj: Cenová mapa nájemního bydlení MF ČR, aktualizace 13. 8. 2026, k. ú. Domažlice

Srovnání s městským nájemným ukazuje rozsah rozdílu. Tržní nájemné u malometrážního bytu (267 Kč/m²) je přibližně 2,8násobkem nájemného v obecním bytě v základní kvalitě (95,23 Kč/m²) a 4,5násobkem nájemného v bytě se sníženou kvalitou (59,53 Kč/m²). Pro domácnost bez přístupu k obecnímu bydlení tedy neexistuje na trhu srovnatelná alternativa.

Ubytování místo bydlení

Pro osoby, které nedosáhnou na nájemní ani obecní bydlení, představují komerční ubytovny hlavní dostupnou formu bydlení. Sociální odbor je využívá jako faktickou náhradu chybějícího sociálního bydlení.

Tabulka 21 Ubytovací prostory využívané pro osoby v bytové nouzi

Ubytovna Teplotechna, Masarykova 401	Třípodlažní objekt, dvoulůžkové a jednolůžkové pokoje, sdílené sociální zařízení, kamerový systém. Podmínkou je úhrada předem. Podle zjištění šetření zájemce neodmítá. Kapacita odhadem do 50 osob; část ubytovaných tvoří zaměstnané osoby.	6 500 Kč dvoulůžkový; 11 200 Kč jednolůžkový
Ubytovna Družba	Bývalý hotel, sociální zařízení na pokoji. Obsazenost trvale plná, převažují dlouhodobě ubytovaní.	nezjištěno
Penzion Pod Branou	Ubytování nižší kvality, využíváno okrajově.	nezjištěno
Soukromí pronajímatelé	Jednotliví vlastníci nabízející pokoje a byty ve městě i v okolních obcích; byty jsou pro cílovou skupinu cenově nedostupné.	nezjištěno

Zdroj: Rozhovory s kontaktním místem pro bydlení a s poskytovateli sociálních služeb, 2026

Dle dostupných informací, stojí jednolůžkový pokoj se sdíleným sociálním zařízením 11 200 Kč měsíčně. Obecní byt se sníženou kvalitou o výměře 40 m² vychází při nájemném 59,53 Kč/m² přibližně na 2 400 Kč měsíčně bez služeb. Osoba, která nesplní podmínky pro přidělení obecního bytu, tedy hradí zhruba čtyř až pětinásobnou částku.

Ani jedno ze zařízení není registrovaným ubytovacím zařízením. Existence provozního řádu nebyla v rámci šetření zjištěna a nájemní podmínky se nepodařilo zjistit ani v jednom případě. U žádného ze zařízení Úřad práce ČR nevyplácí doplatek na bydlení.

Bariéry vstupu na trh s nájemním bydlením

Z rozhovorů vyplývá, že překážkou není pouze výše nájemného, ale zejména vstupní náklady a podmínky pro uzavření smlouvy.

Vstupní náklady: požadovány bývají dvě až tři kauce a provize realitní kanceláři

- Registr dlužníků: pronajímatelé jej podle zjištění šetření běžně prověřují, část inzerátů výslovně uvádí podmínku bezdlužnosti
- Časový nesoulad u dávkových nástrojů (viz oddíl 2.2)
- Odmítnutí před posouzením: podle zjištění šetření dochází v části případů k tomu, že po telefonu je bydlení k dispozici, po osobním kontaktu je nabídka označena za neaktuální
- Absence dokladů totožnosti u osob bez domova, bez nichž nelze vyřídit dávky ani uzavřít smlouvu

Předposlední z uvedených bariér se týká podle zástupkyň služeb především osob s připsanou romskou etnicitou a projevuje se obdobně na trhu práce i na trhu s bydlením. Respondentky z KMB uvedly konkrétní zkušenost mladé romské rodiny, které byl byt po telefonu prezentován jako dostupný, po osobním setkání již nikoli. Jde o jednotlivou výpověď, nikoli o kvantitativní měření diskriminace. V kontextu bytové politiky je však relevantní jako signál, že část domácností naráží na bariéry nesouvisející pouze s příjmem.

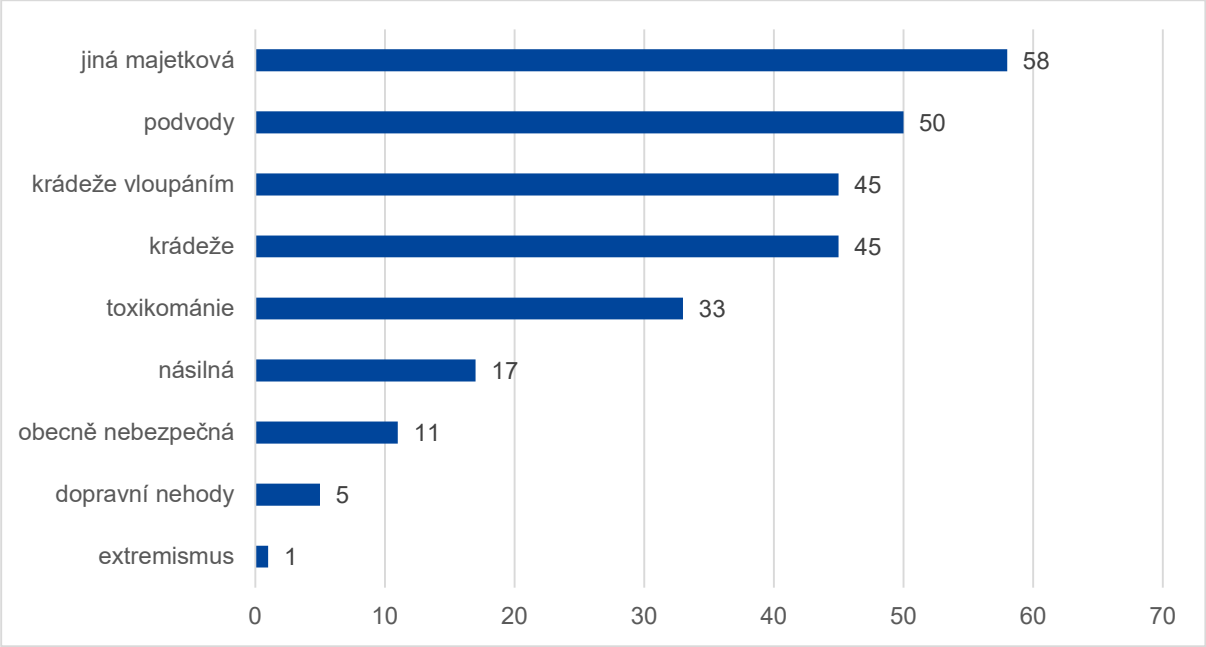
Nejčastějším bezprostředním důvodem ztráty bydlení je podle zjištění šetření neuhrazené nájemné a následné ukončení nájmu ze strany pronajímatele.

Bezpečnost a prevence kriminality

Téma kriminality není klíčovou oblastí spolupráce mezi Odborem rozvoje bydlení a soudržnosti a městem Domažlice, proto je zde řešeno pouze okrajově. Kapitola stručně popisuje situaci

v Domažlicích a specifika sociálně vyloučených lokalit na základě výpovědí aktérů z praxe. V roce 2025 bylo v obvodu Domažlic registrováno celkem 241 případů trestné činnosti (TČ). Nejvíce tuto hodnotu saturuje jiná majetková TČ a podvody. V relativním porovnání se počty majetkové trestné činnosti napříč sledovaným obdobím snižují. V současnosti, je poměrově nejvíce vytěžována kapacita PČR kyberkriminalitou. Podrobnější přehled trestné činnosti najdete v grafu 8.

Graf 8 Skladba trestné činnosti v Domažlicích v roce 2025

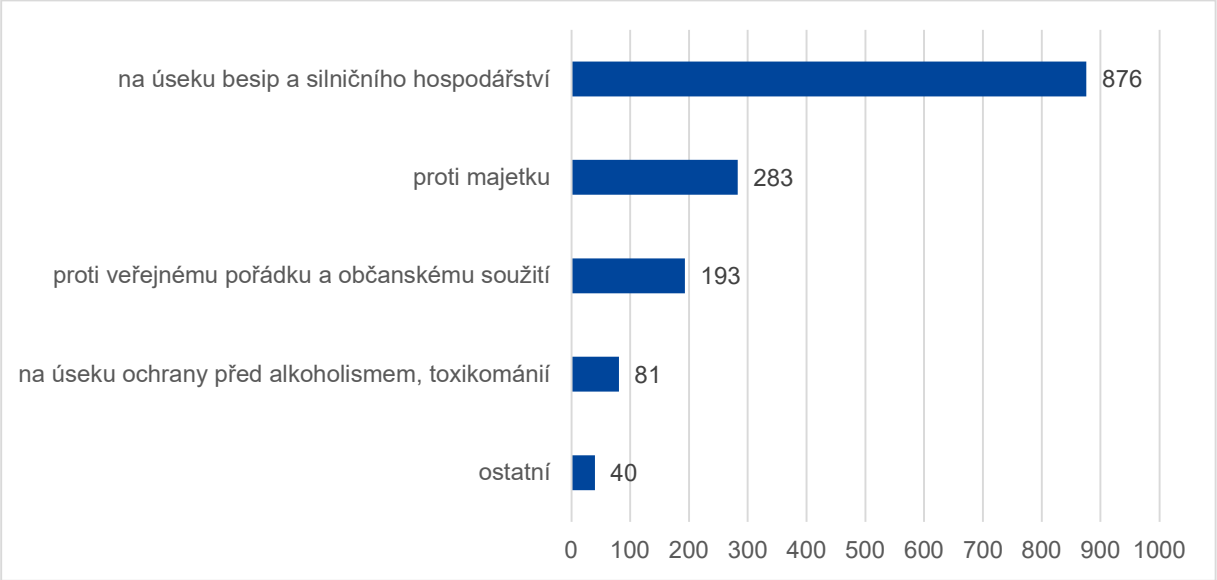
Zdroj: Mapa kriminality, vlastní zpracování

Ze Strategie rozvoje města Domažlice vyplývá, že město Domažlice se tématu bezpečnosti věnuje zejména prostřednictvím Městské policie, spolupráce s Policií ČR a prevence kriminality. Městská policie zajišťuje bezpečnost v úzké součinnosti s PČR, vykonává preventivní pěší hlídky, podílí se na preventivních akcích a programech a spolupracuje také se soudy, Probační a mediační službou, přestupkovou komisí a kurátory a kurátorkami pro mladistvé. Je zároveň součástí integrovaného záchranného systému a krizového štábu města.

V rámci přestupkové činnosti jsou v celkovém počtu 1 434[5] přestupků zásadně nejvíce zastoupeny přestupky na úseku BESIP a silničního hospodářství (61 %). Přestupková činnost proti majetku a proti veřejnému pořádku a občanskému soužití zaujímají, s odskokem, 20 % a 13 %.

[5] Hodnoty vycházející z Mapy kriminality

Graf 9 Skladba přestupkové činnosti v Domažlicích v roce 2025

Zdroj: Mapa kriminality, vlastní zpracování

Regulace veřejného prostoru

v Domažlicích se nachází Územní odbor policie ČR, pod nějž spadají různé místní policejní složky jako Odbor dopravy, Služba kriminální police a vyšetřování. Dále se zde nachází Obvodní oddělení policie ČR. Tyto dvě instituce spolu mají navázanou dlouhodobou spolupráci. V obci nepůsobí APK. PČR i městská policie (MP) mají rozšířenou preventivní agendu, která se zaměřuje zejména na děti, mladistvé a seniorky a seniory. V současnosti je ve městě zaveden kamerový systém, čítající na 90 kamer. Další mechanismy specificky regulující trestnou a přestupkovou aktivitu ve veřejném prostranství města je dle MP *Vyhláška 5/2011 o zákazu požívání alkoholu a jiných omamných a psychotropních látek na veřejném prostranství* a časté pochůzky, kteří dohlíží na veřejný prostor a dodržování OZV.

Ve městě Domažlice se za rok 2025 neeviduje žádná osoba nabízející sexuální služby za úplatu. Aktéři z praxe tento fakt přisuzují *Vyhlášce 3/2006 k zabezpečení místních záležitostí veřejného pořádku při nabízení, sjednávání, poskytování a využívání sexuálních služeb na veřejném prostranství* a současně přesunu sexworkers do soukromých zařízení a mimo město, do obcí v ORP u hranic s Německem, což často zapříčiňuje, že je pro ně těžší dosáhnout podpory sociálních služeb. V roce 2025 evidovala služba Centrum Jana jednotky osob na území města.

Trestná činnost dětí a mládeže

Z praxe vyplývá, že trestná činnost páchaná na dětech a páchaná dětmi je ojedinělá. Z evidence místního OSPOD vyplývá, že kuratela v roce 2025 evidovala 56 opatření (detail v tabulce 22). U 34 dětí se jednalo o trestnou činnost, u 13 o přestupky.

Tabulka 22 Počet klientek a klientů řešených kuratelou pro děti a mládež

trestná činnost	34
Přestupky	13
uložená trestní opatření	5
uložená výchovná opatření mladistvým	1
opatření uložená dětem mladším 15 let	3
CELKEM	**56**

Zdroj: OSPOD Domažlice, vlastní zpracování

Bezpečnost v kontextu SVL

Z výše vypsaných trestných činů byl pouze jeden (v roce 2025) evidován na adrese ubytovny pro dospělé. Z dat i z praxe tak vyplývá, že trestná činnost není teritoriálně podmíněná, a to ani v kontextu sociálně vyloučených oblastí, tedy SVL nutně nemusí produkovat závadové chování více než oblasti jiné.

Detail přestupkové činnosti v SVL přibližuje tabulka 23. Z dat mapy kriminality vyplývá, že většina trestných činů a přestupků se soustředí blíže k centrálním částem města. Přestupky, které byly spáchané v blízkosti lokalit s ubytovnami, se nejčastěji týkaly silničního provozu (jev kopírující celý okrsek). Počet případů přestupkové činnosti v oblastech SVL v poměru ke zbytku města je také zanedbatelný. N**a adresách identifikovaných jako sociální vyloučené oblasti je evidováno dle PČR 13 přestupků, to z celkového počtu 1 559 za rok 2025)**. Je patrné, že z celku je toto zanedbatelná hodnota. Tento faktor může být vysvětlen a) neohlašováním, b) teritoriální nepodmíněností. Jedná se zejména o přestupky na úseku BESIP.

Tabulka 23 Celkové počty evidovaných přestupků za rok 2025

Celkem:		1 559
z toho na adresách:	Masarykova I.	4
	Masarykova II.	2
	Petrovická	0
	Kozinova	5
	Mánesova	2

Zdroj: PČR Domažlice, vlastní zpracování
*čísla popisná jsou anonymizovaná, počty se však vztahují ke specifickým budovám

Nejčastějším důvodem zásahů policie v bytových domech s vyšší koncentrací osob ze sociálně vyloučeného prostředí či v ubytovnách pro dospělé je narušování občanského soužití často spojené s užíváním alkoholu. Nejčastěji se jedná o hádky mezi sousedy, v některých případech o domácí násilí. Na zmíněných adresách však za rok 2025 nedošlo k vykázání z bytu dle zákona (obecně došlo ke dvěma v okrsku Domažlic).

Tabulka 24 Počet výjezdů pro narušování občanského soužití v rámci SVL (2025)

Celkem:		144
z toho na adresách:	Masarykova I.	1
	Masarykova II.	0
	Petrovická	0
	Kozinova	1
	Mánesova	0

Zdroj: PČR Domažlice, vlastní zpracování
*čísla popisná jsou anonymizovaná, počty se však vztahují ke specifickým budovám

Sociálně vyloučený bytový dům na adrese Masarykova se v rámci počtu výjezdů k oznámením občanů objevuje nejčastěji (13 výjezdů). Obdobně, jako u předešlých hodnot, se však jedná jen o zlomek z celkového počtu oznámení. Uvedený bytový dům v ulici Masarykova má dlouholetou historii a je v obci obyvatelstvem a vedením města symbolicky vnímán jako oblast se stálou

kumulací sociálně vyloučených osob, což může přispívat k častějšímu hlášení událostí samotným obyvatelstvem.

Tabulka 25 Počty výjezdů k oznámení občanů v rámci SVL za rok 2025

celkem:		1098
z toho na adresách:	Masarykova I.	13
	Masarykova II.	2
	Petrovická	0
	Kozinova	5
	Mánesova	2

Zdroj: PČR Domažlice, vlastní zpracování
*čísla popisná jsou anonymizovaná, počty se však vztahují ke specifickým budovám

Kyberkriminalita a digitální podvody

Zvýšený počet kybernetických podvodů je jedním z hlavních zájmů Policie ČR i pro městkou policii. Z praxe je patrná vzestupná tendence těchto trestných činů. Prevence v této oblasti zahrnuje například distribuci letáků upozorňujících na podvodné praktiky, konference pro seniory a seniorky či spolupráci např. s ČSOB. Policie ČR v Domažlicích řeší zejména finanční podvody, jejichž částky se pohybují od několika tisíc až po desítky tisíc korun. Nejčastěji se jedná o podvodné SMS zprávy požadující finanční obnos nebo o falešné bankéře nabízející různé služby. Současně se objevují případy online sexuálního vykořisťování dětí. I v této oblasti připravuje Policie ČR preventivní aktivity na školách.

Problematika návykových látek

Z dostupných dat vyplývá, že drogová problematika se v Domažlicích dlouhodobě projevuje v omezené míře. V roce 2025 byly zaznamenány čtyři případy trestného činu souvisejícího s nedovolenou výrobou nebo jiným nakládáním s omamnými a psychotropními látkami podle § 283, případně § 286a trestního zákoníku. Na území města nebyla zjištěna existence varny ani pěstírny omamných látek, což naznačuje absenci organizovanější drogové výroby přímo v lokalitě. V současné době aktéři nejčastěji upozorňují na problematiku užívání pervitinu. V případě dětí a mladistvých je v této souvislosti zmiňováno zejména užívání HHC a kratomu. Aktéři se však shodují, že nejrozšířenější návykovou látkou v populaci zůstává alkohol.

V Domažlicích aktuálně působí jedna organizace pracující v oblasti harm reduction a to terénní formou – Network East-West. V roce 2025 byly v rámci této služby zaznamenáno 27 osob závislých na OPL/osoby ohrožené závislostí (35 v ORP), dále 83 osob (111 ORP) jako osob ohrožených rizikovým chováním. Z praxe dále vyplývá, že osoby závislé na návykových látkách se v rámci ORP koncentrují ve městě Domažlice. V současnosti se jedná o osoby kolem 30 roku věku, bez zásadních genderových rozdílů. Tato CS se však nepřekrývá s CS osob ze SVL. Z údajů o výměně injekčního materiálu vyplývá, že velká část všech vyměněných setů byla poskytnuta formou sekundární výměny, tedy prostřednictvím jedné osoby dalším uživatelům, to naznačuje existenci širší skupiny uživatelů, kteří nejsou v přímém kontaktu s odbornými službami a zůstávají mimo oficiální evidenci. Informované odhady zároveň poukazují na to, že ve městě se pravděpodobně nachází více osob, které využívají služby zprostředkovaně.

Ohrožené rodiny a děti

Z praxe vyplývá, že v Domažlicích jsou rodiny a děti ohrožené zejména bytovou nestabilitou, absencí návazných psychiatrických služeb a nemožností naplňovat rodičovské kompetence. Specifikem Domažlicka je, že koncentrace ohrožených rodin se nenachází v centru správního obvodu, nýbrž na jeho periferii.

Ukotvení v administrativních datech

Přídavek na dítě je dávka státní sociální podpory určená k zajištění základních potřeb dětí v rodinách s nižšími příjmy. Mezi lety 2016 a 2020 klesl počet vyplacených PnD o polovinu, přičemž nejprudší propad nastal mezi lety 2017 a 2018. Od roku 2021 se řada stabilizuje a od roku 2022 prudce roste. Po roce 2023 se hodnota drží prakticky beze změny a v posledním roce mírně klesá. Aktuální hodnota 238 je stále výrazně nižší než výchozích 300 z roku 2016.

Tabulka 26 Vývoj počtu vyplacených PnD za průměrný měsíc daného roku

	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023	2024	2025
Počet vyplacených PnD	300	273	186	161	152	156	197	242	242	238

Zdroj: MPSV, vlastní zpracování.

Počet dávek mimořádné okamžité pomoci na činnosti nezaopatřeného dítěte za sledované období se pohybuje stabilně mezi 0-2. Z praxe vyplývá, že žádosti nejsou při poptávce vždy vydávány.

Tabulka 27 Vývoj počtu vyplacených MOP na činnosti nezaopatřeného dítě

	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023	2024	2025
MOP	0	2	0	2	0	0	0	0	2	1

Zdroj: MPSV, vlastní zpracování

Sociální služby pro rodiny a děti

Tabulka 28 Přehled registrovaných sociálních služeb pro rodiny a děti

Název služby	Poskytovatel / Zařízení	Forma služby / kapacita	Cílová skupina
Nízkoprahová zařízení pro děti a mládež			
Klub Fontána pro děti a mládež	Diakonie ČCE – středisko Západní Čechy	Ambulantní Max. okamžitá kapacita: 25 klientů Provoz po–čt 12:30–17:00	Děti a mládež ve věku od 6 do 26 let ohrožené SZ
Klub Uličník pro děti a mládež – terénní forma NZDM	Diakonie ČCE – středisko Západní Čechy	Terénní Max. okamžitá kapacita: 10 klientů Provoz po–čt 12:30–17:00	Děti a mládež ve věku od 6 do 26 let ohrožené SZ
Sociálně aktivizační služby pro rodiny s dětmi			
Archa pro rodiny s dětmi	Diakonie ČCE – středisko Západní Čechy	Ambulantní, terénní	Rodiny s dítětem/dětmi ohrožené SZ
Adite pro náhradní rodiny – SAS pro rodiny s dětmi	Diakonie ČCE – středisko Západní Čechy		Rodiny s dítětem/dětmi; náhradní rodinná péče

SAS pro rodiny s dětmi – Plzeňský kraj	Člověk v tísni, o.p.s.	-	Rodiny s dítětem/dětmi
BERKANA SAS	-	-	děti se zdravotním znevýhodněním a jejich rodiny

Zdroj: Registr poskytovatelů sociálních služeb, MPSV, vlastní zpracování

V Domažlicích působí nízkoprahová zařízení pro děti a mládež provozovaná Diakonií Západ – středisko Západní Čechy, a to ve dvou formách: ambulantní Klub Fontána s okamžitou kapacitou 25 dětí a mobilní terénní forma Klub Uličník s okamžitou kapacitou 10 dětí, která vyjíždí do dalších lokalit ORP. Obě fungují od pondělí do čtvrtka od 12:30 do 17:00 a jsou určeny věkové skupině 6 až 20 let. Nejsilněji je zastoupena věková skupina 8 až 15 let. Děti se ke službě dostávají díky svým vrstevnickým vazbám či o ní jsou informovány v rámci depistáže či chodbových akcí ve škole a současně monitorujeme lokality v rámci výkonu terénní práce. Dlouhodobou praxí se projevuje, že minimum dětí dochází z Teplotechny či Družby. Zde se rodiny často stěhují, takže nemusí o službě vědět, či ji chtít využít. Naopak děti obývající bytový dům Masarykova 141 do klubu docházely. V současnosti se zvyšuje počet docházejících děti z AD sv. Alberta (kde je ubytováváno větší množství rodin než dříve). V roce 2025 služba evidovala 202 klientů, z toho 93 v ambulantní formě.

Fontána působí ve městě od roku 2011 a má zde zavedenou pozici. Služba se navíc systematicky připomíná prostřednictvím vstupů do základních škol, preventivních programů a dnů otevřených dveří. Okruh dětí, které o službě vědí a v případě potíží se na ni umějí obrátit, je proto odhadován na podstatně širší, než počet aktuálně evidovaných klientů. Podle zástupkyň služby je právě tato informovanost důležitější než okamžitá návštěvnost. Evidovaný počet klientů zároveň nepředstavuje kapacitní strop, ale vědomě zvolenou hranici: nad ní by nezbýval prostor pro individuální práci s nepříznivou situací klientky či klienta a zařízení by se mohlo stát pouze průchozím.

Pro děti ohrožené sociálním vyloučením je určující, že služba nevyžaduje přihlášku, finanční spoluúčast, dodržení termínu ani pravidelnou docházku. Právě tyto podmínky podmiňují účast na organizovaných volnočasových aktivitách a cílová skupina je systematicky nesplňuje: rodiny často nedisponují počítačem ani internetovým připojením, neumějí pracovat s digitálními přihláškami nebo propásnou termín. Klíčovým kanálem k oslovování nejohroženější části cílové skupiny je spolupráce se základní školou praktickou – až 80 % žactva této školy do klubu dochází.

Tabulka 29 Počet klientů NZDM Diakonie Západ na Domažlicku

Služba	Okamžitá kapacita	Klienti 2025	Klienti k 30. 6. 2026
Klub Fontána	25 dětí	93	93[6]
Klub Uličník	10 dětí	109	87
Celkem	—	**202**	**180**

Zdroj: Diakonie ČCE – středisko Západní Čechy, NZDM, statistická evidence systému e-qui, vlastní zpracování.

Ostatní volnočasová nabídka a její dostupnost pro CS

Pro rodiny a děti z CS jsou z organizovaných aktivit dosažitelné pouze aktivity s minimálním příspěvkem – skauti, mladí hasiči a pionýr. ZUŠ Jindřicha Jindřicha je pro většinu CS nedostupná finančně (školné

[6] Počet mezi zhruba osmdesáti a sto třiceti klienty na jeden ambulantní klub je poskytovatelem považován za optimální rozsah. Při vyšších počtech se zařízení stává průchozím prostorem a nezbývá kapacita na individuální práci na jejich nepříznivé situaci. Kapacitní strop je zde tedy nastaven kvalitativně, nikoli prostorově, a rozšíření dosahu služby by vyžadovalo navýšení počtu pracovníků, nikoli zvýšení návštěvnosti.

se pohybuje mezi 2200-3100 Kč/rok) i prahově (povinnost přijímacího řízení). DDM navštěvuje z klientely nízkoprahové služby minimum dětí, jako důvod jsou uváděny zejména finance (např. cena příměstského tábora je 2200,-). Roli hraje i to, že u mnohočetné rodiny je součet nedosažitelný i při nízkých jednotkových částkách.

Bariéry přístupu k volnočasovým aktivitám

Zmiňované bariéry přístupu jsou čtyři a v praxi se prolínají.

- Finanční — násobí se počtem dětí v rodině; dosažitelné jsou pouze aktivity s minimálním příspěvkem.
- Dopravní — uvnitř Domažlic se neprojevuje, protože městská hromadná doprava je hodnocena jako dobrá. Objevuje se v přilehlých obcích vzdálených i jeden až dva kilometry, kde kroužky končí v podvečerních hodinách a děti se nemají, jak vrátit domů.
- Rodinná — dítě potřebuje dospělého, který připomene termín, povzbudí a pomůže překonat počáteční nejistotu. Rodina řešící vlastní krizovou situaci tuto kapacitu nemá. Toto nemá být interpretováno jako nezájem, nýbrž jako limit kompetencí.
- Organizační a digitální — domácnosti bez počítače a připojení nezvládají digitální přihlášky, které se staly standardem, nedokážou aktivně vyhledávat informace a propásnou termíny i tehdy, kdy zájem mají.

Fungování OSPOD v Domažlicích

OSPOD v Domažlicích je v současnosti vytěžován řešením případů záškoláctví, často již ve velmi pokročilém stavu – ve stovkách neomluvených hodin. Z praxe vyplývá, že školy hlásí případy pozdě a někdy je vykazují kumulovaně za několik let, což jejich zpracování znemožňuje. V okamžiku, kdy se případ dostane k OSPOD, je možnost účinné práce s rodinou výrazně snížena. Zákon přitom hranici počtu neomluvených hodin nestanoví, a v místě proto funguje nepsané pravidlo dohodnuté s místní kriminální policií, podle nějž je do sta hodin případ řešen jako přestupek a nad sto hodin jako trestný čin zákonných zástupců. Vedle záškoláctví se OSPOD zabývá nedostatečnými rodičovskými kompetencemi, užíváním návykových látek a rostoucím podílem dětí se sklony k sebepoškozování a s **psychickými obtížemi. Zejména poslední bod je vnímán jako kritický, to s ohledem na absenci péče a služeb zaměřující se na tuto problematiku (více v kapitole Zdraví).**

OSPOD Domažlice má v současnosti 12 osob zaměstnanců a zaměstnankyň (10,8 úvazku). Z tohoto počtu jsou 2 kurátorky pro děti mládež (2 úvazky), 0 zaměstnankyň/ců vykonávající agendu dohod o výkonu pěstounské péče, 3 ostatní zaměstnankyně/ce vykonávající agendu NRP a 1 zaměstnankyni specializující se na agendu ochrany týraných a zneužívaných dětí (1 úvazek). Aktuálně na jednu pracovnici v agendě náhradní rodinné péče a v kuratele připadá zhruba 40 spisů, zatímco v agendě péče, zanedbávaných dětí a dětí se syndromem CAN jde přibližně o 80 spisů na osobu[7].

S ohledem na zvýšenou náročnost jednotlivých případů jsou současné kapacity hodnoceny jako nedostatečné. Zásadní změnou posledních let přitom není nárůst počtu případů, nýbrž jejich prohloubení: jeden případ je řešen intenzivněji a déle než dříve a vyžaduje zapojení odborností, které v místě nejsou dostupné. **Důsledkem je nedostatečný prostor pro depistáž a vytipovávání rodin. Z praxe vyplývá, že vlastní vyhledávání sice probíhá, není však hlavním způsobem a na další problémy se přichází zpravidla v průběhu již vedené činnosti nebo na základě upozornění zvenčí.**

[7] Nejde přitom pouze o spisy z města, ale z celého ORP. Uvedené počty navíc podhodnocují skutečnou zátěž, protože klientské rodiny mají zpravidla tři a více dětí; skutečný počet dětí, o nichž pracovnice rozhoduje, je proto násobkem uvedeného čísla.

V rámci celého ORP se z dat i z praxe ukazuje město Domažlice jako méně zátěžová oblast. Za rok 2025 zde OSPOD evidoval 72 rodin[8]. Dále pak 8 dětí týraných, zneužívaných či zanedbávaných, z toho 6 případů zanedbávání. Ve stejném roce bylo mimo rodinu umístěno celkem 13 dětí, z nichž 2 byly svěřeny do pěstounské péče, 5 umístěno do zařízení pro děti vyžadující okamžitou pomoc a 6 do ústavní nebo ochranné výchovy.

V Domažlicích připadá na pěstounskou péči pouze 2 z 13 umístěných dětí, tedy zhruba 15 %, zatímco na ústavní a na ZDVOP připadá dohromady 11 dětí. Zástupkyně OSPOD upozorňují na riziko, že pro dítě odebrané z rodiny v nočních nebo víkendových hodinách nemusí být v síti dostupné místo. V nemocnici sice sociální lůžka existují, jsou však určena dospělým a seniorům. Jednání o zřízení sociálního lůžka pro děti bylo podle respondentek zastaveno dříve, než mohly potřebu odůvodnit. Snaha řešit ohrožení dítěte tak naráží na omezenou nabídku náhradní rodinné péče v místě. Město Domažlice tvoří zhruba 17 % rodin v rejstříku OM a 17 % v rejstříku NOM celého ORP.

Tabulka 30 Přehled řešených případů v jednotlivých agendách OSPOD v roce 2025

Počet rodin v evidenci OSPOD ke konci roku 2025 NOM		9 (54 ORP)
Počet rodin v evidenci OSPOD ke konci roku 2025 OM		63 (366 ORP)
Počet zneužívaných, týraných a zanedbávaných dětí		8
z toho	**zanedbávaných**	6
počet dětí umístěných mimo rodinu		13
z toho	**v pěstounské péči**	2
	v ZDVOP	5
	v ústavní nebo ochranné výchově	6
počet pěstounských rodin a svěřenectví		4
z toho	**pěstounství**	3
	svěřenectví	1
Počet klientů řešených kuratelou		41

Zdroj: OSPOD Domažlice, vlastní zpracování.
Pozn.: Data rodin v evidenci NOM a OM jsou ke konci roku 2025, ostatní data jsou za rok 2025. * OM – rejstřík ochrany mládeže, NOM – rejstřík nezletilých osob mladistvých.

Dalším specifikem pro Domažlice je stěhování se rodin z Německa, u kterých místní OSPOD nemá náležité informace. Stěhování rodin do Německa je často spojené s pracovní nabídkou rodičů. Pokud se rodina po dlouhé době z Německa vrátí, OSPOD nemá prostředky, jak o rodině získat potřebné informace a dokumenty. Současně přichází příliv rodin ze vzdálených částí republiky, u nichž bývá obtížné dohledat příslušný předchozí orgán sociálně-právní ochrany. Vlastní evidované rodiny se stěhují pryč jen výjimečně. V rámci ORP či regionu je podle OSPOD velmi časté, že se část rodin stěhuje až třikrát ročně v návaznosti na nedoplatky za energie

Podíl romských rodin v agendě kurately je v samotných Domažlicích odhadován zhruba na pětinu, přičemž jejich hlavní místo bydliště je mimo Domažlice v jiných částech ORP (Poběžovicko, Hostouňsko, Kdyně) a to zejména z důvodů dostupnosti bydlení.

Spolupráce a nástroje mezioborové spolupráce

Zástupkyně OSPOD rozlišují mezi případovými setkáními, která si vedou samy, a případovými konferencemi, k nimž je nutné zajistit nezávislého facilitátora hrazeného z prostředků úřadu. Facilitátora proto využívají selektivně, u složitějších případů, kdy je potřeba, aby se pracovnice mohly plně soustředit

[8] Při 72 rodinách v evidenci ve městě a při udávaném počtu tří a více dětí na rodinu lze očekávat řádově 200 a více dětí. Jedná se však o odhad postavený na dolní hranici jednoho ústního vyjádření, což je informace orientační ne doložená.

na obsah jednání a aby byla přítomna nezávislá osoba. V ostatních případech vedou setkání vlastními silami, a to s ohledem na náklady i na vytíženost facilitátorů. Souběžně s tímto nástrojem probíhají na straně škol výchovné komise. Účastní se rodina a odborníci podle povahy problému, případně širší příbuzenstvo. OSPOD se dále účastní komunitního plánování. Spolupráce s policií je hodnocena jako dobře nastavená. Kuratela spolupracuje při výsleších, dále funguje pohotovostní součinnost a možnost vyžádat asistenci. Za zlepšení je označováno zřízení výslechové místnosti v místě, které je ohleduplnější k obětem a eliminuje dřívější dojíždění do Plzně a Klatov. Interakce s pedagogicko-psychologickou poradnou je naproti tomu řídká a naráží na nejasné vzájemné porozumění kompetencím jednotlivých institucí.

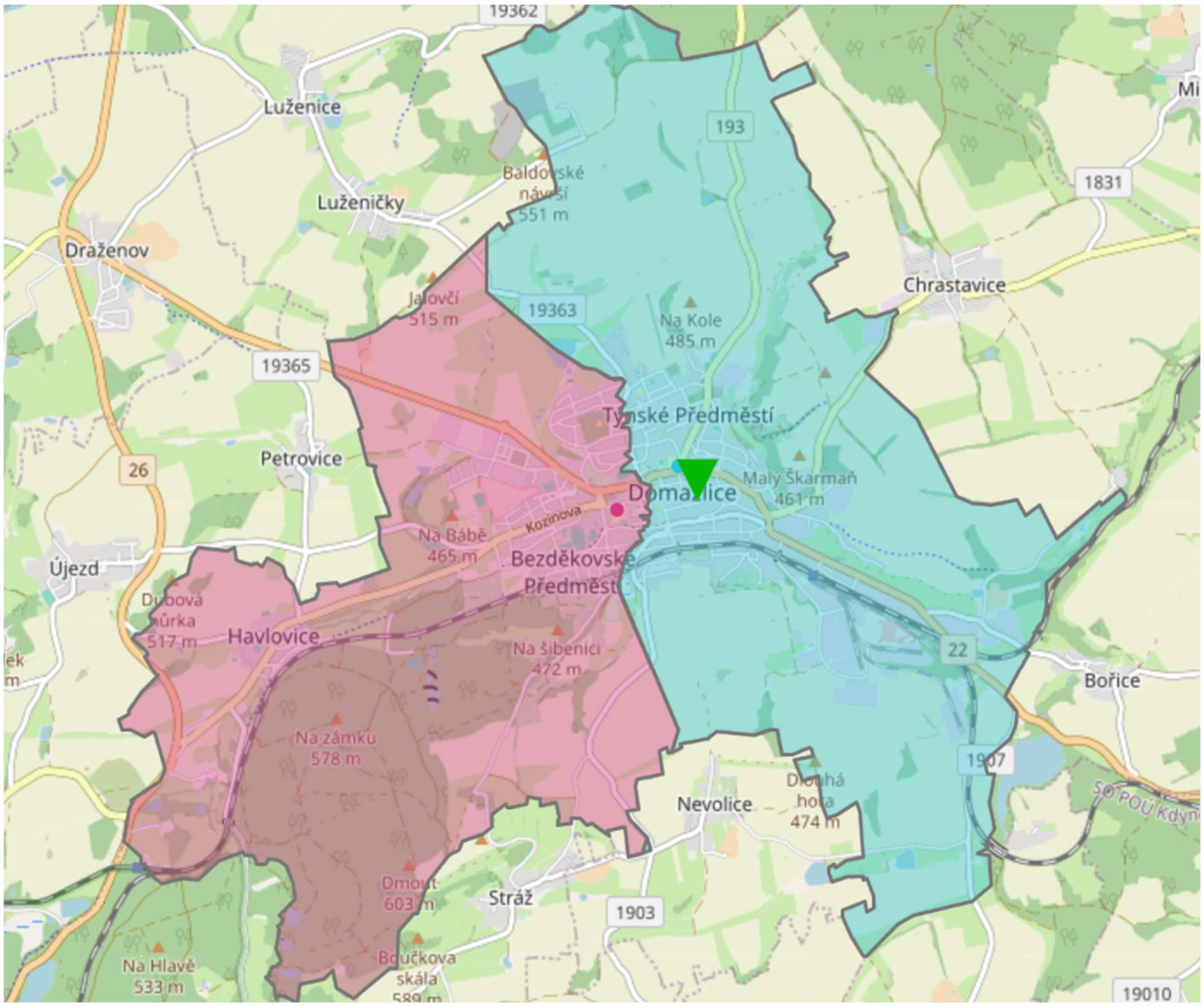
Středisko výchovné péče

Středisko výchovné péče Domažlice je součástí Dětského diagnostického ústavu Plzeň. Preventivně výchovná péče je poskytována ambulantní, internátní a terénní formou. Ne všichni klienti a klientky jsou přitom z Domažlic. V roce 2025 bylo ambulantní službou evidováno 251 klientek a klientů. Ve 140 případech byla současně úzce navázána spolupráce se školou a probíhaly pravidelné konzultace s třídními učiteli. Na internátním oddělení bylo v roce 2025 celkem 42 klientů a klientek, přičemž zastoupení osob z Domažlicka činilo 36 % (ne nutně z Domažlic). Nejčastějším iniciátorem spolupráce byly v rámci ambulantního oddělení škola (66 %), OSPOD (35 %) a rodina (35 %), v rámci internátního oddělení pak převážně rodina. Zařízení bylo v roce 2025 nejvíce navštěvováno z důvodů školních a rodinných problémů (Výroční zpráva, Středisko výchovné péče Domažlice, 2025).

Vzdělávání

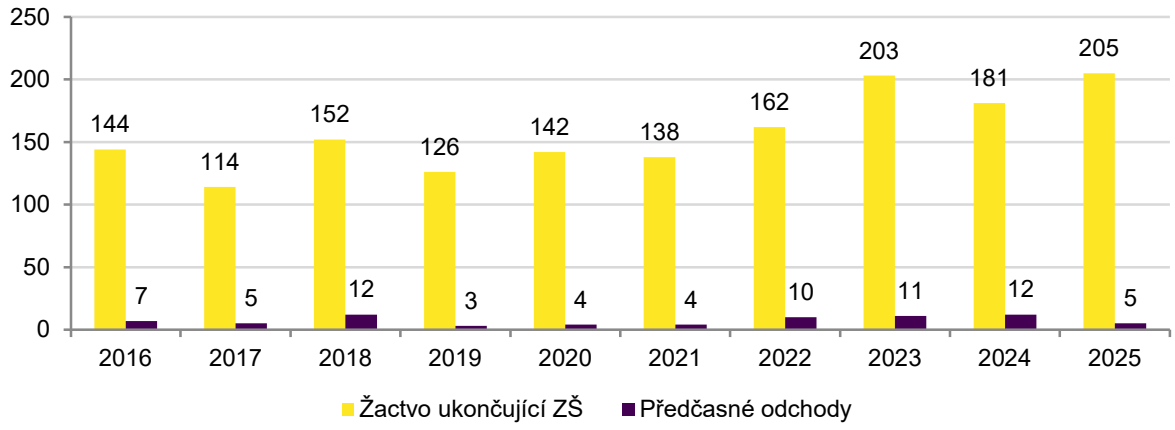
Oblast vzdělávání nebyla v rámci spolupráce vyhodnocena, jako stěžejní. Tato kapitola vychází zejména z administrativních dat. Na území obce Domažlice jsou dvě základní školy a tři mateřské školy. Město je v rámci spádovosti rozděleno do dvou oblastí (viz. obrázek č. 1). Současně se ve městě nachází praktická škola a Středisko výchovné péče se školou. Většina dětí z CS dochází do praktické ZŠ.

Obrázek 1 Vyobrazení spádových oblastí Domažlic

Jedním z indikátorů sociálního vyloučení, se kterým pracuje i Index sociálního vyloučení, je podíl žákyň a žáků předčasně ukončujících povinnou školní docházku. Ač hodnoty odchodů, které jsou viditelné na grafu 9 nejsou nikterak vysoké, je zde nutné zmínit, že se jedná o hodnoty sesbírané z běžných tříd. V momentě, kdy do kontextu vložíme i speciální školu, což je možné vidět v tabulce 30, je patrný zásadní rozdíl v podíl žactva, které ukončilo předčasně povinnou školní docházku v rámci speciální třídy – 67 %.

Graf 10 Vývoj počtu předčasných odchodů ze ZŠ v běžných třídách

Zdroj: MŠMT, vlastní zpracování

Tabulka 31 Podíl žactva, které ukončilo předčasně povinnou školní docházku v BT a ST dle ZŠ ve školním roce 2024/25

	ZŠ Domažlice, Komenského	ZŠ Domažlice, Msgre B. Staška	ZŠ praktická Domažlice, Msgre B. Staška
V běžné třídě	3,3%	1,2%	-
Ve speciální třídě	-	-	67%

Zdroj: MŠMT, vlastní zpracování

Pokud se zaměříme na detail školního roku 2024/2025 je zde patrné, že na ZŠ praktické je častější ukončení povinné školní docházky v 7. nebo 8. ročníku, ač absolutní hodnoty jsou nízké.

Tabulka 32 Ukončení povinné školní docházky ve školním roce 2024/2025

	Ukončení PŠD v BT			PŠD ukončena ve ST		
	celkem	z toho		celkem	z toho	
		v 7. nebo 8. r.	v 9. r.		v 7. nebo 8. r.	v 9. nebo 10. r.
ZŠ Domažlice, Komenského	122	4	118	0	0	0
ZŠ Domažlice, Msgre B. Staška	83	1	82	0	0	0
ZŠ praktická Domažlice, Msgre B. Staška	0	0	0	3	2	1

Zdroj: MŠMT, vlastní zpracování

Předškolní vzdělávání

Jak již bylo zmíněno, v Domažlicích jsou tři MŠ se sedmi pracovišti s celkovou kapacitou 558 dětí. Tato kapacita je ve školním roce 2024/2025 naplněna z 74,2 % (414 dětí). Děti se speciálními vzdělávacími potřebami (SVP) bylo v ročníku 2024/2025 ve zmíněných sedmi školkách 4,6 %. Tato hodnota je pod celorepublikovým průměrem. Nejvíce jich bylo v Mateřské škole Domažlice, p. o, na pracovišti Zahradní, konkrétně 13 %. Dětí SVP se sociálním znevýhodněním[9] je 1,45 %. Dle administrativních dat se ve školkách nenachází dítě ohrožené sociálním vyloučením. Zde je nutné, ale brát v potaz, že administrativní data nemusí odpovídat realitě.

Z praxe nevyplývá, že by byl zjevný problém v umisťování dětí do předškolního vzdělávání v rámci povinné docházky.

[9] Uvedeny děti se znevýhodněním souvisejícím s odlišným kulturním prostředím nebo jinými životními podmínkami dítěte, které brání v naplnění jeho vzdělávacích možností na rovnoprávném základě s ostatními, a kterým jsou rovněž poskytována podpůrná opatření. Je třeba brát s rezervou vzhledem k odlišné praxi různých škol a ŠPZ, kdy některé školy zde vykazují děti, které považují za sociálně znevýhodněné a kterým poskytují alespoň PO 1. stupně, jiné školy takto vykazují pouze děti, u kterých byla potřeba PO z důvodu odlišného KŽV jedním z výsledků vyšetření v ŠPZ. Hodnoty potvrzují přítomnost těchto dětí ve škole, ale jen velmi vzácně odpovídá jejich skutečnému počtu.

Tabulka 33 Přehled počtu dětí dle věku navštěvující MŠ v Domažlicích

škola	pracoviště	až 3 roky	3 - 4 roky	5 + let	podíl předškolních dětí
Základní škola a mateřská škola Domažlice, Msgre B. Staška 232, p. o.	Palackého 224	2	28	11	27%
	Msgre. B. Staška 232	4	44	33	41%
	Petrovická 387		31	28	46%
Mateřská škola Domažlice, p. o.	Michlova 565	3	41	22	33%
	Poděbradova 53	0	50	34	40%
	Zahradní 471	4	34	25	40%
Mateřská škola Loďka s.r.o.	Havlíčkova 482	1	11	0	0%
Celkem [podíl]		**14 [3 %]**	**239**	**162**	**39%**

Zdroj: MŠMT, vlastní zpracování

Základní vzdělávání

Mimo dvou základních škol – Základní škola Domažlice a Základní škola a mateřská škola Domažlice – tvořících ve městě dvě spádové oblasti. Ve městě se také nachází Základní škola praktická[10]. Stávající rozdělení žáků a žákyň v místních základních školách tedy vykazuje znaky segregace romských žáků a žákyň mimo hlavní vzdělávací proud do školy zřizované podle § 16 odst. 9 školského zákona. Na speciální ZŠ mělo ve šk. roce 2024/2025 50 % žáků a žaček speciální vzdělávací podmínky (SVP) z důvodu tzv. odlišných kulturních či životních podmínek. Oproti tomu ZŠ Domažlice, Komenského držela hodnotu 1,9 % a ZŠ Domažlice, Staška 4 %. Současně je průměrný počet dětí na speciální třídu (10,5) nad krajským (8,2) celostátním průměrem (7,6).

Tabulka 34 Počty žáků se SVP na základních školách v Domažlicích ve školním roce 2024/2025

	Základní škola Domažlice, Komenského 17	Základní škola a mateřská škola Domažlice, Msgre B. Staška 232, p. o.	Základní škola praktická Domažlice, Msgre B. Staška 232, p. o.
kapacita	1050	850	80
naplněnost	84,9%	80,80%	52,50%
počet žáků a žákyň s SVP	8,3%	14,10%	88,10%
S SVP-odlišné kulturní a živ. podmínky	1,90%	4%	50%
speciální třída	0	0	4
počet žáků a žákyň s spec. Třídu	0	0	10,5

Zdroj: MŠMT, vlastní zpracování

[10] Jde o školu zřizovanou podle § 16 odst. 9 pro žáky se zdravotním postižením, pro které je zaužívaný název „speciální“, (dále jen speciální).

Podle pracovnic NNO Diakonie Západ na základní školu praktickou docházejí děti z mnohopočetných rodin ze sociálně slabších poměrů s tzv. omezenými kompetencemi, včetně digitálních.

Základní škola praktická aktuálně spolupracuje s NNO Diakonie Západ, jelikož se ukazuje, že až 80 % žactva využívá jejich služeb. Vazba mezi nízkoprahovou službou a základní školou praktickou představuje nejsilnější a nejdéle budovanou formu spolupráce se Diakonie Západ školami v Domažlicích. Zahrnuje pravidelné tematické workshopy pro první i druhý stupeň, které probíhají přímo v prostorách klubu v rámci výuky, a volný vstup pracovnic služby do školy. Podstatné je, že děti do klubu přivádí sama škola: dítě se tak do zařízení dostane, aniž by muselo první krok učinit samo. Jde tedy o tu část cílové skupiny, u níž je potřeba podpory nejvyšší.

Se všemi ostatními základními školami ve městě je kontakt navázán, jeho intenzita se však liší a pohybuje se od objednávaných preventivních programů po základní informovanost. V předchozích letech byla podle zástupkyň služby spolupráce se školami výrazně obtížnější a nefungovala ani elektronická komunikace; k obratu došlo teprve v posledních letech.

Zjištění má dvojí povahu. Na jedné straně jde o funkční model, který ukazuje, za jakých podmínek se služba k nejohroženějším dětem skutečně dostane – tedy tehdy, kdy je vstup zprostředkován institucí, jíž dítě již důvěřuje, a nezávisí na jeho vlastní iniciativě. Na straně druhé je zásah do této skupiny vázán na jediné pracoviště a na dlouhodobě budované osobní vztahy, nikoli na formalizovanou dohodu, což jej činí zranitelným vůči personálním změnám.

Středisko výchovné péče

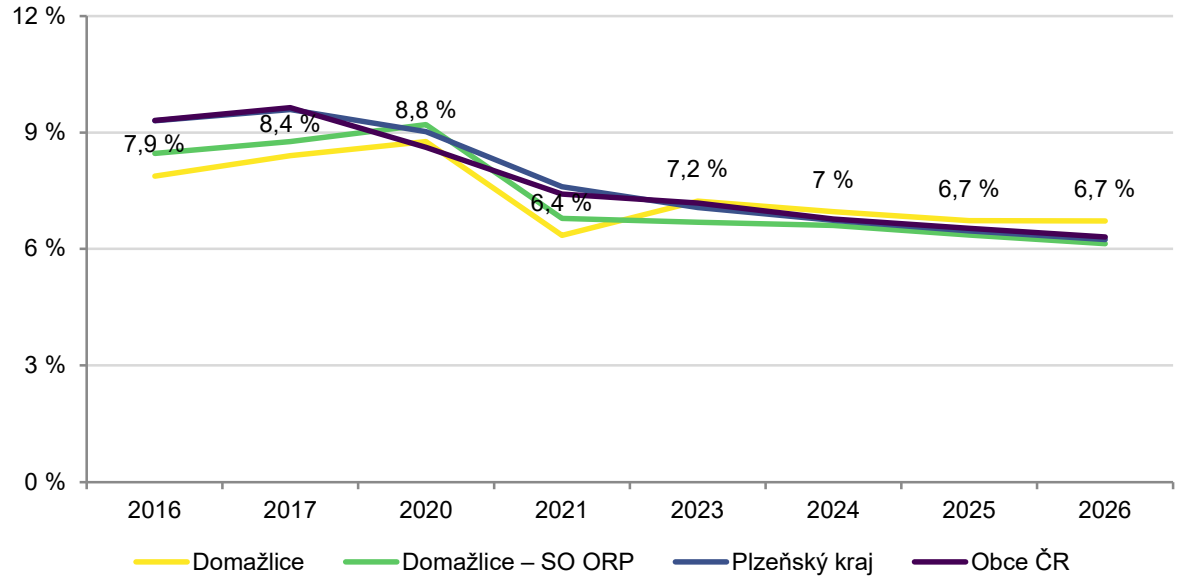
V Domažlicích se také nachází středisko výchovné péče se školou. Zde se analýza zaměřuje jen na školní část této služby. Ve školním roce 2024/2025 tuto školu navštěvovalo 42 dětí, z toho největší podíl jsou děti věkově druhého stupně ZŠ. V rámci jednoho žáka bylo úspěšně zažádáno o Pomoc v hmotné nouzi (od ÚP Klatovy).

Zadlužení a exekuce

Zadluženost a exekuce jsou strukturálním a přetrvávajícím jevem, který se netýká výhradně osob žijících v podmínkách sociálního vyloučení, ale prostupuje širší část populace a ovlivňuje celkovou sociální situaci Domažlic. To se jeví i z praxe dluhové poradny Člověk v tísni, o. p. s., která v obci zaštituje dluhové poradenství. Potřebu exekučního šetření, žádání o oddlužení poptávají ve větší míře osoby, které nejsou nutně sociálně vyloučené (viz. definice CS výše).

Ve 2. čtvrtletí 2026 dosahoval podíl osob starších 15 let v exekuci v Domažlicích 6,7 %. Tato hodnota je mírně nad úrovní SO ORP Domažlice, Plzeňského kraje i celostátního průměru. Vývoj v čase odpovídá obecnému trendu poklesu exekuční zátěže. V Domažlicích podíl osob v exekuci nejprve rostl ze 7,9 % v roce 2016 na 8,8 % v roce 2019, poté výrazně klesl na 6,4 % v roce 2021. V následujících letech se pohyboval kolem 7 % (7,2 % v roce 2023, 7,0 % v roce 2024) a ve 2. čtvrtletí 2026 se ustálil na 6,7 %.

Graf 11 Podíl obyvatel (starších 15 let) v exekuci

Zdroj: Exekutorská komora, vlastní zpracování

Přestože se zadlužení týká širší populace Domažlic, z praxe vyplývá, že právě cílová skupina využívá dluhové poradny nejméně, ačkoliv se s dluhy potýká velmi často (viz rozhovory). Lidé z této skupiny často nevědí, jaká je jejich dlužná částka, ani jak při řešení dluhů postupovat. V případě azylového domu měla jen jedna respondentka z osmi zkušenost s dluhovou poradnou. Přestože se koncentrace osob s exekucí jeví jako prostorová, klienti a klientky dluhové poradny se k ní dostávají spíše institucionálně (na základě doporučení ČSSZ, soudů či OSSZ).

Následující tabulka potvrzuje výše popsaný vývoj počtu exekuovaných osob za sledované období. **Ve druhém čtvrtletí roku 2026 bylo v Domažlicích 629 fyzických osob v exekuci a celkový počet exekucí činil 2 942. Průměrný počet exekucí na osobu byl 4,7 a průměrná vymáhaná částka na osobu 637 360 Kč.**

Tabulka 35 Vývoj podílu, počtu exekucí a průměrná vymáhaná částka na osobu

	2016	2017	2019	2021	2023	2024	2025	2Q 2026
Podíl osob v exekuci [%]	7,9	8,4	8,8	6,4	7,2	7	6,7	6,7
Celkový počet exekucí		3 865	4 458	3 364	3 582	3 882	3 207	2 942
Počet osob v exekuci	742	792	820	573	667	655	637	629
Průměrná vymáhaná částka na osobu [Kč]	-	-	-	-	729 327	817 686	742 160	637 360

zdroj: EK ČR, mapazadluzeni.cz, vlastní zpracování
Pozn.: mapazadluzeni.cz i statistiky EK ČR vycházejí z téže Centrální evidence exekucí, a případné odchylky plynou z odlišného rozhodného data a z toho, že obecní data nejsou z CEE poskytována ve stejném rozsahu jako data krajská a okresní.

Tabulka 36 zobrazuje vývoj počtu exekucí v letech 2016–2026. V tomto období tvoří největší podíl osoby se 3–9 exekucemi. Jejich zastoupení se pohybuje mezi 37 % (2017) a 46,7 % (2. čtvrtletí 2026). Zde je patrné, že ač se absolutní hodnota snižuje, její poměr se naopak zvyšuje. Počet osob s 10–29 exekucemi výrazně kolísá: zatímco v roce 2017 činil jejich podíl 17 % a v roce 2024 20 %, ve druhém čtvrtletí 2026 dosahuje 12 %. Výrazný vliv na snižování počtu osob v exekuci a počtu případů multiexekuce má nová legislativa účinná od roku 2022, která zastavila vedení bagatelních exekucí a od roku 2023 zároveň umožňuje zastavování tzv. marných (nevymožitelných) exekucí.

Tabulka 36 Počet osob v exekuci podle počtu exekucí

	2016	2017	2020	2021	2023	2024	2025	2026*
Počet osob v exekuci	**742**	**792**	**820**	**573**	**667**	**655**	**637**	**629**
Počet exekucí	**3 580**	**3 865**	**4 458**	**3 364**	**3 582**	**3 882**	**3 207**	**2 942**
Osoby s 1 exekucí		290				158	158	177
Osoby se 2 exekucemi		81				90	92	83
Osoby se 3-9 exekucemi		290				274	290	294
Osoby s 10+ exekucemi		131		125	114	133	97	75

Zdroj: EK ČR, vlastní zpracování
* data jsou uváděna k 2. čtvrtletí

Nejzásadnější proměnu ve sledovaném období ukazují hodnoty exekucí u dětí a mladistvých. Domažlice byly aktivní v rámci ukončování dětských dluhů, jak dokládají hodnoty v tabulce 37 V současnosti není známý případ řešení dětské exekuce. V rámci dalšího vývoje můžeme pozorovat také zásadní snížení exekucí u osob ve věku 15-29 a průběžné navyšování hodnot u osob seniorského věku (což může být ovlivněno stárnutím zadlužených osob).

Tabulka 37 Detaily osob v exekuci ve dle věku

	2024	2025	2026
Počet osob v exekuci	**655**	**637**	**629**
Osoby do 15 let	2	1	1
Osoby 15-29 let	72	68	62
Osoby 30-64 let	521	505	500
Osoby 65+ let	60	63	66
Osoby v neznámém věku	0	0	0

Zdroj: EK ČR, vlastní zpracování

Specifickými skupinami, které jsou zatíženy dluhy jsou v Domažlicích a) Důchodci a důchodkyně, které mají legální příjem i exekuční srážky. Po srážkách a nákladech na bydlení lidé nevycházejí.

b) Skupina Pendlerů, specifická svou vstupní motivací. Oproti ostatním skupinám u nich není spouštěčem kontaktu s poradnou materiální nouze (z praxe vyplývá, že ta je paradoxně vyřešená šedou ekonomikou). Spouštěčem je touha po „legální existenci“ (viz. níže). Dle dluhové poradny, tito lidé přicházejí ve chvíli, kdy je únosnost dvojího života vyčerpaná.

V tabulce 38 je přehled nejčastějších zdrojů zadlužení. Dvě první položky spojuje to, že nevznikly půjčením si peněz. Vznikly z povinnosti navázané na existenci (zdravotní pojištění) nebo na formální vlastnictví, které už reálně neexistuje (auto).

Tabulka 38 Struktura příčin zadlužení

Zdroj	Charakter
Zdravotní pojišťovny	Dluh z pouhého statusu, který nevzniká transakcí. Jsou nejčastější a dosahují nejvyšších částek.
Česká kancelář pojistitelů — auta	Dluh za povinné ručení vozidla, které *„už ani neexistuje"*, přičemž odhlášení neexistujícího auta je administrativně těžko průchodné
Historické půjčky	Klasický spotřebitelský dluh
Nebankovní společnosti (Provident, Profi Credit)	Často s rozhodčími doložkami

Zdroj: Člověk v tísni Domažlice, vlastní zpracování

Exekuce jako bariéra

Z praxe vyplývá, že exekuce uzavírá přístup k bydlení a k zaměstnání shodným mechanismem: nikoli tím, že by dlužníkovi chyběly prostředky, nýbrž tím, že mu znemožňuje vstupovat do formalizovaných smluvních vztahů. Na trhu s nájemním bydlením se to projevuje dvojím způsobem: 1) pronajímatelé si v podmínkách výrazného převisu poptávky vybírají mezi zájemci a osoby s exekucí systematicky odmítají, přičemž požadované kauce v řádu desítek tisíc korun představují samostatnou překážku i pro domácnosti s pravidelným příjmem. Dostupné dávkové nástroje tuto překážku nepřekonávají, neboť vyžadují součinnost pronajímatele a jejich vyřízení trvá déle, než je obvyklá doba obsazení bytu. 2) Přístup k obecnímu bydlení je u této skupiny fakticky uzavřen zcela, a existující dluh vůči obci jej vylučuje předem. Výsledkem je setrvávání v nájmech nižší kvality za ceny neodpovídající stavu nemovitosti, a to ve vztazích, které jsou právně nejisté a vystavují nájemce trvalé hrozbě vypovězení.

Obě bariéry se přitom vzájemně posilují: bez doložitelného příjmu klesá šance získat nájem a bez stabilního bydlení klesá šance udržet legální zaměstnání. Podstatné pro hodnocení dopadu je zjištění, že nejtíživěji nedopadá exekuce na osoby s nejvyššími závazky, ale na ty, jejichž příjem je plně evidovaný a jimž tedy žádná úniková strategie nezůstává.

Vymáhání jako komunikační praxe

Dosavadní výklad popisoval exekuci jako mechanismus uzavírající přístup k trhu práce, bydlení a vlastnictví. Poznatky z praxe však ukazují, že vedle této strukturální roviny působí rovina druhá, kterou lze označit jako komunikační. Vymáhání se zde neodehrává pouze prostřednictvím právních úkonů, ale prostřednictvím interakce, v níž jsou dlužícím sdělovány informace o jeho situaci a tyto informace nemusí odpovídat právnímu stavu.

Z praxe se ukazuje, že vykonavatelé exekutorských úřadů dlužníkům s nezletilými dětmi vyhrožují přivoláním orgánu sociálně-právní ochrany dětí a odebráním dětí. Část praxe poradny pak významnou část konzultačního času věnuje vyvracení tohoto tvrzení. Obdobnou praxi připisuje i nebankovním

společnostem, jejichž telefonické vymáhání charakterizuje jako nedůstojné a jehož projevy měla příležitost slyšet přímo při konzultacích s klientkami a klienty.

Využívané strategie vymáhání dluhů:

Instrumentalizace ochranného systému jako vymáhacího nástroje. V popsané praxi je OSPOD představován jako zdroj hrozby. Účinnost této hrozby přitom nespočívá v její pravdivosti, ale v informační asymetrii mezi vymáhajícím aktérem a dlužníkem. Dlužník nemá k dispozici prostředky, jak tvrzení ověřit, a zároveň má maximální možný důvod se jím řídit. Hrozba tak funguje bez ohledu na to, že je právně neopodstatněná.

Přenesení nákladů na nápravu. Kapacita sociální služby je částečně spotřebována nikoli na řešení dluhu, ale na korekci dezinformace produkované jiným aktérem. Vzniká tak nepřímá dotace soukromého vymáhání z veřejně financované sociální služby: čím agresivnější komunikace, tím větší podíl poradenského času připadne na uklidňování a vysvětlování, a tím méně zbude na vlastní odbornou práci.

Psychosociální dopady: chronicita, nikoli epizoda

Dopady exekuční existence jsou mnohovrstevnaté. Vedle materiálních důsledků je také přítomný strach z vykonavatelů a mobiliárních exekucí, dlouhodobý stres a v některých případech i projevy krizové intenzity: uvádí, že se u svých klientů setkala se závažnými výroky o vlastním životě. Z hlediska analýzy jsou podstatné tři charakteristiky:

Chronicita. Časový horizont, který uvádí, je zásadní. Zadlužené osoby mohou v této situaci být i přes 20 let, a tak být s touto situací smířeny a nevyhledávat řešení. Nejde tedy o akutní krizi s definovaným počátkem a koncem, ale o dlouhodobý životní režim. Nástroje měřící dopady zadlužení jako situační stres, mohou chronickou zátěž systematicky podhodnocovat, protože respondentky a respondenti si na ni adaptovali očekávání i vztažný rámec.

Genderová nerovnoměrnost. Z praxe také vyplývá, že stresová reakce je více pozorovaná u žen. Data neumožňují rozhodnout mezi konkurenčními vysvětleními — může jít o odlišnou míru vystavení (ženy častěji přebírají komunikaci s vymáhajícími subjekty a péči o domácnost), o odlišné vzorce vyjadřování tísně, nebo o percepční zkreslení.

Efekt přítomnosti dětí. Přítomnost nezletilých dětí zesiluje dopad ve dvou směrech současně: jednak zvyšuje účinnost výše popsaných hrozeb, jednak přidává mezigenerační starost, která se sama stává hlavním motivem vstupu do poradny.

Souhrnně lze říci, že exekuční existence nefiguruje jako finanční problém s psychickým doprovodem, ale jako dlouhodobě udržovaný stav životní nejistoty, jehož psychosociální složka je konstitutivní, nikoli vedlejší.

Oddlužení

Snižování počtu osob v oddlužení vyplývá z dat v tabulce č. 38. **Tento pokles je mírný, nicméně v absolutních číslech je ve sledovaném období tento trend jasně patrný, a to zejména mezi lety 2022 a 2026**.

Tabulka 39 Podíl osob v oddlužení (starších 15 let)

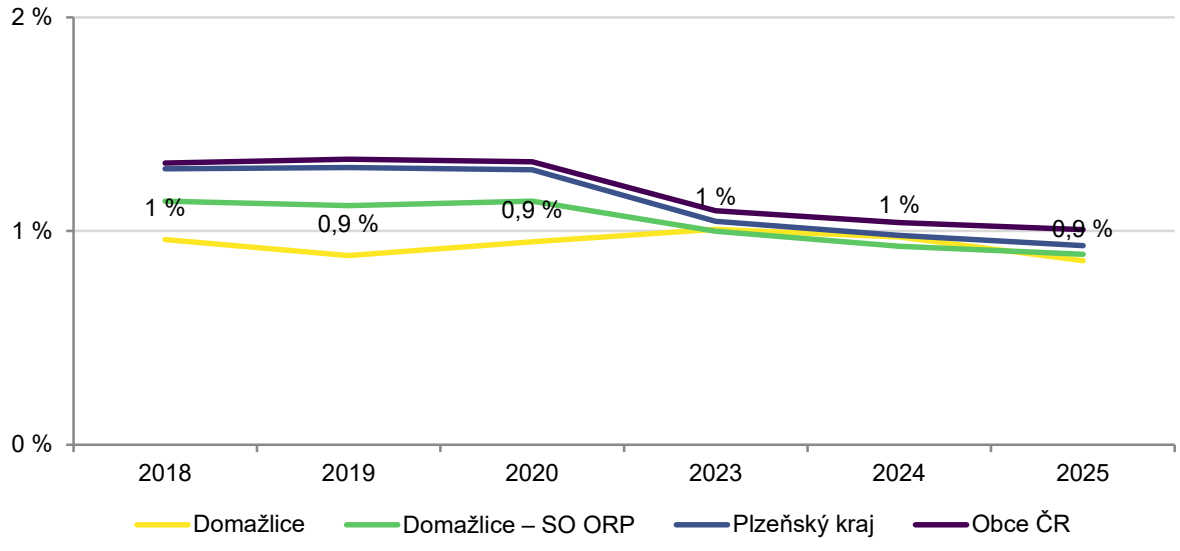
	2021	2022	2023	2024	2025	2Q 2026
Počet osob v oddlužení	94	98	91	88	77	74
Podíl osob v oddlužení [%]	1,0	1,1	1,0	0,9	0,8	0,8
Podíl osob v oddlužení 18-29 let [%]	11	11	10	9	12	11
Podíl osob v oddlužení 65+ let [%]	3	5	6	7	4	3

zdroj: mapazadluzeni.cz, vlastní zpracování

Pokles osob v oddlužení je obdobný v porovnání s krajským i celorepublikovým trendem. Avšak u Domažlic je úbytek větší. I z praxe vyplývá, že oddlužení má vstupní práh, který systematicky vylučuje ty nejzranitelnější a dluhová poradna tento práh přebírá jako svoje vlastní kritérium. Lidé z ubytoven a vyloučených částí se k ní tzv. nedostanou, či dostanou jen krátkodobější poradenství, případně jsou předáni na obecnou terénní práci. V případech CS se postupuje tak, že se nejdříve cílí na stabilizaci příjmů a bydlení, až po tom následuje dluhové poradenství.

V období od roku 2018-2022 je podíl osob v oddlužení pod průměrem ORP i plzeňského kraje. Rozdíl mezi Domažlicemi a celostátní hodnotou činí zhruba 0, 35 p.b, tedy v relativním vyjádření přibližně čtvrtinu až třetinu. V rozmezí let 2020-2023 krajská i celostátní hodnota klesají z úrovně kolem 1,3 % na zhruba 1,05 %, zatímco hodnota pro Domažlice v témže intervalu mírně roste a hodnota ORP klesá jen nepatrně. V roce 2023 se Domažlice z pozice podprůměru posunuly na úroveň průměru, aniž by se jejich vlastní hodnota podstatně zvýšila. Ke sblížení došlo pohybem ostatních, nikoli pohybem lokálním.

Graf 12 Podíl osob v oddlužení

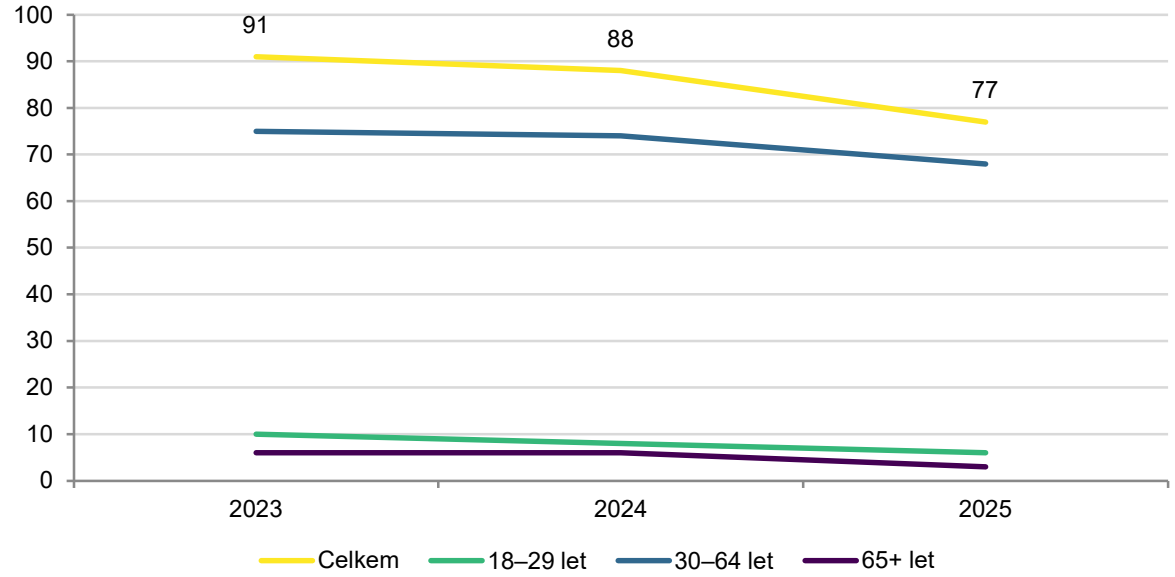

Zdroj: EK, vlastní zpracování

Souhrnný počet osob v osobním bankrotu v Domažlicích klesá z 91 (2023) přes 88 (2024) na 77 (2025), tedy zhruba o 15 % za dva roky. Pokles se v čase zrychluje: mezi prvními dvěma roky činí 3 jednotky, mezi druhými 11. Věková kategorie 30–64 let tvoří po celé období přibližně 82–88 % všech případů a je jedinou skupinou s absolutně významnými počty. Kategorie 18–29 let a 65+ se pohybují v jednociferných

až nízkých dvouciferných hodnotách. Úbytek celkové hodnoty není rovnoměrný. Zatímco jádrová produktivní kategorie se zmenšuje jen mírně, obě krajní skupiny se za dva roky zhruba půlí. Pokles souhrnné hodnoty je tak z podstatné části poklesem zastoupení mladých dospělých a seniorů, nikoli plošným ústupem jevu.

Graf 13 Vývoj počtu osob v osobním bankrotu obce dle věkových skupin

Zdroj: EK, vlastní zpracování

Kvantitativní data ukazují u kategorie 65+ nejrychlejší relativní pokles ze všech skupin. Z praxe naproti tomu vyplývá, že senioři a příjemci invalidních důchodů představují **jednu ze dvou hlavních klientských skupin** dluhového poradenství v lokalitě a že poptávka z jejich strany neklesá, jsou naopak systematicky odesíláni institucemi typu ČSSZ. Z praxe vyplývá, že u osob s nízkými exekučními srážkami a bez možnosti navýšit příjem, typicky u příjemkyň a příjemců důchodů se zdravotním omezením nebo s pečovatelskou zátěží, je vstup do řešení fakticky nedosažitelný, protože vyžaduje doplácení dobrovolné splátky z vlastních zdrojů. Klesající čísla by pak neindikovala zlepšení situace, nýbrž **prohlubující se selekci na vstupu**.

Bariéry vstupu do oddlužení

Tabulka 40 Bariéry pro vstup do oddlužení

Bariéra	Charakter	Ovlivnitelnost klientem
Nedostatečný příjem pro minimální splátku	strukturální (příjmová)	nízká až nulová
Práceschopnost bez zaměstnání	normativní (posouzení „zásluhy")	střední
Obava ze ztráty nemovitosti	subjektivní (rozhodnutí klienta)	vysoká
Historické převody majetku	procesní (retroaktivní dohledatelnost)	nulová — jednání již proběhlo

Zdroj: Člověk v tísni Domažlice, vlastní zpracování

Podmínkou přístupu k východisku z dluhové pasti je ekonomická kapacita, jejíž absence je současně hlavní příčinou setrvání v ní.

Oddlužení v praxi nefunguje jako záchranná síť, nýbrž jako výkonový institut se vstupním prahem. Vyžaduje doložitelnou schopnost dlouhodobě generovat příjem nad rámec životního minima, tedy přesně tu vlastnost, kterou nejzranitelnější skupiny nemají. Kombinace tohoto prahu s faktem, že dluhová poradna dlouhodobě pracuje pouze klienty s příjmem, vede k závěru, že se selekce odehrává dvakrát: jednou na úrovni institutu a podruhé na úrovni služby, která k němu vede. Výsledkem je populace, která je současně nejvíce zasažena a nejméně obsloužena: klientky a klienti odkázaní na kolegyni, obyvatelstvo ubytoven, které poradnu nekontaktuje a osoby u nichž řešení nejde nalézt.

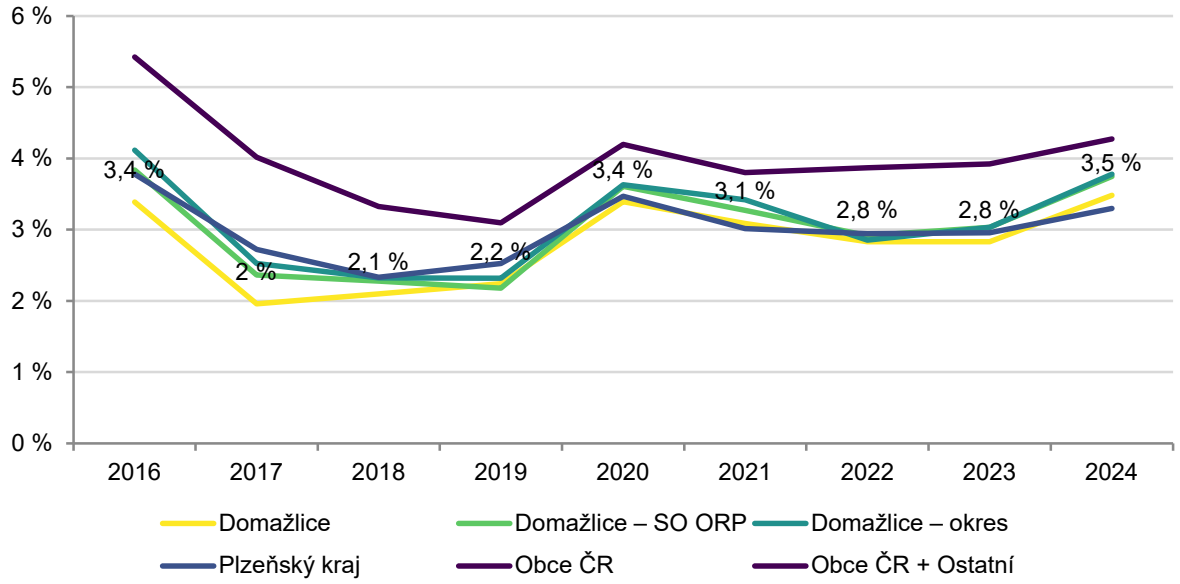
Zaměstnanost

Doména, která podstatně saturuje ISV se týká dlouhodobé nezaměstnanosti. Dlouhodobě se (ne)zaměstnanost v Domažlicích jeví, jako jeden z klíčových aspektů podporující případné sociální vyloučení. Tato kapitola vychází zejména z administrativních dat, z rozhovorů se zástupkyněmi a zástupci NNO a s osobami z CS, jelikož institucionální aktéři (jako ÚP) se výzkumu neúčastnili.

Celkový počet uchazeček a uchazečů o zaměstnání se do roku 2019 snižoval. V následujícím roce se tento počet zásadně navýšil (o 1.2 p.b). Následovalo opětovné snižování až do roku 2023. V roce 2024 vidíme opětovný nárůst UoZ (tentokrát o 0.7 p.b). To můžeme přičítat pandemii covid-19, kdy se s ohledem na uzavření hranic omezila možnost práce v Německu, kam část obyvatelstva za prací dojíždí.

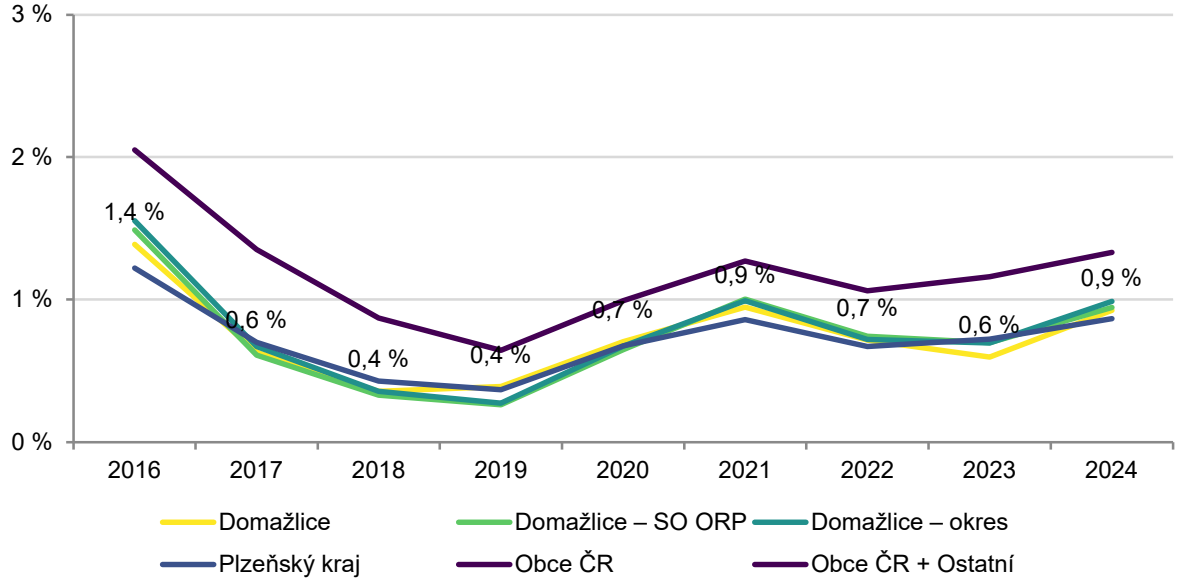
Domažlice v rámci celého sledovaného období zůstávají pod celorepublikovým průměrem a kopírují trendy i povětšinou hodnoty krajského i ORP trendů.

Graf 14 Podíl uchazeček a uchazečů o zaměstnání

Zdroj: ÚP ČR, vlastní zpracování

Graf 15 Vývoj celkové dlouhodobé nezaměstnanosti

Zdroj: ÚP ČR, vlastní zpracování

Z tabulky č. 40 je patrné, že **ženy registrované na ÚP dlouhodobě převažují nad muži**, a to ve všech sledovaných letech s výjimkou roku 2019, kdy se poměr proměňuje. Tento rozdíl se od roku 2019 prohlubuje. Počet UoZ do 19let věku a nad 60 let je napříč sledovaným obdobím neměnný vůči celkovému počtu UoZ.

Tabulka 41 Počet uchazeček a uchazečů o zaměstnání na ÚP dle věku a genderu

	celkem	z toho			
		ženy	muži	osoby do 19 let	osoby nad 60 let
2016	244	126	118	-	-
2017	140	72	68	-	-
2018	147	82	65	-	-
2019	155	76	79	-	-
2020	231	121	110	-	25
2021	202	115	87	7	23
2022	190	102	88	13	22
2023	194	112	82	18	18
2024	251	141	110	17	28

Zdroj: ÚP, vlastní zpracování

V detailnějším zaměření na genderové rozdíly je patrné, že největší zastoupení žen je (v kvantifikovatelných oblastech) ve vzdělávání a zdravotní a sociální péči.

Tabulka 42 Počet a poměr genderové zastoupení na pracovním trhu dle genderu

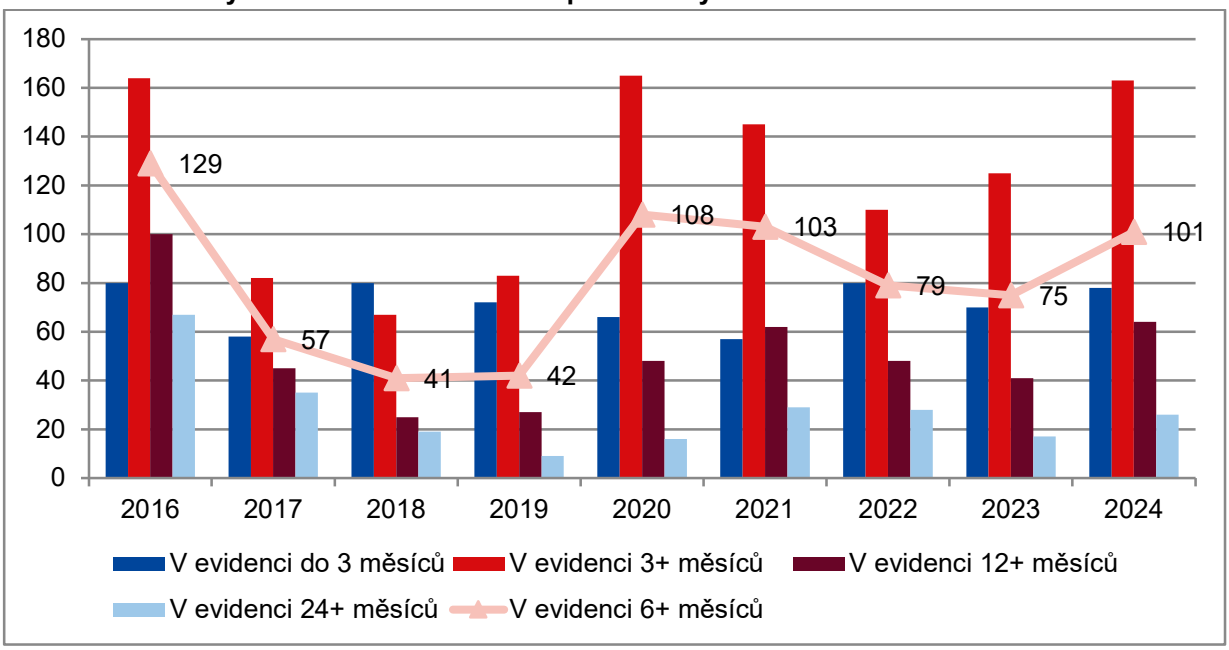
Kategorie	Celkem	Muži	Ženy	Podíl žen
CELKEM	5227	2770	2457	47%
Zpracovatelský průmysl	1406	950	456	32%
Velkoobchod a maloobchod; opravy a údržba motorových vozidel	686	329	357	52%
Zdravotní a sociální péče	502	115	387	77%
Vzdělávání	368	81	287	78%

Veřejná správa a obrana; povinné sociální zabezpečení	357	166	191	54%
Doprava a skladování	283	216	67	24%
Ubytování, stravování a pohostinství	255	113	142	56%
Stavebnictví	242	217	25	10%
Administrativní a podpůrné činnosti	201	74	127	63%
Ostatní činnosti	166	61	105	63%
Profesní, vědecké a technické činnosti	156	67	89	57%
Kulturní, zábavní a rekreační činnosti	152	74	78	51%
Zemědělství, lesnictví, rybářství	110	84	26	24%
Peněžnictví a pojišťovnictví	77	33	44	57%
Informační a komunikační činnosti	63	52	11	17%
Zásobování vodou; činnosti související s odpadními vodami, odpady a sanacemi	58	46	12	21%
Výroba a rozvod elektřiny, plynu, tepla a klimatizovaného vzduchu	47	40	7	15%
Nezjištěno	41	23	18	44%
Činnosti domácností jako zaměstnavatelů	26	13	13	50%
Činnosti v oblasti nemovitostí	23	11	12	52%
Těžba a dobývání	7	5	2	29%
Činnosti exteritoriálních organizací a orgánů	1	0	1	100%

Zdroj: SLDB, ČSÚ, vlastní zpracování

V roce 2020 výrazně narostl počet osob evidovaných na ÚP 6+ měsíců (ze 42 na 108). Po dvouletém snižování až na hodnotu 75 v roce 2023 se hodnota opět vyšplhala vysoko nad průměr sledovaného období (101). V roce 2024 bylo v Domažlicích nejvíce osob evidováno v kategoriích nezaměstnanosti delší než 3 a 6 měsíců, a to po dlouhodobě nejvyšších hodnotách. Tento vývoj poukazuje na významný problém dlouhodobé nezaměstnanosti, která zvyšuje riziko sociálního vyloučení, chudoby a snižuje šance na opětovné uplatnění na trhu práce.

Graf 16 Uchazečky a uchazeči o zaměstnání podle délky evidence

Zdroj: ÚP, vlastní zpracování

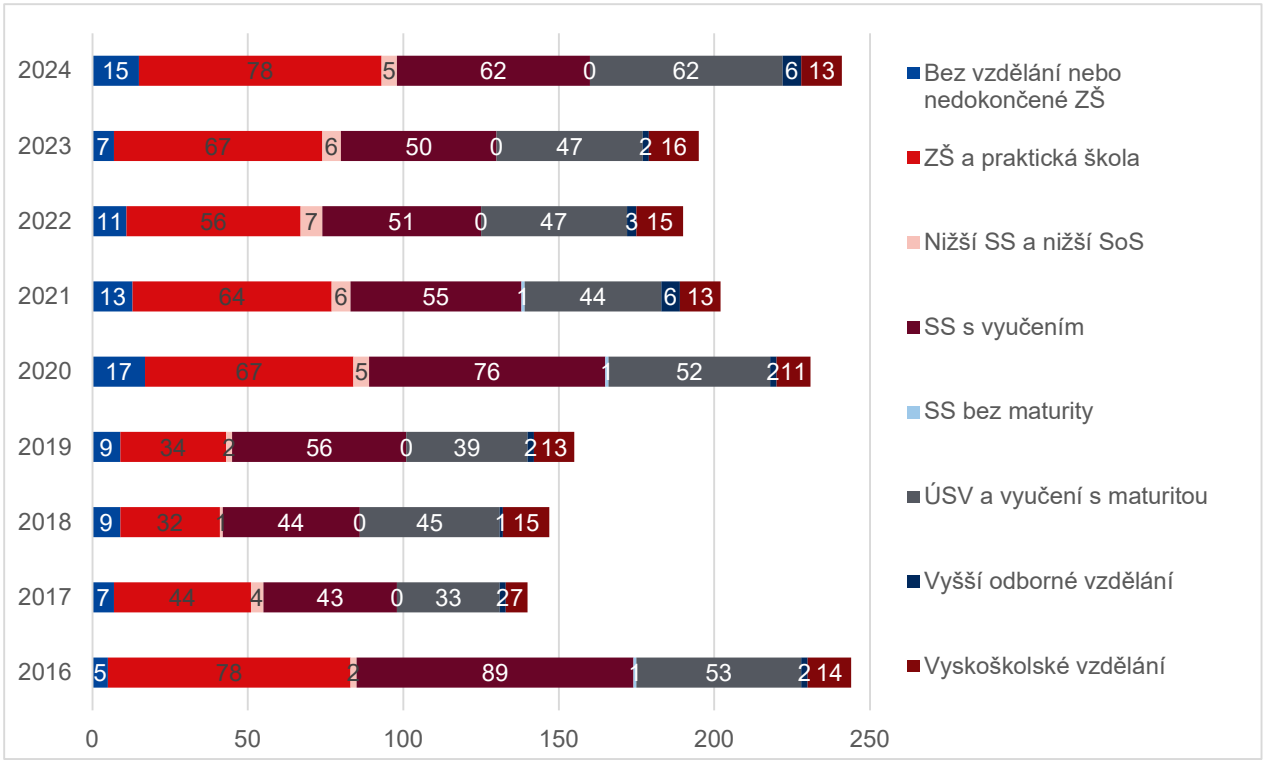
Nezaměstnanost se v celém sledovaném období 2016–2024 soustředí především ve skupinách osob se základním vzděláním či speciální školou a u osob se středním vzděláním s vyučením.

Tyto dvě kategorie dlouhodobě tvoří nejpočetnější část uchazečů o zaměstnání. Významně zastoupena je rovněž skupina osob s úplným středním vzděláním a vyučením s maturitou, jejíž počty se ve většině let pohybují přibližně mezi 40 až 60 osobami.

Naopak uchazeči bez vzdělání nebo s nedokončenou základní školou tvoří početně menší, ale stabilně přítomnou skupinu. Jejich počet se meziročně pohybuje v jednotkách až nižších desítkách osob, s vyššími hodnotami zejména v letech 2020, 2021 a 2024. Velmi nízké počty jsou dlouhodobě evidovány u osob s vyšším odborným vzděláním a u osob se středoškolským vzděláním bez maturity, které se v některých letech objevují pouze okrajově nebo vůbec.

Počet uchazečů s vysokoškolským vzděláním zůstává po celé období nízký a relativně stabilní, zpravidla v rozmezí 7 až 16 osob ročně. Z grafu č. 16 je patrné, že nejvyšší celkové počty uchazečů byly zaznamenány v letech 2016, 2020 a 2024, zatímco nižší hodnoty se objevují zejména v letech 2017 až 2019. Vývoj tak ukazuje, že nižší a nematuritní vzdělání představuje dlouhodobě významný strukturální faktor nezaměstnanosti.

Graf 17 Počet UoZ v dle dosaženého vzdělání

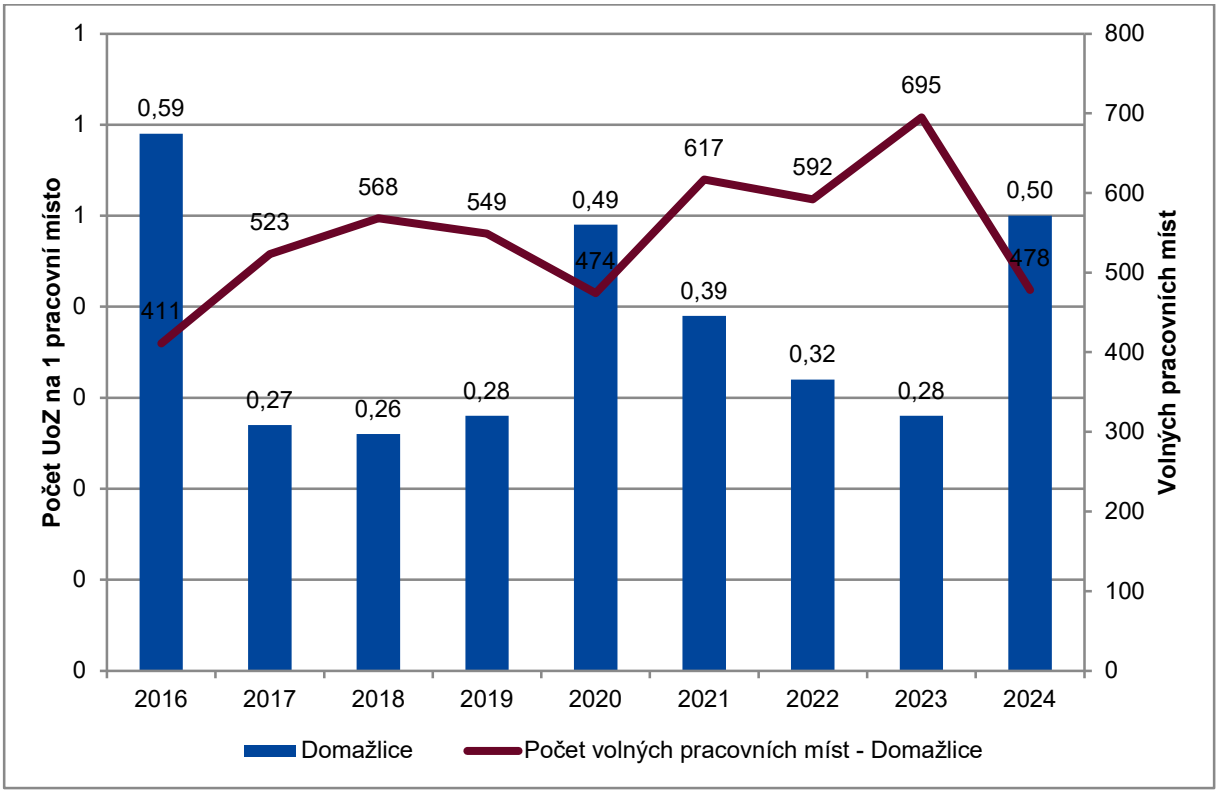

Zdroj: ÚP, vlastní zpracování

V oblasti zaměstnání působí tatáž logika opačným směrem: práce dostupná je, dostupný však není evidovaný pracovní poměr s mzdou zasílanou na účet. Z praxe vyplývá, že dlužníci proto přecházejí do neformálního sektoru nebo do zaměstnání v zahraničí, kde je vymáhání administrativně náročnější. Nejde tedy o vypadnutí z ekonomiky, nýbrž o přesun v jejím rámci — z registrované zóny do neregistrované.

V prosinci 2024 bylo v Domažlicích evidováno 478 pracovních míst. Na jedno pracovní místo vycházel v roce 2024 zhruba 0,5 uchazečky/če. V tomto ukazateli se Domažlice pohybují dlouhodobě pod celorepublikovým a krajským průměrem.

Graf 18 Počet uchazeček a uchazečů na 1 volné pracovní místo

Zdroj: ÚP, ČR, vlastní zpracování

Struktura nabídky práce dostupné cílové skupině

Nabídka pracovních míst dostupných osobám s nízkou kvalifikací je v území podle aktérů z praxe úzká a v posledním období se dále zužuje. Jako zaměstnavatelé, kteří přijímají osoby bez ukončeného středního vzdělání, jsou opakovaně uváděny technické služby města a obchodní řetězce, kde jde zpravidla o práci ve skladu a doplňování zboží.

U obchodních řetězců se přitom projevuje bariéra, která má v malém městě zvláštní váhu: po ukončení pracovního poměru je obtížné uplatnit se u dalšího zaměstnavatele téhož typu, protože informace se mezi provozovnami předává neformálně. Pracovní historie tak zůstává dostupná i tam, kde není doložitelná.

Samostatnou kategorií je práce vykonávaná mimo pracovněprávní vztah. Aktéři z praxe uvádějí několik zaměstnavatelů poskytujících nárazovou sezónní práci, zejména v zahradnictví a při údržbářských pracích. Tato místa jsou pro část cílové skupiny fakticky jedinou dostupnou pracovní příležitostí, nezakládají však nárok na dávky ani dobu pojištění a v jednom z popisovaných případů je odměna poskytována v naturální podobě. Specifická je potřeba zkrácených úvazků zejména pro matky s dětmi. Ta je hodnocena jako plošně nedostatečná, a to i u veřejných zaměstnavatelů v území. Zástupkyně a zástupci služeb také uvádějí, že přestože v Domažlicích část obyvatelstva dojíždí za prací do Německa, tato skupina se však s CS překrývá jen okrajově a se službami se dostává do kontaktu zpravidla až v okamžiku finanční tísně.

Vzdělanostní trajektorie a nástup na trh práce

U dětí a mládeže z CS popisují aktéři poměrně ustálenou trajektorii. Část žactva ukončuje povinnou školní docházku v osmém nebo devátém ročníku, zejména na základní škole speciální. Odtud vedou zkrácené obory na odborné škole v sousedním městě, jinak řemeslné učební obory v dojezdové

vzdálenosti. Souhrnně směřuje tato skupina podle výpovědí služeb buď na učební obory, nebo do evidence úřadu práce z důvodu nedostatečného počtu pracovních nabídek v oblasti.

Čerpání dávek státní sociální podpory a hmotné nouze

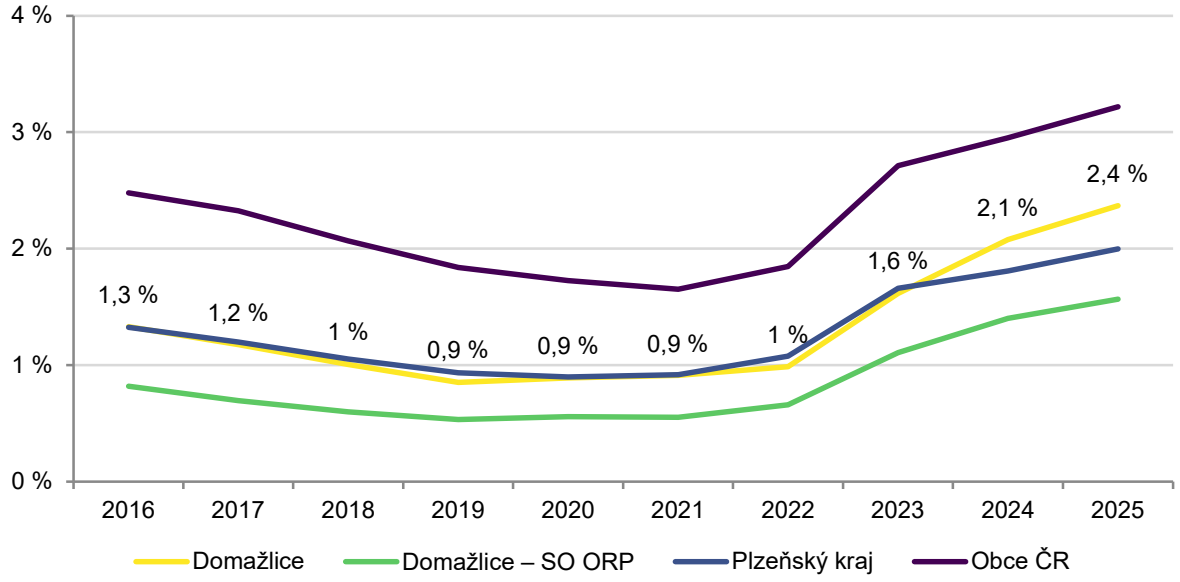
Tato kapitola se věnuje vybraným dávkám státní sociální podpory a hmotné nouze, konkrétně doplatku na bydlení (DnB), příspěvku na živobytí (PnŽ) a mimořádné okamžité pomoci (MOP). Dále jsou popsány příspěvek na bydlení (PnB) a přídavek na dítě (PnD). Tyto dávky odrážejí míru materiální deprivace obyvatel, a proto úzce souvisejí se sociálním vyloučením. Jejich cílem je zmírnit finanční tíhu rodin a jednotlivců ohrožených nedostatečnými příjmy, vysokými náklady na bydlení či nepředvídatelnými životními situacemi. Ne všechna data za rok 2025 byla k dispozici v době zpracování tohoto výzkumu, a proto u některých ukazatelů zůstávají použita poslední dostupná data za rok 2024. I tak však lze pozorovat celkovou dynamiku a trendy. Dále je důležité podotknout, že v roce 2025 byla zavedena tzv. superdávka, což může být jedním z faktorů snížení počtu některých vyplácených dávek.

Příspěvek na bydlení

V této části se budeme detailněji věnovat jednotlivým indikátorům, které mohou přispět k identifikaci počtu domácností v bytové nouzi. První takovou informací je počet vyplácených příspěvků na bydlení (v přepočtu na obyvatelstvo starší 15 let), který napomáhá identifikovat domácnosti ohrožené ztrátou bydlení. Důvodem je účel příspěvku, který je vyplácen domácnostem vynakládajícím více než 30 % svých měsíčních příjmů na bydlení, a zároveň těchto 30 % není vyšších, než jsou obvyklé náklady na bydlení.

Z grafu č. 19 je patrné, že po dlouhodobé klesající tendenci podíl vyplácených PnB v Domažlicích od roku 2021 narůstá. Hodnoty se mezi roky 2022 a 2023 zvýšily o 0.6 p.b. a do následujícího roku se hodnota dostala s dalším nárůstem o 0.6 p.b. **Domažlice však dlouhodobě zůstávají jemně pod krajským a hluboko pod celorepublikovým průměrem. Naopak se pohybují nad průměrem ORP Domažlice.**

Graf 19 Podíl příjemců PnB v průměrném měsíci

Zdroj: MPSV, vlastní zpracování

Tabulka 43 ukazuje vývoj počtu vyplacených PnB v průměrném měsíci v letech 2016–2025. V období 2016–2022 dochází k postupnému poklesu počtu dávek (z 125 na 91). Od roku 2023 je patrný nárůst, přičemž výrazné zvýšení nastává zejména v roce 2023. V roce 2025 dosahuje počet vyplacených PnB hodnoty 222 za průměrný měsíc.

Tabulka 43 Vývoj počtu vyplacených PnB v průměrném měsíci

	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023	2024	2025
Domažlice	125	111	94	80	83	82	91	152	197	222

Zdroj: MPSV, vlastní zpracování

Jak je patrné z následující tabulky č. 44, nárůst příjemkyň, příjemců a SPO od roku 2019 roste. Současně s tím roste počet domácností jednotlivců. Tento trend je možné vztáhnout k celorepublikovému stárnutí populace. Dále z údajů vyplývá, že v **Domažlicích je k třetímu kvartálu roku 2024 196 domácností o 326 osobách (z toho 100 dětí a 78 osob starších 65 let), které jsou reálně ohroženi příjmovou chudobou v důsledku vysokých výdajů na bydlení**, respektive jsou ohroženi jeho ztrátou.

Tabulka 44 Počet PnŽ vyplacených za průměrný měsíc v letech (dle trvalé adresy žadatele)

	počet domácností		počet SPO		
	celkem	z toho dom. jednotlivců ve věku 65+ let	celkem	z toho	
				nezaop. děti	osoby ve věku 65+ let
2019	79	27	146	52	33
2020	83	27	156	52	33
2021	81	27	149	45	32
2022	98	38	167	50	42
2023	156	59	256	73	64
3Q 2024	196	71	326	100	78

Zdroj: MPSV, vlastní zpracování
Pozn.: Data reflektují nárok na PnB

Tabulka 44 zachycuje kvartální vývoj v roce 2025. Počet i suma rostou PnB, průměrná vyplacená částka klesá**.** Mezi prvním a čtvrtým čtvrtletím vzrostl počet vyplacených PnB o 7,8 % a celková vyplacená suma o 5,7 %, ale průměrná částka klesla o 113 Kč, tedy o 2 %. Přibývá tedy příjemců a příjemkyň, ale s nižší průměrnou dávkou. Průměrná částka za rok 2025 činí 5 702 Kč.

Tabulka 45 Celkový počet a vyplacená suma dávek PnB kvartálně v roce 2025

	1Q 2025	2Q 2025	3Q 2025	4Q 2025
Počet vyplacených PnB	642	637	690	692
Celková suma vyplacených PnB [Kč]	3 718 111	3 628 337	3 897 958	3 929 438
Průměrná částka na PnB [Kč]	5 791	5 696	5 649	5 678

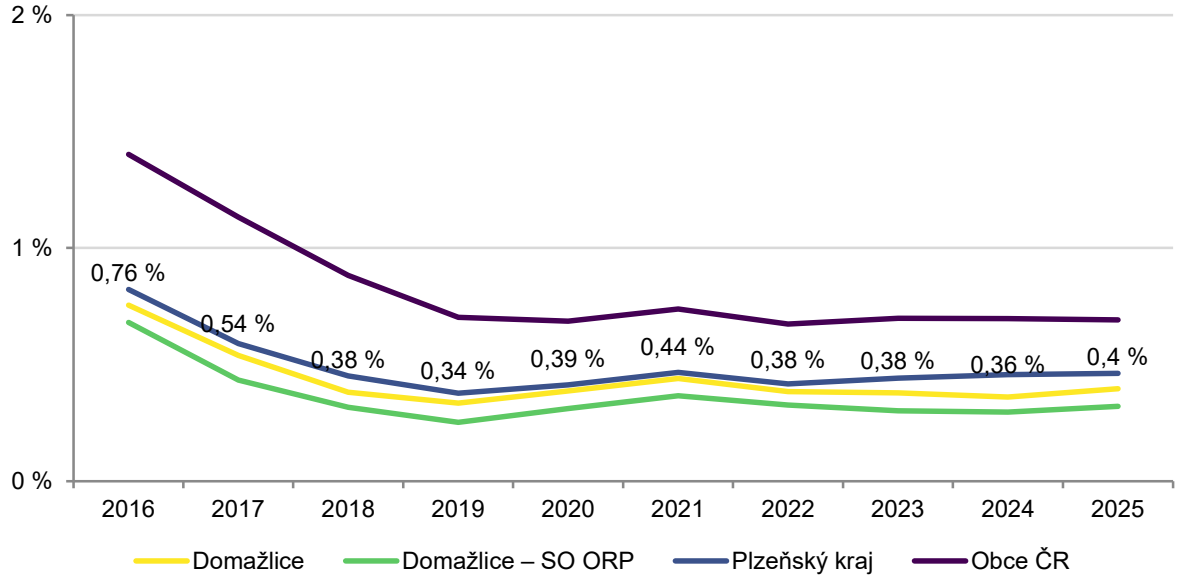
Zdroj: MPSV, vlastní zpracování

Příspěvek na živobytí

Tato dávka systému pomoci v hmotné nouzi je určena k zajištění základních životních potřeb jednotlivce nebo SPO. Slouží zejména k úhradě nezbytných výdajů na stravu, ošacení a hygienické potřeby. Počet příjemců a příjemkyň této dávky zároveň odráží míru materiální deprivace v daném území, neboť se jedná o domácnosti, jejichž příjem po odečtení nákladů na bydlení nedosahuje individuálně stanovené částky živobytí. V tomto smyslu lze příspěvek na živobytí vnímat jako jeden z indikátorů ekonomické zranitelnosti a potenciálního rizika bytové nestability[11].

Ač vývoj vyplácení PnŽ v Domažlicích do jisté míry kopíruje trendy jiných území, jak je vidět na grafu č. 20, v relativním měření se dlouhodobě pohybuje nad hodnotami ORP, Plzeňského kraje**.** V porovnání s průměrem ČR je výrazně nižší.

Graf 20 Podíl příjemkyň a příjemců PnŽ

Zdroj: MPSV, vlastní zpracování

[11] Současně není tato částka nadefinována, jelikož se přechází na Dávku státní sociální pomoci (DSSP, tzv. superdávku).

Domácností na hranici materiální chudoby, a tedy ohrožených ztráty bydlení, bylo v roce 2024 registrováno v Domažlicích 39. V nich žilo 75 osob, z čehož 28 bylo nezaopatřených dětí a 9 osob starších 65 let. Jak je vidět v tabulce č. meziroční proměny jsou v řádu jednotek.

Tabulka 46 Počet PnŽ vyplacených za průměrný měsíc v letech (dle trvalé adresy žadatele)

	počet příjemců (domácností)			počet SPO		
	celkem	z toho dom. jednotlivců ve věku 65+ let		celkem	z toho	
		celkem	z toho ženy		nezaop. děti	osoby ve věku 65+ let
2019	37	7	3	76	29	8
2020	44	7	4	95	37	9
2021	49	7	4	105	41	9
2022	48	7	3	94	33	7
2023	39	7	3	74	28	7
2024	39	8	3	75	28	9

Zdroj: MPSV, vlastní zpracování

V Domažlicích se v roce 2025 vyplácení PnŽ koncertuje nejvíce do bytů (65 %). Do pobytových sociálních služeb se pak koncentruje druhá největší hodnota (21 %). Do staveb pro rekreaci a do jiných než bytových prostor, se dlouhodobě PnŽ nekoncertuje prakticky vůbec.

Tabulka 47 Počet SPO u vyplacených PnŽ v měsíci dle typu bydlení

	2021	2022	2023	2024	2025
Byt	52	38	41	44	43
Ubytovací zařízení	2	6	2	0	3
Stavba pro rekreaci	0	0	0	0	0
Jiný než obytný prostor	0	0	1	0	0
Pobytové sociální služby	5	10	15	17	14
Bez právního titulu, bez přístřeší nebo nezjištěno	12	7	6	4	6
CELKEM	**71**	**61**	**65**	**65**	**66**

Zdroj: MPSV, vlastní zpracování
Pozn.: Hodnoty se liší od tabulky č.46. To z toho důvodu, že v tabulce č. 47 se pracuje s reálně vyplaceným počtem, zatímco v tabulce 45. se pracuje s nárokem na vyplacení.

Tabulka 48 zachycuje největší koncentrace příjemkyň a příjemců PnŽ v průměrném měsíci v Domažlicích v letech 2021–2025 podle ulic, kde je tato koncentrace vyšší než 5 osob. Dlouhodobě nejvyšší počty příjemců jsou evidovány v ulicích Kozinova a Masarykova. Zde je nutno připomenout, že do zařízení Teplotechna a Družba není PnŽ vypláceno.

Tabulka 48 Koncentrace počtu příjemkyň a příjemců PnŽ a SPO v průměrném měsíci

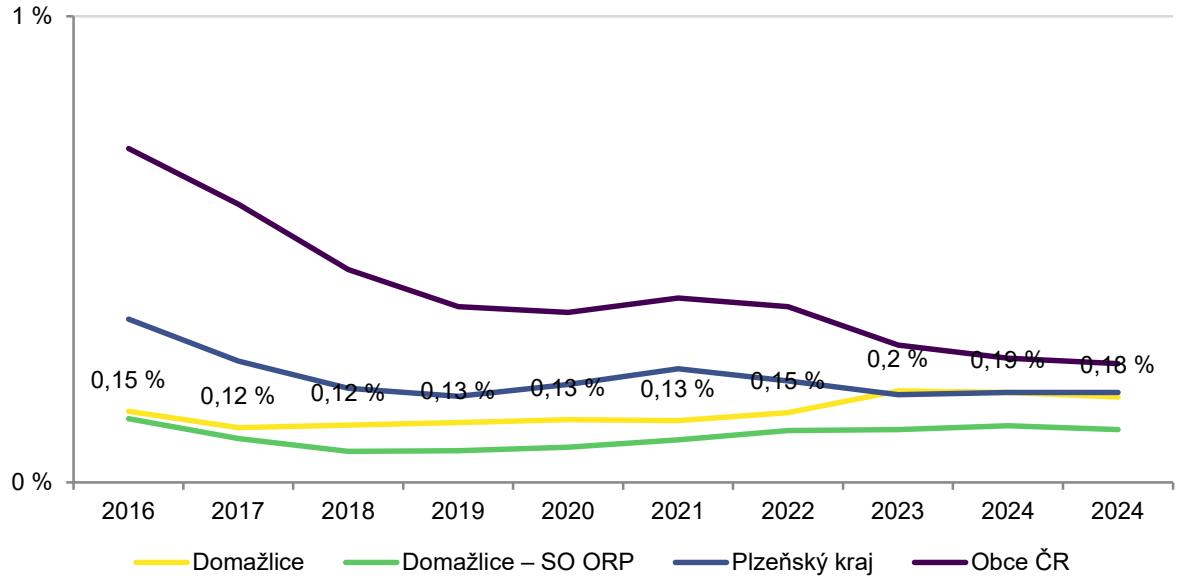
	Kozinova		Masarykova	
	počet příjemců	počet SPO	počet příjemců	počet SPO
2019	7	12	7	17
2020	12	20	7	19
2021	15	24	7	18
2022	17	26	7	18
2023	13	21	5	13
2024	14	24	0	0
2025	15	23	0	0

Zdroj: ÚP, vlastní upracování

Doplatek na bydlení

Doplatek na bydlení dorovnává náklady na bydlení domácnostem, kterým po odečtení odůvodněných nákladů na bydlení nezůstává částka živobytí.

Graf 21 Podíl příjemkyň a příjemců DnB v průměrném měsíci

Zdroj: MPSV, vlastní zpracování

Počet doplatků na bydlení vyplacených v Domažlicích v průměrném měsíci se v letech 2016–2025 pohyboval mezi 11 a 19 dávkami, s průměrem přibližně 13 dávek měsíčně. Po mírném poklesu na počátku sledovaného období (ze 14 dávek v roce 2016 na 11 v roce 2017) následovala několikaletá stabilizace kolem 12 dávek měsíčně (2018–2021). Výraznější nárůst nastal od roku 2022 a vyvrcholil v roce 2023, kdy počet dosáhl 19 dávek, tedy o 58 % více než v roce 2021.

Tabulka 49 Vývoj počtu vyplacených DnB v průměrném měsíci

	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023	2024	2025
Domažlice	14	11	12	12	12	12	14	19	18	17

Zdroj: MPSV, vlastní zpracování
Pozn.: dle trvalé adresy žadatelky/tele

Struktura společně posuzovaných osob u DnB se ve sledovaném období obrací. Zatímco v roce 2021 byla většina SPO v bytech (10 z 17), v roce 2025 připadá na pobytové sociální služby 15 z 22 osob.

Tabulka 50 Vývoj průměrného měsíčního počtu SPO u vyplacených DnB podle typu bydlení

	2021	2022	2023	2024	2025
Byt	10	9	11	11	5
Ubytovací zařízení	1	0	2	0	2
Stavba pro rekreaci	0	0	0	0	0
Jiný než obytný prostor	0	0	1	0	0
Pobytové sociální služby	5	7	14	17	15

Bez právního titulu, bez přístřeší nebo nezjištěno	1	0	0	0	0
CELKEM	**17**	**16**	**28**	**28**	**22**

Zdroj: MPSV, vlastní zpracování
Pozn.: Hodnoty se liší od tabulky č.48. To z toho důvodu, že v tabulce č. 48 se pracuje s reálně vyplaceným počtem, zatímco v tabulce 49 se pracuje s nárokem na vyplacení.

Celkový počet vyplacených doplatků kulminoval v roce 2023 (222) a od té doby mírně klesá. Rozhodující je však vnitřní přesun mezi typy bydlení, popsaný v kapitole Bydlení.

Tabulka 51 Vývoj počtu vyplacených DnB podle typu bydlení

	2016	**2018**	**2019**	**2020**	**2021**	**2022**	**2023**	**2024**	**2025**
Byt	91	77	68	86	58	61	76	72	42
Ubytovací zařízení	15	5	7	4	10	5	6	3	27
Stavba pro rekreaci	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Jiný než obytný prostor	0	0	0	0	0	4	10	0	0
Pobytové sociální služby	68	56	69	58	64	92	130	144	137
Bez právního titulu, bez přístřeší nebo nezjištěno	0	0	0	0	10	3	0	0	0
CELKEM	**174**	**138**	**144**	**148**	**142**	**165**	**222**	**219**	**206**

Zdroj: MPSV, vlastní zpracování

Tabulka 51 zachycuje vývoj měsíčního počtu příjemců dávek DnB a SPO v Domažlicích podle ulic (uváděny jsou pouze ulice s více než 5 příjemci). Významná část dávek byla ve sledovaném období vyplácena do domácností v ulici Kozinova, kde se nachází Azylový dům. V posledních letech zde počet příjemců DnB klesá, ale zvyšuje se počet SPO. V roce 2025 je evidovaná nejnižší hodnota za sledované období. V roce 2025 se také prvně objevuje zvýšený počet v ulici Baldovské.

Tabulka 52 Průměrný měsíční počet příjemců DnB a SPO

	Kozinova		**Baldovská**	
	počet příjemců	**počet SPO**	**počet příjemců**	**počet SPO**
2019	7	13	-	-
2020	-	-	-	-
2021	14	20	-	-
2022	16	22	-	-
2023	12	19	-	-
2024	13	23	-	-
2025	6	6	14	22

Zdroj: ÚP, vlastní zpracování

Mimořádná okamžitá pomoc

Mimořádná okamžitá pomoc (MOP) představuje dávku systému pomoci v hmotné nouzi určenou k řešení akutních a nepříznivých situací, které vyžadují bezodkladnou intervenci. Je poskytována v případech definovaných zákonem č. 111/2006 Sb., zejména při hrozbě vážné újmy na zdraví, mimořádných událostech, nezbytných jednorázových výdajích na základní vybavení domácnosti nebo v situacích ohrožení sociálním vyloučením, včetně podpory vzdělávání nezaopatřených dětí.

V roce 2024 bylo v Domažlicích vyplaceno celkem 7 dávek MOP v souhrnné výši 39 032 Kč. Z dlouhodobého pohledu je patrný výrazný nárůst objemu vyplacených prostředků v roce 2021, který souvisel s příchodem osob z Ukrajiny. V rámci struktury dávek převažují případy spojené s úhradou v oblasti sociálního vyloučení a vážnou mimořádnou událostí.

Tabulka 53 Počet vyplacených MOP podle jejich typu

	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023	2024	2025
Hrozba újmy na zdraví	2	0	0	0	0	0	7	1	0	0
Vážná mimoř. událost	0	0	0	0	6	11	0	0	2	5
Jednorázový výdaj	2	2	1	2	4	4	1	2	2	1
Předměty dlouhodobé potřeby	1	0	1	0	2	1	1	1	0	0
Sociální vyloučení	3	6	2	1	5	3	6	2	1	2
Činnosti nezaopatřeného dítěte	0	2	0	2	0	0	0	0	2	1
CELKEM	**8**	**10**	**4**	**5**	**17**	**19**	**15**	**6**	**7**	**9**

Zdroj: MPSV, vlastní zpracování

Příspěvek na péči

Počet příspěvků na péči (PnP) vyplacených v průměrném měsíci ve všech třech sledovaných úrovních (obec, ORP, kraj) v období 2016–2025 rostl, což odpovídá dlouhodobému trendu stárnutí populace a s ním spojeného nárůstu počtu osob závislých na péči. Tempo růstu se však mezi úrovněmi lišilo. V samotných Domažlicích vzrostl počet dávek ze 446 na 553, tedy o 24 %. V rámci celého ORP Domažlice byl růst výraznější: z 1 382 na 1 853 dávek, tj. o 34 %. Plzeňský kraj jako celek zaznamenal růst nejmírnější, přibližně o 20 % (z 18 783 na 22 576). **Podíl města Domažlice na celkovém počtu PnP v rámci ORP tak mírně klesl: z 32 % v roce 2016 na necelých 30 % v roce 2025**. To naznačuje, že poptávka po péči roste rychleji v menších obcích spádové oblasti než v samotném městě, patrně v souvislosti s vyšším podílem staršího obyvatelstva.

Z hlediska časového vývoje byl v Domažlicích patrný skokový nárůst mezi lety 2016 a 2018 (o téměř 18 %), po němž následovalo období relativní stability (2018–2022, kolem 515–531 dávek). Od roku 2023 počet opět mírně vzrostl a v letech 2024–2025 se ustálil na 553 dávkách. Naproti tomu růst v ORP i v kraji byl plynulejší a nepřetržitý po celé sledované období.

Tabulka 54 Počet PnP vyplacených v průměrném měsíci

	2016	2018	2020	2021	2022	2023	2024	2025
Domažlice	446	525	531	525	515	543	553	553
ORP Domažlice	1 382	1 577	1 607	1 613	1 653	1 753	1 825	1 853
Plzeňský kraj	18 783	19 913	20 678	20 369	20 825	21 608	22 258	22 576

Zdroj: MPSV, vlastní zpracování
Pozn.: dle trvalé adresy žadatelky/tele

Zdraví

V Domažlicích působí jedna nemocnice – Domažlická nemocnice, a.s. zřizovaná Plzeňským krajem. Lůžkovou péči zajišťuje na odděleních chirurgickém, gynekologicko-porodnickém, dětském, interním, ARO-JIP a na oddělení následné a dlouhodobé péče. Ambulantní péče je poskytována v rehabilitační, radiodiagnostické a biochemické ambulanci.

Ze zjištění šetření vyplývá, že nemocnice plní vedle zdravotnické funkce také roli vstupní brány do sítě sociálních služeb. Zástupkyně a zástupci pobytových a sociálních služeb popisují opakující se situaci, kdy se osoba z CS dostane do kontaktu se systémem pomoci teprve v okamžiku, kdy její zdravotní stav vyústí v hospitalizaci. Tam ji zachytí nemocniční sociální pracovnice, provede první pohovor a předá kontakt na navazující službu. Zřízení pozic sociálních pracovnic v nemocnici, na úřadu práce a u soudů je proto napříč rozhovory označováno za nejvýraznější systémové zlepšení posledních let.

Dostupnost samotné zdravotní péče je naproti tomu hodnocena jako omezená. Nejde přitom o odmítání osob z cílové skupiny, ale o plošný kapacitní stav a odchod začínajících lékařek a lékařů do Německa (město Domažlice na něj reagovalo zajištěním bydlení, dosud však bez zjevného efektu). Sociální vyloučení tedy dostupnost nepodmiňuje, ale znásobuje její důsledky: cílová skupina nedisponuje prostředky, jimiž si ostatní obyvatelstvo nedostatek kompenzuje – dojížděním, přímou úhradou a orientací v systému. Podrobný přehled dostupnosti jednotlivých odborností uvádí tabulka 55, která vyplývá ze zkušenosti pracovnic a pracovníků NNO a OSVZ a osob z CS.

Tabulka 55 Přehled dostupnosti zdravotních specializací v Domažlicích pro osoby se SZ dle NNO a OSVZ v Domažlicích

Odbornost	hodnocení dostupnosti dle NNO* a OSVZ	Nejbližší alternativa	Hlavní bariéra
Praktické lékařství pro dospělé	Dobrá	—	Přístup je zprostředkovaný službou.
Gynekologie	Dobrá	—	Přístup je zprostředkovaný službou.
Pediatrie	Zprostředkovaná**	Klatovy, Plzeň	Přístup je zprostředkovaný službou.
Zubní lékařství	Zprostředkovaná**	Plzeň, Praha	Úhrada výkonů nehrazených pojištěním.
Oftalmologie	Nedostatečná	Rokycany (cca 70 km)	Dojezdová vzdálenost.
Psychiatrie pro dospělé	Omezená	Klatovy (centrum duševního zdraví)	Kapacity; sociální služby nemají nástroje k dohledu nad medikací.
Dětská psychiatrie a psychologie	Nedostatečná	Klatovy, Plzeň	Kapacity; dojezdová vzdálenost.
Psychoterapie	Nedostatečná	Klatovy, Plzeň	Přímá úhrada.
Adiktologie	Chybí v území	Plzeň, Tachov	Absence služby v území.

Zdroj: rozhovory se zástupci a zástupkyněmi NNO v Domažlicích, vlastní zpracování
* Diakonie Západ, Člověk v tísni Domažlice, Network East-West, Charita Domažlice
**služba je hodnocena, jako dostupná v rámci nastavených spoluprací mezi NNO a lékařem/kou

Dostupnost primární zdravotní péče

Dle pracovnic a pracovníku sociálních služeb nepředstavuje registrace u praktického lékaře v Domažlicích zásadní překážku, to zejména díky vzájemně vybudované spolupráci napříč institucemi (AD sv. Alberta, praktická lékařka, Network East-West, OSPOD). Obdobné zkušenosti jsou popisovány i co se týče dětských lékařů. Nicméně jedná se o současný stav, který může být v budoucnosti ovlivněn odchodem lékařů a lékařek do důchodu nebo do zahraničí. Současně je nutné podotknout, že přístup k péči je navázaný na adresu trvalého bydliště.

Kombinace znevýhodnění osob bez domova v kontextu zdraví

Pro osoby bez přístřeší se dostupnost zdravotní péče odvíjí především od zprostředkovaného přístupu. Zdravotní systém přitom pro tuto skupinu funguje i jako vstupní brána do sociální sítě. Aktéři z praxe také upozorňují na rostoucí počet osob, u kterých se kombinují zdravotní problémy a absence jistého bydlení. Např. stáří, chronické onemocnění, zhoršující se zdravotní stav a ztráta bydlení se u CS neobjevují postupně ani nezávisle na sobě — vzájemně se podmiňují a systém služeb tomuto není přizpůsoben. To také vede k tomu, že do AD sv- Alberta (jediné služby svého typu v Domažlicích) se dostávají častěji lidé v pokročilejším věku, u kterých již byla vyhodnocena potřeba asistence. Výsledkem absence potřebných a návazných služeb je pobyt, který přestává být dočasný.

Zdravotní pojištění

Dluh na zdravotním pojištění je podle terénní sociální rehabilitace nejčastější příčinou zadlužení klientů (před nesplácením výživného i před nebankovními půjčkami). Přístup k hrazené péči tím ovšem blokován není. Zdravotní pojištění v této populaci nefunguje jako bariéra v přístupu k péči, nýbrž jako generátor dluhu s odloženým dopadem. Zvláštní skupinu tvoří cizinky bez trvalého pobytu, které tvoří zhruba polovinu klientely adiktologické služby. U nich se bariéra projevuje přímo: služba popisuje, že u klientek bez trvalého pobytu se nepodařilo zajistit přerušení těhotenství v žádném z oslovených tuzemských zařízení a situace byla řešena v Německu, přestože podle stanoviska veřejného ochránce práv by ženy ze zemí EU měly mít bez ohledu na typ pobytu stejné zacházení.

Nejčastější zdravotní potřeby v klientských rodinách a domácnostech

Následný výčet vychází z praxe NNO v Domažlicích.

- **Psychiatrické diagnózy**
- **Nechtěná těhotenství** u závislých žen a u žen bez zázemí
- **Zdravotní postižení a chronické duševní onemocnění**
- **Infekční onemocnění** hepatitidou typu C s výrazným zastoupením mezi klienty a klientkami adiktologických služeb, syfilisem a další pohlavně přenosné infekce u osob pracujících v sex bussinesu
- **Závislosti** na alkoholu u osob bez domova, pervitinu u klientů adiktologických služeb
- **Onemocnění spojená se stárnutím** u osob dlouhodobě bez domova

Rovina duševního zdraví

Z hlediska dostupnosti a kapacit vystupuje duševní zdraví jako oblast, v níž je nabídka v území nejtenčí, a to na všech úrovních péče současně. Psychiatrická péče pro dospělé je v ORP zastoupena, kapacity však služby označují za nedostatečné. Nejbližší centrum duševního zdraví se nachází v sousedním okrese. Dětská psychiatrie a psychologie jsou popisovány jako nejvýrazněji chybějící odbornosti. Terapeutická péče je dostupná zpravidla za přímou úhradu, na kterou CS nedosáhne, a kapacity programů poskytovaných neziskovými organizacemi se rychle vyčerpávají. Nedostupnost odborné péče se promítá do kapacit sociálních služeb, které nejsou pro tuto agendu zřízeny. Podle výpovědí služeb pracujících s dětmi se duševní onemocnění stala jedním z hlavních témat posledních dvou let, což se projevuje i vyšším zájmem o individuální rozhovory oproti skupinovým aktivitám. Poptávka tedy roste v oblasti s nejnižší dostupností odborné péče.

Adiktologická rovina

Absence adiktologické poradny je napříč rozhovory nejčastěji uváděnou chybějící službou v území – nejbližší pracoviště jsou v Plzni a Tachově. NNO Network East-West (služba Centrum Jana) evidovala za rok 2025 celkem 479 klientů, z nichž závislí a závislostí ohrožení v Domažlicích je 27. Typický klient je ve věku přibližně 30–35 let, poměr mužů a žen je vyrovnaný. Skrytou populaci služba odhaduje zhruba na dvojnásobek evidovaného počtu, a to na základě dvou metod: dotazování klientely, pro kolik dalších osob vyměňuje injekční materiál, a zjišťování prodeje injekčních stříkaček v lékárnách[12].

Struktura závislostí se přitom liší podle cílové skupiny. U osob bez domova převažuje alkohol nad nelegálními látkami, a to podle výpovědí služeb proto, že je snadno dostupný a nevyžaduje finanční prostředky, kterými tato skupina nedisponuje. U dětí a mládeže je popisován posun od alkoholu a tvrdých drog k nikotinovým sáčkům, vapům a volně dostupným odnožím konopí.

Soužití a participace

Participace obyvatel sociálně vyloučených lokalit na veřejném životě města je podle aktérů z praxe spíše omezená. Obyvatelé těchto lokalit se jen výjimečně zapojují do aktivit místních institucí a v rozhovorech nebyly zmiňovány ani konkrétní možnosti, jak by mohli dění ve městě aktivně ovlivňovat. Kontakt obyvatel sociálně vyloučených lokalit s městem se zároveň často odehrává především v rámci jednání s úřady, zejména v souvislosti s řešením sociálních dávek. Posilování kontaktu mezi institucemi a obyvateli vyloučených lokalit a vytváření smysluplných kanálů participace představuje důležitý předpoklad pro podporu sociální soudržnosti a větší zapojení těchto skupin do života města.

[12] Odhad je nutně hrubý, protože jednotlivé osoby mohou zásobovat překrývající se skupiny.

Shrnutí hlavních zjištění

Sociálně vyloučené lokality

- **Ve městě se nenacházejí rozsáhlé sociálně vyloučené lokality.** Vyloučení má podobu jednotlivých objektů — dvou městských bytových domů v ulici Masarykova, jedné ubytovny pro dospělé v téže ulici a jedné ubytovny v ulici Mánesova. Podle typologie sociálního vyloučení v území jde o sociálně vyloučené bytové domy a ubytovnu pro dospělé.
- **Jeden z městských domů je dlouhodobě vnímán jako „špatná adresa".** Vznikl postupným soustřeďováním ekonomicky slabších a romských domácností na jednu adresu. Byty jsou vedeny jako byty se sníženou kvalitou, vytápí se pevnými palivy a sociální zařízení není součástí bytu. Fluktuace je nízká, převažuje dlouhodobý pobyt.
- **Druhý městský dům vykazuje rozpor mezi evidencí a zjištěným stavem.** Správce jej vede jako standardní bydlení, terénní šetření však zjistilo nerekonstruované byty bez ústředního vytápění a se sdíleným sociálním zařízením. Počet obyvatel klesl z jedenácti v roce 2025 na jednu osobu v roce 2026, aniž by byl dům vyřazen z fondu.
- **Ubytovny nejsou registrovanými ubytovacími zařízeními a nevyplácí se do nich doplatek na bydlení.** Přesto je odbor sociálních věcí a zdravotnictví využívá jako faktickou náhradu chybějícího sociálního bydlení. Jedna z nich je podle sociálních pracovnic jedinou adresou ve městě, kde lze ubytování zajistit i klientele s nízkými příjmy a dluhy.

Bydlení

- **Město nemá žádný byt vyčleněný pro zabydlování domácností v bytové nouzi.** Sociální ani dostupné bydlení není ve strategických dokumentech ukotveno, koncepce bydlení není zpracována.
- **Bytový fond města je naopak ve srovnání s jinými obcemi rozsáhlý.** 783 bytových jednotek tvoří 14,1 % všech bytů ve městě a 57,4 % veškerého nájemního bydlení. Potenciál tedy existuje, chybí však jeho sociální využití: jediným dokončeným projektem městské výstavby je profesní bydlení pro zaměstnance nemocnice.
- **Pravidla přidělování obecních bytů vytvářejí bariéru pro cílovou skupinu.** Posuzována je zadluženost obecně, včetně insolvence, tedy i situace, kdy je dluh aktivně řešen. Desetiletá blokace po sankčním ukončení nájmu přesahuje horizont jakékoli sociální intervence.
- **Krátkodobé nájemní smlouvy nahrazují sankční ukončení nájmu.** Téměř polovina smluv (49,5 %) je uzavírána na tři až šest měsíců. Správce neeviduje žádné sankční ukončení, protože k ukončení postačí smlouvu neprodloužit — dopad na domácnost je však totožný a Zásady města na neprodloužení vážou desetiletou blokaci.
- **Data o dluhové situaci v městském fondu jsou převážně nedostupná.** Z deseti sledovaných ukazatelů jsou k dispozici dva. U 124 osob je evidován dluh na bydlení, tedy přibližně u šestiny nájemních vztahů.
- **Rozdíl mezi obecním a tržním nájemným je čtyř – až pětinásobný.** Tržní nájemné u malometrážního bytu (267 Kč/m²) je 2,8násobkem obecního nájemného v základní kvalitě a 4,5násobkem nájemného v bytě se sníženou kvalitou. Pro domácnost bez přístupu k obecnímu bydlení neexistuje na trhu srovnatelná alternativa.
- **Chybí noclehárna, nízkoprahové denní centrum i návazné bydlení po azylovém domě.** Potřeba je v regionu doložena od roku 2008 a odhadována na pět lůžek a pět klientů denního centra. Bez nich nemá azylový dům kam odkázat osobu, se kterou ukončuje spolupráci, a pobyt v něm přestává být dočasný.
- **Mimořádná okamžitá pomoc na jistotu je formálně dostupná, prakticky obtížně použitelná.** Požadavek na smlouvu o smlouvě budoucí přenáší zátěž na pronajímatele dříve, než je jisté, že dávka bude přiznána, a řízení trvá déle, než je obvyklá doba obsazení bytu.

- **V bytové nouzi žije podle terénních dat 35 osob bez střechy a 110 osob bez bytu, z toho 55 dětí.**

Bezpečnost a prevence kriminality

- **Trestná činnost není teritoriálně podmíněná.** Na adresách identifikovaných jako sociálně vyloučené bylo v roce 2025 evidováno 13 přestupků a 22 výjezdů k oznámení občanů, tedy zlomek celkových počtů, což je jen nepatrný počet vůči zbytku města. Nejčastějším důvodem zásahu je narušování občanského soužití spojené s alkoholem.
- **Vyšší počet oznámení u jednoho z bytových domů souvisí spíše s jeho symbolickým obrazem.** Dlouhodobé vnímání adresy jako problémové může vést k častějšímu hlášení událostí samotným okolím.
- **Hlavním trendem je kyberkriminalita.** Roste podíl finančních podvodů, objevují se případy online sexuálního vykořisťování dětí. Prevence cílí na seniory a na školy. Ve městě nepůsobí asistent prevence kriminality.

Ohrožené rodiny a děti (volný čas)

- **Nízkoprahová služba je pro cílovou skupinu nejdostupnějším prostorem.** Funguje ve dvou formách, ambulantní s okamžitou kapacitou 25 dětí a terénní s kapacitou 10 dětí, a v roce 2025 evidovala 202 klientů. Nevyžaduje přihlášku, finanční spoluúčast ani pravidelnou docházku — tedy právě ty podmínky, které cílová skupina systematicky nesplňuje.
- **Ostatní volnočasová nabídka je pro cílovou skupinu prahově i finančně nedostupná.** Bariéry jsou čtyři a prolínají se: finanční (násobí se počtem dětí v rodině), dopravní (v obcích SO ORP), rodinná (chybějící kapacita dospělého doprovodit a připomenout) a organizačně-digitální (přihlášky, termíny, absence připojení).
- **Mimořádná okamžitá pomoc na činnosti nezaopatřeného dítěte se prakticky nevyužívá.** Za deset let bylo vyplaceno 0 až 2 dávky ročně; podle praxe nejsou žádosti při poptávce vždy vydávány.

Vzdělávání

- **Předčasné odchody se koncentrují do speciálních tříd.** V běžných třídách jsou hodnoty nízké, ve speciálních třídách ukončili ve školním roce 2024/2025 povinnou školní docházku v nižším ročníku dva žáci ze tří. Vzhledem k velikosti souboru je nutné pracovat s absolutními čísly.
- **V předškolním vzdělávání nebyl zjištěn problém s umisťováním dětí.** Kapacita mateřských škol je naplněna ze 74 %; podíl dětí se sociálním znevýhodněním je podle administrativních dat 1,45 %, což nemusí odpovídat realitě.

Zadlužení a exekuce

- **Exekuční zátěž mírně klesá, zůstává však nad úrovní SO ORP, kraje i ČR.** Podíl osob starších 15 let v exekuci činí přibližně 6,7 %. Nejpočetnější skupinou jsou osoby se třemi až devíti exekucemi, jejichž podíl roste i při klesajícím absolutním počtu.
- **Nejčastější zdroje dluhu nevznikly půjčkou.** Převažují dluhy na zdravotním pojištění a u České kanceláře pojistitelů, tedy závazky plynoucí ze statusu nebo z formálního vlastnictví, které už reálně neexistuje.
- **Exekuce uzavírá přístup k bydlení i k práci týmž mechanismem.** Nikoli nedostatkem prostředků, ale nemožností vstupovat do formalizovaných smluvních vztahů. Nejtíživěji nedopadá na osoby s nejvyššími závazky, ale na ty, jejichž příjem je plně evidovaný.

Zaměstnanost

- **Nezaměstnanost je v Domažlicích nízká, dlouhodobá nezaměstnanost však roste.** Podíl uchazečů se drží pod celorepublikovým průměrem, ale počet osob evidovaných déle, než šest měsíců vzrostl v roce 2024 na 101 a dimenze dlouhodobé nezaměstnanosti saturuje index sociálního vyloučení třemi body.
- **Nabídka práce pro osoby s nízkou kvalifikací se zužuje**.
- **Zkrácené úvazky pro matky s dětmi chybí plošně, včetně veřejných zaměstnavatelů.**
- **Zadlužení tlačí pracovní sílu do neevidované zóny.** Práce dostupná je, dostupný však není evidovaný pracovní poměr se mzdou na účet. Nejde o vypadnutí z ekonomiky, nýbrž o přesun v jejím rámci, v pohraničí i za hranice.

Zdraví

- **Nemocnice funguje jako vstupní brána do sítě sociálních služeb.** Část cílové skupiny se do kontaktu se systémem pomoci dostane až při hospitalizaci.
- **Duševní zdraví je oblastí s nejtenčí nabídkou na všech úrovních současně.** Dětská psychiatrie a psychologie jsou popisovány jako nejvýrazněji chybějící odbornosti, terapie je dostupná zpravidla za přímou úhradu. Poptávka přitom roste — u služeb pracujících s dětmi se duševní obtíže staly hlavním tématem posledních dvou let.
- **Adiktologická poradna pro děti v území zcela chybí.**

Soužití a participace

- **Participace obyvatel sociálně vyloučených objektů na veřejném životě je minimální.** Kontakt s městem se odehrává převážně v rámci jednání s úřady, zejména v souvislosti s dávkami. V rozhovorech nebyly zmíněny konkrétní kanály, jimiž by tato skupina mohla dění ve městě ovlivňovat.

Seznam literatury

Český statistický úřad. (2021). Sčítání lidu, domů a bytů 2021. https://www.scitani.cz

Český statistický úřad. (2025). Veřejná databáze [datová sada]. Získáno [červenec, 2026] z https://vdb.czso.cz

Český statistický úřad. (2025). Volby.cz — výsledky voleb do Poslanecké sněmovny 2021 a 2025 a komunálních voleb 2022. https://www.volby.cz

FEANTSA. (2007). ETHOS — Evropská typologie bezdomovství a vyloučení z bydlení. Brusel: FEANTSA.

Plzeňský kraj. (2024). Střednědobý plán rozvoje sociálních služeb.

Lang, P., & Matoušek, R. (2020). Metodika pro posouzení míry a rozsahu sociálního vyloučení v území. Odbor rozvoje bydlení a soudržnosti, Ministerstvo pro místní rozvoj ČR.

Mapa kriminality. (2026). Statistiky trestné a přestupkové činnosti, obvod Domažlice [datová sada]. https://www.mapakriminality.cz

Mapa zadlužení. (2026). Data o exekucích a oddlužení — Domažlice [datová sada]. https://www.mapazadluzeni.cz

Město Domažlice. (2025). Zásady pro uzavírání smluv o nájmu bytů v majetku města Domažlice.

Město Domažlice. (2025). Strategie rozvoje města Domažlice, 2022.

Město Domažlice. (2025). Katalog sociálních a souvisejících služeb. https://www.domazlice.eu

Město Domažlice. (2026). Komunitní plán sociálních služeb na Domažlicku na rok 2026.

Ministerstvo financí ČR. (2026). Cenová mapa nájemního bydlení, k. ú. Domažlice (aktualizace 13. 8. 2026).

Ministerstvo práce a sociálních věcí ČR. (n. d.). Registr poskytovatelů sociálních služeb. Získáno [červenec, 2026] z https://www.mpsv.cz

Odbor rozvoje bydlení a soudržnosti MMR ČR. (2026). Index sociálního vyloučení. https://www.socialni-zaclenovani.cz

Odbor rozvoje bydlení a soudržnosti MMR ČR. (n. d.). Etický kodex výzkumníků.

Středisko výchovné péče Domažlice. (2026). Výroční zpráva za školní rok 2024/2025.

Vališová, A. (2017 / 2018). Typologie sociálního vyloučení v území [sjednotit rok vydání a doplnit vydavatele].

Zákon č. 108/2006 Sb., o sociálních službách.

Zákon č. 110/2006 Sb., o životním a existenčním minimu.

Zákon č. 111/2006 Sb., o pomoci v hmotné nouzi.

Zákon č. 117/1995 Sb., o státní sociální podpoře.

Zákon č. 40/2025 Sb., o podpoře v bydlení.